

รายงานของคณะกรรมการอิสระสอบข้อเท็จจริง
กรณีมีผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์อำเภอดงขาม
จังหวัดนราธิวาส
เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๗
(ส่วนที่ ๑ ภาครายงาน)

คณะกรรมการอิสระสอบข้อเท็จจริงกรณีมีผู้เสียชีวิต
ในเหตุการณ์อำเภอดงขาม จังหวัดนราธิวาส
๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๗

รายงานของคณะกรรมการอิสระ*

ภาคที่หนึ่ง

บทนำ

สภาพทั่วไปของจังหวัดนราธิวาสและจังหวัดใกล้เคียง

ที่ตั้ง^๑

จังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดชายแดนใต้สุดของประเทศไทย ตั้งอยู่บนชายฝั่งทะเลตะวันออกของแหลมมลายู ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๙ ประมาณ ๑,๑๔๙ กิโลเมตร ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดปัตตานี ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอไทยและประเทศมาเลเซีย ทิศใต้ติดต่อกับรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดยะลา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และภูเขา สองในสามของพื้นที่ทั้งหมดทางแถบทิศตะวันตกเฉียงใต้จรดเทือกเขาสันกาลาคีรี ซึ่งเป็นแนวกันพรมแดนไทย-มาเลเซีย พื้นที่ราบส่วนใหญ่อยู่บริเวณติดกับอำเภอไทย และบริเวณราบลุ่มแม่น้ำ ๔ สายคือแม่น้ำบางนรา แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำตากใบ และแม่น้ำสุโหลงโก-ลก

ในอดีตจังหวัดนราธิวาสเป็นส่วนหนึ่งของ “บริเวณเจ็ดหัวเมืองภาคใต้” ทางราชการได้จัดการปกครองแบบพิเศษ โดยใช้กฎข้อบังคับบริเวณเจ็ดหัวเมือง ร.ศ. ๑๒๐ เป็นหลักการปกครองชาวไทยมุสลิม ปรากฏตามหลักฐานในทางประวัติศาสตร์ว่าเป็นประชาชนที่มีถิ่นอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทยและมีสัญชาติไทยที่อยู่ร่วมการปกครองกันมาแต่โบราณกาล^๒

* รายงานนี้มี ๔ ภาค ดังนี้

ภาคที่หนึ่ง	บทนำ
ภาคที่สอง	ข้อเท็จจริงกรณีเหตุการณ์ไม่สงบที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
ภาคที่สาม	ข้อพิจารณาของคณะกรรมการอิสระ
ภาคที่สี่	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการอิสระ

^๑ โปรดดูแผนที่ในเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๑^๒ การดำเนินงานคณะกรรมการนโยบายเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการนโยบายเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

การปกครอง

จังหวัดนราธิวาสแบ่งการปกครองออกเป็น ๑๓ อำเภอ คืออำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอตากใบ อำเภอสุไหงโก-ลก อำเภอสุไหงปาดี อำเภอแว้ง อำเภอสุคีริน อำเภอจะแนะ อำเภอศรีสาคร อำเภอเรือเสาะ อำเภอระแงะ อำเภอบาเจาะ อำเภอเย็งอ และอำเภอเจาะไอร้อง

ประชากร

ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม มีประเพณีวัฒนธรรมแตกต่างกับจังหวัดอื่น ส่วนใหญ่นิยมใช้ภาษาปักษ์ใต้และภาษามลายูท้องถิ่น อาชีพหลักคือเกษตรกรรม เช่น สวนยางพารา สวนมะพร้าว สวนผลไม้ต่าง ๆ การทำนา การประมง และการเลี้ยงสัตว์ และอาชีพรองคือการค้า มีการค้าขายตามชายแดนไทย-มาเลเซีย^๓

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลาและสตูล พ.ศ. ๒๕๕๙^๔ มีสาระสำคัญสรุปได้ว่า ให้ใช้กฎหมายอิสลามในการพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งเรื่องครอบครัวและมรดก และมีตะต๊ะยุติธรรมเข้าร่วมเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งคู่ความหรือจำเลยเป็นบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดสตูล ซึ่งในปัจจุบันพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังใช้บังคับอยู่

การตั้งคณะกรรมการอิสระสอบข้อเท็จจริงกรณีมีผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์อำเภอตากใบจังหวัดนราธิวาส

เนื่องจากในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ มีการชุมนุมบริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอ (สภ.อ.) ตากใบ เรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ปล่อยตัวผู้ต้องหาจำนวน ๖ คน ซึ่งเป็นชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ต้องขังในข้อหายกยอกทรัพย์ (อาวุธปืนของราชการ) และแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ประกอบด้วยฝ่ายทหาร ฝ่ายตำรวจและพลเรือนได้สลายการชุมนุมและควบคุมผู้ชุมนุมเคลื่อนย้ายจาก สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส ไปยังค่ายอิงคยุทธบริหาร อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต จำนวน ๗ คน และ ๗๘ คน ตามลำดับ

เหตุการณ์ดังกล่าวได้รับความสนใจมีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางและสร้างความเข้าใจสับสนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น นายกรัฐมนตรีจึงอาศัยอำนาจตามความใน มาตรา ๑๑ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

^๓ ทิศใต้ของจังหวัดนราธิวาสที่อำเภอตากใบ อำเภอสุไหงโก-ลก และอำเภอแว้ง ติดต่อกับรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย โดยอำเภอตากใบอยู่ห่างจากชายแดนไทย-มาเลเซีย ประมาณ ๒ กิโลเมตร

^๔ กฎข้อบังคับบริเวณเจ็ดหัวเมือง ร.ศ. ๑๒๐ ก็มีกำหนดให้ใช้กฎหมายอิสลามเรื่องผ้าเมียและมรดกแล้ว

มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๓๕/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แต่งตั้ง คณะกรรมการอิสระสอบข้อเท็จจริงกรณีมีผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์อำเภอดงรัก จังหวัดนครราชสีมา^๕ ซึ่งในรายงานฉบับนี้ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการอิสระ”

องค์ประกอบของคณะกรรมการอิสระ^๖

คณะกรรมการอิสระประกอบด้วยบุคคลซึ่งมิได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เว้นแต่ผู้ซึ่งเป็นนักวิชาการมุสลิมจากสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้นที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีความรู้หลักวิชาด้านศาสนาอิสลาม

อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการอิสระ

“คณะกรรมการอิสระมีอำนาจและหน้าที่ในการสอบข้อเท็จจริงถึงพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นให้ได้ความว่า การใช้อำนาจรัฐเข้าควบคุมสถานการณ์และความสงบเรียบร้อย การสลายการชุมนุม การต่อต้านขัดขืนการใช้อำนาจรัฐ การควบคุมตัวผู้ชุมนุมและการเคลื่อนย้ายผู้ถูกจับกุมหรือถูกควบคุมตัวดังกล่าว ตลอดจนเหตุแห่งการบาดเจ็บและเสียชีวิตมีสาเหตุเกิดขึ้นได้อย่างไร มีพฤติการณ์ประการใด กระทำไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ หลักวิชาหรือมาตรฐานในการควบคุมหรือเคลื่อนย้ายบุคคลในสถานการณ์เช่นนั้นหรือไม่ ประการใด หากไม่เป็นไปตามนั้น มีผู้สมควรต้องรับผิดชอบประการใดหรือไม่ และมีมาตรการป้องกันตลอดจนช่วยเหลือหรือแก้ไขเยียวยาเพื่อบรรเทาความเสียหายแก่ครอบครัวผู้เสียชีวิตอย่างไร

โดยให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่หรืออนุกรรมการ เรียกหรือเชิญเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้เกี่ยวข้องหรือบุคคลทั่วไปที่ยินดีมาให้ถ้อยคำ และขอให้ส่งเอกสารหรือวัตถุที่เกี่ยวข้องและเห็นว่ามีประโยชน์ เพื่อตรวจสอบหรือใช้เป็นพยานหลักฐานได้ โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่ายให้ความร่วมมือและให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยจัดทำรายงานเสนอต่อนายกรัฐมนตรีภายใน ๓๐ วัน นับแต่บัดนี้เป็นต้นไป”^๗

การตั้งคณะอนุกรรมการ

เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการอิสระเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ คณะกรรมการอิสระจึงได้มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้น ๔ คณะ ได้แก่

^๕ โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๒

^๖ คณะกรรมการอิสระประกอบด้วยนายพิเชต สุนทรพิพิธ เป็นประธานกรรมการ และนายเรวัต นำเฉลิม นายกฤษณ์ ทักษาดิพงษ์ พลเรือตรี นายแพทย์ วิฑูรย์ แสงสิงแก้ว นายขวัญชัย วสวงศ์ พลตำรวจเอก ดร.ณ โสคติพันธ์ นายอิสมาแอ อาลี นายจรูญ มะลูดี และนายอาซิส พิทักษ์คุมพล เป็นกรรมการ และมีฝ่ายเลขานุการคือนายวีระชุก พันธ์เพชร เป็นเลขานุการ นายนิพนธ์ สะกิมิ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

^๗ ซึ่งต่อมา ประธานกรรมการได้มีหนังสือ ค่วนที่สศค. นร ๐๔๐๑/คสค. ๑๔ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ กราบเรียนนายกรัฐมนตรี ขอบยายระยะเวลาดำเนินการออกไปอีก ๑๕ วัน เนื่องจากมีเอกสาร และพยานบุคคลเป็นจำนวนมาก

- คณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานด้านการแพทย์และพยาบาล^๘ โดยมีพลเรือตรีนายแพทย์วิฑูร แสงสิงแก้ว เป็นประธานอนุกรรมการ
- คณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริง^๙ โดยมีพลตำรวจเอกจรุณ โสทธิพันธ์ เป็นประธานอนุกรรมการ
- คณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่^{๑๐} โดยมี นายจรัญ มะลูลีม เป็นประธานอนุกรรมการ
- คณะอนุกรรมการฝ่ายประสานงาน^{๑๑} โดยมีนายวีระยุค พันธุเพชร เป็นประธานอนุกรรมการ

การดำเนินการ

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการอิสระ

คณะกรรมการอิสระได้ยึดถือความเป็นกลางและความยุติธรรมเป็นหลักในการดำเนินงาน และในฐานะที่มีใช้ศาลจะไม่ก้าวล่วงไปถึงการพิจารณาชี้ขาดว่าใครผิดใครถูกในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่จะทำหน้าที่ในด้านการแสวงหาข้อเท็จจริงที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ แล้วประมวลเรื่องนำเสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีว่าการดำเนินการสลายการชุมนุม การควบคุมและการเคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมเป็นไปอย่างมีมาตรฐานหรือไม่ และมีผู้ใดสมควรรับผิดชอบ ทั้งนี้ ภายในกรอบอำนาจหน้าที่ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๓๕/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

การทำงานของคณะกรรมการอิสระ ประกอบด้วย การเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์มาให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงแก่คณะกรรมการอิสระ และการเดินทางไปตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงในพื้นที่ ณ บริเวณที่เกิดเหตุและพื้นที่ใกล้เคียงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องและรวบรวมวัตถุพยานต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณา

วิธีการรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงกระทำโดยการบันทึกการให้ถ้อยคำ การซักถาม โดยคณะกรรมการอิสระได้ใช้เทปบันทึกภาพและเสียงการชี้แจง และให้ถอดเทปในลักษณะคำต่อคำ และในบางกรณีจะขอให้ผู้ที่มาให้ถ้อยคำตรวจสอบและลงนามรับรองความถูกต้องด้วย

การประชุม

คณะกรรมการอิสระได้กำหนดให้มีการประชุมทุกวันตั้งแต่เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา เว้นแต่วันใดไม่มีเรื่องให้พิจารณา โดยเริ่มประชุมครั้งแรกในวันศุกร์ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ และครั้งสุดท้ายเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๗ รวมการประชุมทั้งสิ้น ๒๗ ครั้ง

^๘ โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๓

^๙ โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๔

^{๑๐} โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๕

^{๑๑} โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๖

คณะอนุกรรมการทั้ง ๔ คณะได้ประชุมและปรึกษาหารือตามกรอบอำนาจหน้าที่ของตน
ที่คณะกรรมการอิสระมอบหมาย ดังนี้

- คณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานด้านการแพทย์และ
พยาบาลได้ประชุมและปรึกษาหารือกัน ๑๒ ครั้ง และได้รายงานผลการดำเนินงานพร้อมทั้งส่งมอบ
รายงานผลการดำเนินงาน^{๑๒} ให้แก่คณะกรรมการอิสระเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๗
- คณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงได้ประชุมและปรึกษาหารือกัน ๑๓ ครั้ง
และได้มอบหมายให้อนุกรรมการแต่ละคนโดยเฉพาะอนุกรรมการที่อยู่ในพื้นที่เกิดเหตุและจังหวัด
ใกล้เคียง แสวงหาและรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงตามมติของคณะกรรมการและอนุกรรมการ เพื่อ
ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการและอนุกรรมการ และได้รายงานผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งส่ง
มอบรายงานผลการดำเนินงาน^{๑๓} ให้แก่คณะกรรมการอิสระเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๗
- คณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่ได้ประชุมและ
ปรึกษาหารือกัน ๑๔ ครั้ง และได้รายงานผลการดำเนินงานพร้อมทั้งส่งมอบรายงานผลการดำเนินงาน^{๑๔}
ให้แก่คณะกรรมการอิสระเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗
- คณะอนุกรรมการฝ่ายประสานงานได้ทำหน้าที่ทั้งในฐานะเลขานุการของ
กรรมการอิสระและอนุกรรมการเกือบทุกคน รวมทั้งทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานติดต่อนัดหมายบุคคล
ต่าง ๆ ที่จะเชิญมาให้ข้อมูลเท็จจริงแก่คณะกรรมการอิสระ ดูแลและอำนวยความสะดวกแก่
คณะกรรมการอิสระและคณะอนุกรรมการในการลงไปตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ ดูแลและจัดการ
ประชุมของคณะกรรมการอิสระให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตลอดจนดูแล
งานด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงเอกสารรายงานของคณะกรรมการอิสระด้วย

การเดินทางไปตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงในพื้นที่

คณะกรรมการอิสระได้ไปตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงในพื้นที่ ๒ ครั้ง

ครั้งแรก ระหว่างวันพุธที่ ๑๐ ถึงวันศุกร์ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ คณะกรรมการ
อิสระได้ไปตรวจสอบดูสถานที่เกิดเหตุทั้งที่บริเวณ สภ.อ.ตากใบ และค่ายอิงคยุทธบริหาร ตลอดจนได้รับฟัง
และสอบถามข้อเท็จจริงจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้ไปเยี่ยมและสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ที่ได้รับ
บาดเจ็บเนื่องจากเหตุการณ์ที่ สภ.อ.ตากใบซึ่งยังพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์
และได้มอบหมายให้

- คณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานด้านการแพทย์และ
พยาบาลแสวงหาข้อเท็จจริงโดยไปสอบถามผู้บาดเจ็บ แพทย์และพยาบาลผู้ทำการรักษาพยาบาล ณ
โรงพยาบาล
- คณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงได้ปฏิบัติงานร่วมกับคณะอนุกรรมการชุด
ต่าง ๆ และได้เชิญเจ้าหน้าที่ฝ่ายตำรวจและฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์มาซักถามเพื่อ

^{๑๒} โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๒๗

^{๑๓} โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๒๘

^{๑๔} โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๒๙

รวบรวมข้อเท็จจริง รวมทั้งการไปตรวจบริเวณที่เกิดเหตุร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาการท้องที่ตามหลักและวิธีการตรวจหาพยานหลักฐาน ณ ที่เกิดเหตุ สอบถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ สภ.อ.ตากไป

- คณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่แสวงหาข้อเท็จจริงโดยการสอบถามผู้ถูกควบคุมในวันเกิดเหตุตามจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสมกับภารกิจ ประมาณ ๑๐๐ คน

ครั้งที่สอง ระหว่างวันจันทร์ที่ ๒๒ ถึงวันพุธที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ในครั้งนี้ได้แสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่และผู้ได้รับบาดเจ็บที่ยังคงรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลปัตตานี และโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งยังมีได้สอบถามในการลงพื้นที่ครั้งแรก นอกจากนี้ ยังได้รับฟังรายงานของคณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่และรับฟังข้อเท็จจริงจากผู้ถูกควบคุมจำนวน ๒๐ คน และญาติผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์

การเชิญบุคคลมาชี้แจงข้อเท็จจริง

คณะกรรมการอิสระได้รับฟังข้อเท็จจริงจากผู้แทนภาครัฐ ผู้แทนภาคประชาชน ผู้นำทางศาสนา และผู้แทนหน่วยงานอิสระ ดังนี้

ผู้แทนภาครัฐ^{๑๕} รวม ๗๗ คน จากสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานข่าวกรองแห่งชาติ สำนักงานอัยการจังหวัดปัตตานี กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงสาธารณสุข

ผู้แทนภาคประชาชน^{๑๖}

- ผู้ถูกควบคุม ๒๐ คน^{๑๗}
- ญาติผู้เสียชีวิต ๑๑ คน
- ผู้บาดเจ็บที่ยังพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล ๒๓ คน

ผู้นำทางศาสนา

- กรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาส (นายอับดุลการิม กาวี และนายอับดุลรอซัค อาลี)

หน่วยงานอิสระ

- ผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สื่อมวลชน

- นักข่าวหนังสือพิมพ์มติชนซึ่งได้ถ่ายภาพการขนย้ายผู้ถูกควบคุม
- ผู้สื่อข่าว อ.ส.ม.ท.

^{๑๕} โปรดดูเอกสารผนวกหมายเลข ๗

^{๑๖} โปรดดูเอกสารผนวกหมายเลข ๗

^{๑๗} คณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่ได้สอบถามผู้ถูกจับกุมอีก ๕๒ คน

เอกสารหลักฐานซึ่งใช้ประกอบการพิจารณา

คณะกรรมการอิสระได้รับเอกสารหลักฐานเพื่อใช้ประกอบการพิจารณา ดังนี้

- รายงานผลการชั้นสูตรพลิกศพ ผู้เสียชีวิต ๘๕ ราย ของพนักงานสอบสวน สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส ของพนักงานสอบสวน สภ.อ.หนองจิก จังหวัดปัตตานี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม^{๑๘}
- แถบบันทึกภาพวิดีโอเหตุการณ์วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ ของผู้สื่อข่าว อ.ส.ม.ท.
- รายงานของคณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานด้านการแพทย์ และพยาบาล
  - รายงานของคณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริง
  - รายงานของคณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่
  - รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีเหตุการณ์ที่ สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส และแนวทางการดำเนินการต่อไปของกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้อำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ กราบเรียนนายกรัฐมนตรี ตามหนังสือลับมาก ที่ นร ๕๒๐๐/๐๖๐ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๗
    - รายงานของศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด
    - รายงานเหตุการณ์ชุมนุมโดยกองบังคับการตำรวจสันติบาล ๑
    - สรุปรายงานสถานการณ์การก่อเหตุชุมนุมและก่อเหตุร้าย ณ สภ.อ.ตากใบ โดย พ.ต.อ. สมหมาย พุทธกุล ผกก.สภ.อ.ตากใบ
    - สมุดปกเหลือง “ความจริงที่ตากใบ ไร้มนุษยธรรม ความชอบธรรมสิ้นสูญ” โดย ดร. เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง
    - หนังสือพิมพ์

^{๑๘} โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๘

ภาคที่สอง

ข้อเท็จจริงกรณีเหตุการณ์ไม่สงบที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

การดำเนินงานของคณะกรรมการอิสระและคณะอนุกรรมการทั้ง ๔ คณะ ได้รวบรวมข้อเท็จจริงซึ่งแยกพิจารณาได้ ดังนี้

ส่วนที่ ๑ การชุมนุมที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

ส่วนที่ ๒ จัดการข่าว การเตรียมการ และการเจรจากับผู้ชุมนุมก่อนการสลายการชุมนุม

ส่วนที่ ๓ การสลายการชุมนุมที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ

ส่วนที่ ๔ การลำเลียงผู้ถูกควบคุมขึ้นรถบรรทุก ณ สถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ

ส่วนที่ ๕ การเคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมจากสถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ ไปยังค่ายอิงคยุทธบริหาร อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ ๖ การลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจากรถบรรทุก ณ ค่ายอิงคยุทธบริหาร

ส่วนที่ ๗ การพบผู้ถูกควบคุมเสียชีวิตในรถบรรทุก การรายงานการเสียชีวิต และการดูแลผู้ถูกควบคุม

ส่วนที่ ๘ ผลการชันสูตรพลิกศพผู้เสียชีวิต (๗ ศพ เนื่องจากการสลายการชุมนุมที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ และ ๗๘ ศพ ที่พบที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร) และการตรวจสารเสพติด ผู้ถูกควบคุม

ส่วนที่ ๙ การดำเนินการกับผู้ถูกควบคุม

ส่วนที่ ๑๐ การเยียวยา : การดำเนินการกับผู้บาดเจ็บ ผู้ตาย และทรัพย์สินของผู้ถูกควบคุม

ส่วนที่ ๑

การชุมนุมที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

๑. เหตุของการมาชุมนุม

การมาชุมนุมของประชาชนที่หน้า สภ.อ.ตากใบ^{๑๙} เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ เพื่อเรียกร้องให้ปล่อยตัวผู้ต้องขัง ๖ คน ซึ่งเป็นซุรรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)^{๒๐} นั้น

^{๑๙} ภาพถ่ายสถานที่เกิดเหตุในเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๑๕

^{๒๐} ซุรรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ชรบ.ตั้งโดยคณะกรรมการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยตามมาตรา ๑๘ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาและพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒ มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน รวมทั้งจัดกำลังป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สืบเนื่องมาจากเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๗^{๒๑} นายกามา อาลี กับพวก รวม ๖ คน^{๒๒} ซึ่งเป็น ชรบ. หมู่ที่ ๕ ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เข้าแจ้งความกับพนักงานสอบสวน สภ.ตากใบว่า ปืนลูกซองยาวของทางราชการที่แจกจ่ายไว้ให้ป้องกันภัยหมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในความครอบครองดูแลของตน ได้ถูกคนร้ายปล้นไป แต่จากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุประกอบการซักถาม ปรากฏว่าแท้จริงแล้วเป็นกรณีที่ ชรบ. ทั้ง ๖ คน ได้นำอาวุธปืนดังกล่าวไปมอบให้กลุ่มคนร้ายเอง เป็นการแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน จึงถูกพนักงานสอบสวนควบคุมตัวทั้ง ๖ คนไว้ดำเนินคดีฐานยกยอกทรัพย์และแจ้งความเท็จนำตัวไปฝากขังต่อศาลจังหวัดนราธิวาสตามกฎหมาย ในชั้นสอบสวนปรากฏว่า ชรบ. ทั้ง ๖ คน ให้การรับสารภาพว่าได้มอบปืนให้ นายนิเซ็ง นิสูลอง และนายนิรอมลี นิสูลอง พนักงานสอบสวนจึงได้ดำเนินคดีกับบุคคลทั้งสองด้วยโดยขอให้ศาลออกหมายจับไว้แล้ว แต่ยังไม่จับกุมตัวไม่ได้

นอกจากการชุมนุมเรียกร้องให้ปล่อยตัว ๖ ชรบ. อันเป็นเหตุของการชุมนุมแล้ว จากการสอบถามผู้ถูกควบคุมตัวในภายหลัง^{๒๓} ปรากฏว่า ผู้มาชุมนุมบางส่วนอ้างว่ามาชุมนุมเนื่องจากได้รับแจ้งว่าจะมีการละหมาดฮายัต (การขอพรต่อพระเจ้าเป็นเจ้า) ให้แก่ ชรบ. ทั้ง ๖ คน ที่สภ.อ.ตากใบ ก็เลยเข้ามาสมทบด้วย บางส่วนก็อ้างว่าเดินทางผ่านอำเภอตากใบเพื่อไปค้าขายหรือรับจ้างแรงงานในประเทศมาเลเซีย หรือกลับจากไปค้าขายหรือรับจ้างแรงงานในประเทศมาเลเซีย หรือเป็นคนที่มาซื้อของ หรือเป็นคนอาศัยอยู่ที่อำเภอตากใบและเห็นว่ามีชุมนุมก็เลยเข้าร่วมด้วย

๒. วิธีการมาของผู้มาชุมนุมและจำนวน

ผู้มาชุมนุมเริ่มทยอยเข้ามาในบริเวณหน้า สภ.อ.ตากใบตั้งแต่เวลาประมาณ ๐๖.๐๐ นาฬิกาของวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๗ โดยใช้ยานพาหนะหลายประเภท รถบรรทุก รถกระบะ^{๒๔} รถจักรยานยนต์ รถยนต์ (เก๋ง) และมีบางส่วนที่เดินเท้าเข้ามา

เวลาประมาณ ๐๘.๐๐ นาฬิกา กลุ่มผู้มาชุมนุมรวมตัวกันอยู่ ๓ จุด คือบริเวณหน้า สภ.อ.ตากใบ จำนวนประมาณ ๕๐๐ คน บริเวณตลาดตาบาประมาณ ๓๐๐ คนและบริเวณสามแยกตากใบประมาณ ๑๐๐ คน^{๒๕}

ผู้มาชุมนุมทยอยมาบริเวณหน้า สภ.อ.ตากใบ จนเวลาประมาณ ๑๐.๐๐ นาฬิกา มีผู้มาชุมนุมประมาณ ๑,๓๐๐ คน และได้พยายามจะเข้าไปในสถานีตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารได้พยายามขัดขวางอย่างเต็มที่ ในที่สุดฝ่ายเจ้าหน้าที่จึงยิงปืนขึ้นฟ้าหนึ่งชุด เพื่อป้องกันป้อมทำให้ผู้ชุมนุมถอยห่างออกไป และกระจายอยู่รอบๆ บริเวณ

^{๒๑} ก่อนวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๗ มีเหตุการณ์ที่สำคัญ ๒ เหตุการณ์ที่จังหวัดนราธิวาส เหตุการณ์แรกเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๗ คนร้ายประมาณ ๒๐๐ คน พร้อมอาวุธสงคราม ได้เข้าปล้นอาวุธปืนที่กองพันทหารพัฒนาที่ ๔ ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้อาวุธปืนเอ็ม ๑๖ จำนวน ๓๕๐ กระบอก เหตุการณ์ที่สอง ชาวบ้านอำเภอสุโงงปาดิ ไม่พอใจทหารโดยกล่าวหาว่าทหารยิงปืนถูกชาวหญิงไทยมุสลิมคนหนึ่ง แต่เมื่อแพทย์ตรวจแล้วพบว่ามีรอยถลอกเล็กน้อย และไม่เกิดจากรอยกระสุนปืน แต่การชุมนุมประท้วงดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการถอนทหารออกจากฐานปฏิบัติการดังกล่าว

^{๒๒} ๑. นายมาหามะกุสอิลี แจ๊น ๒. นายยูกีมีอิลี สะกือมิง ๓. นายอับดุลราไม สะกือลิ่ง ๔. นายอรุณ บินมะ ๕. นายรองนิง บินมะ

^{๒๓} คณะกรรมการอิสระได้ซักถามเองและปรากฏจากการรายงานของคณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่

^{๒๔} จากการสอบถามในพื้นที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าทหารคนมาเต็มรถกระบะเป็นเรื่องปกติของคนในพื้นที่เพราะเมื่อรถกระบะคันใดจะออกจากหมู่บ้านก็จะสอบถามสมาชิกในหมู่บ้านว่าใครจะโดยสารไปด้วย

^{๒๕} รายงานของ กอ.สสส.จชต. กราบเรียนนายกรัฐมนตรี โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๒๑

๓. ลักษณะของการชุมนุม

๓.๑ ลักษณะทั่วไป

จากแถบบันทึกภาพวิดีโอที่บันทึกโดยผู้สื่อข่าว อ.ส.ม.ท. ปรากฏว่ามีผู้ชุมนุมจำนวนหนึ่ง ประมาณ ๓๐ คน ที่อยู่บริเวณหน้า สภ.อ. ตากใบ ใช้เสื้อที่ตนสวมใส่ถลกขึ้นมาคลุมศีรษะเพื่อ ปกปิดหน้าตามิให้ทราบว่าเป็นใคร เป็นแกนนำในการชุมนุมนำโห่ร้องด้วยภาษาอาหรับว่า “อัลเลาะห์ฮักบัร” (อัลเลาะห์ผู้ยิ่งใหญ่) และพยายามยั่วยุให้เกิดความรุนแรง และมีการกระโดด โลดเต้นเป็นระยะ ๆ มีการขว้างปาก้อนอิฐและเศษไม้เข้าไปยังบริเวณ สภ.อ. ตากใบ

๓.๒ อาวุธของผู้ชุมนุม

๓.๒.๑ ข้อมูลจากภาครัฐ

แม่ทัพภาคที่ ๔ (พล.ท. พิศาล วัฒนวงศ์ศิริ) ซึ่งแจ้งว่า เมื่อตนมาถึง สภ.อ.ตากใบ ได้เดินเข้าไปพบปะผู้ชุมนุม และได้สอบถามผู้ชุมนุมหลายรายปรากฏว่าผู้ชุมนุมเหล่านั้นพก อาวุธปืนสั้น ในรายงานที่ กอ.สสส.จชต. กราบเรียนนายกรัฐมนตรี ปรากฏข่าวสารว่า สตรีที่ มาร่วมชุมนุมพกพาอาวุธปืนติดตัวมาด้วย

จากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ภายหลังการสลายการชุมนุมพบอาวุธปืน คือ ปืน เล็กยาว เอ็ม ๑๖ จำนวน ๔ กระบอก ปืนเล็กยาว เอสเค ๔๗ จำนวน ๓ กระบอกปืนพกแบบ ต่าง ๆ จำนวน ๑๖ กระบอก กระสุนปืน ลูกกระเบิดขว้าง และมีดจำนวนหนึ่ง^{๒๖}

๓.๒.๒ ข้อมูลที่ได้รับจากคณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่

กรณีที่ทางการได้ตรวจพบอาวุธสงคราม ระเบิด มีดดาบในแม่น้ำหลังสลายการ ชุมนุมในวันรุ่งขึ้น (วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗) นั้น ผู้ถูกควบคุมซึ่งให้ข้อมูลในภายหลังทุกคน ยืนยันว่า ในที่ชุมนุมไม่ได้พบเห็นว่า มีผู้ใดพกพาอาวุธเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุ และในการเดิน ผ่านด่านหรือจุดสกัดต่าง ๆ จะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารตรวจค้นอย่างละเอียด ผู้ให้ข้อมูล บางคนให้ปากคำว่า ระหว่างสลายการชุมนุม ถ้ามีอาวุธคงมีการใช้อาวุธตอบโต้เจ้าหน้าที่อย่าง แน่นนอน และการสูญเสียของฝ่ายเจ้าหน้าที่คงมีมากกว่านี้

๔. ภูมิลำเนาของผู้ชุมนุม

จากบัญชีรายชื่อผู้ถูกควบคุมจำนวน ๑,๒๙๒ คน^{๒๗} (ไม่รวมผู้ตาย) เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน จังหวัดนราธิวาส ๑,๒๘๐ คน จังหวัดปัตตานี ๑๑ คน และ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา จำนวน ๑ คน

^{๒๖} โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๑๔

^{๒๗} รายงานของ กอ.สสส.จชต. กราบเรียนนายกรัฐมนตรีว่ามีผู้ถูกควบคุม ๑,๒๙๐ คน จังหวัดปัตตานี ๑๑ คน และอำเภอรามัน จังหวัดยะลา จำนวน ๑ คน

๔.๑ จำนวนผู้มีภูมิลำเนาในจังหวัดนครราชสีมา ๑,๒๘๐ คน แยกเป็นอำเภอ^{๒๘} ได้ดังนี้

(๑) อำเภอเมืองนครราชสีมา	๑๓๖	คน
(๒) อำเภอสุโขทัย	๒๒๔	คน
(๓) อำเภอระแงะ	๑๑๓	คน
(๔) อำเภอสุโขทัย	๕๑	คน
(๕) อำเภอวัง	๙๐	คน
(๖) อำเภอเมือง	๔๕	คน
(๗) อำเภอเขาชะ	๑๐๔	คน
(๘) อำเภอตากใบ	๓๗๘	คน
(๙) อำเภอเขาไกร	๑๒๙	คน
(๑๐) อำเภอจะนะ	๔	คน
(๑๑) อำเภอสุคีริน	๑	คน
(๑๒) อำเภอศรีสะเกษ	๕	คน

๔.๒ จำนวนผู้มีภูมิลำเนาในจังหวัดปัตตานี ๑๑ คน แยกเป็นอำเภอได้ดังนี้

(๑) อำเภอสายบุรี	๔	คน
(๒) อำเภอไม้แก่น	๓	คน
(๓) อำเภอยะรัง	๒	คน
อำเภอยะหริ่งและอำเภอมายอ อำเภอละหนึ่งคน		

^{๒๘} จังหวัดนครราชสีมาแบ่งการปกครองออกเป็น ๑๓ อำเภอ ผู้มีภูมิลำเนา ๑ อำเภอ ที่ไม่ได้มาร่วมชุมนุมคืออำเภอศรีสาคร

ส่วนที่ ๒

การข่าว การเตรียมการและการเจรจากับผู้ชุมนุมก่อนการสลายการชุมนุม

๑. การข่าวฝ่ายเจ้าหน้าที่ในช่วงเวลาก่อนวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ วิทยุข่าวส่งจาก ผบก.ภ.จว.นราธิวาส ได้แจ้งไปยังหน่วยปฏิบัติว่า ได้รับวิทยุจากกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) ด่วนที่สุด ว่าได้รับการแจ้งเตือนจาก ศพร.กอ.สสส.จชต. ว่า ได้มีการจัดประชุมของกลุ่มอุสตาต (ครูสอนศาสนา) ที่บ้าน [REDACTED] จังหวัดนราธิวาส^{๒๙} (ซึ่งเป็นสิ่งบอกรเหตุว่ากลุ่มผู้ก่อความไม่สงบจะก่อเหตุรุนแรงในจังหวัดนราธิวาส ตั้งแต่วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๗ เป็นต้นไป)

วันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๗ วิทยุข่าวส่งตำรวจแจ้งเตือนว่า ได้รับรายงานจาก กอ.ปภ.๖๙ ศบต. ซึ่งได้รับแจ้งจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ว่ามีกลุ่มก่อความไม่สงบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะรวมตัวกันประมาณ ๑,๐๐๐ คน เพื่อก่อเหตุร้ายในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างวันที่ ๑๐ ถึงวันที่ ๑๕ เดือนธันวาคม (ถือศีลอด) ซึ่งตรงกับวันที่ ๒๔ ถึงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๗ และเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๗ แหล่งข่าวแจ้งว่าเด็กนักเรียนปอเนาะในพื้นที่อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ได้หายตัวไปจากโรงเรียนปอเนาะ ประมาณ ๒๐ กว่าคน^{๓๐}

๒. การเตรียมการและการเจรจาของเจ้าหน้าที่กับผู้ชุมนุมในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๗ ก่อนสลายการชุมนุม

๒.๑ การเตรียมการและการเจรจาของเจ้าหน้าที่กับผู้ชุมนุมในช่วงก่อนการประชุมวางแผนสลายการชุมนุม

๒.๑.๑ การเตรียมการของเจ้าหน้าที่

(ก) เวลาประมาณ ๐๘.๐๐ นาฬิกา การข่าวของ กอ.สสส.จชต. และฝ่ายข่าวกรองได้รับแจ้งว่า มีกลุ่มวัยรุ่นในจังหวัดนราธิวาสและจังหวัดใกล้เคียงกำลังเดินทางมุ่งหน้าไปร่วมชุมนุมที่ สภ.อ.ตากใบ บริเวณสะพานท่าแพรก ตามเส้นทางไปสุโหงโกลก และบริเวณหาดเสด็จ บ้านตาก เพื่อเรียกร้องให้ตำรวจปล่อยตัว ชรบ. ทั้ง ๖ คน

^{๒๙} จากรายงานของคณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริง

^{๓๐} จากรายงานของคณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริง

(ข) เวลาประมาณ ๐๙.๐๐ นาฬิกา พ.ต.ท.ภักดี ปรีชาชน รอง ผกก.(สส.) รรท.ผกก.สภ.

อ.ตากใบได้สั่งการให้ตำรวจตั้งด่านสกัดผู้เดินทางไปร่วมชุมนุมไว้ไม่ให้เดินทางไปยัง สภ.อ. ตากใบ โดยตั้งด่านสกัด ๓ จุด คือ ๑) จุดสะพานท่าแพรก ๒) หาดเสด็จ และ ๓) สายแยกตากใบ – สุโหงโกลก แต่ไม่สามารถสกัดกั้นได้ จึงได้วิทญ์แจ้งขอความร่วมมือไปยังหน่วยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๒ การเจรจาของเจ้าหน้าที่กับผู้ชุมนุมก่อนการประชุมวางแผนสลายการชุมนุม

(ก) เวลาประมาณ ๐๙.๑๐ นาฬิกา นายมุสต่อปา ตันยีนายู กำหนดำบลเจ๊ะเห อำเภอดากใบ ซึ่งพูดภาษามลายูท้องถิ่นได้ และนายรอซิง แวนนาแเว ประธานชมรมโต๊ะอิหม่ามอำเภอดากใบ ร่วมกันเข้าไปคุยเจรจาและสอบถามความต้องการของผู้ชุมนุม และขอให้ผู้ชุมนุมส่งตัวแทนมาเจรจากับเจ้าหน้าที่ แต่ผู้ชุมนุมไม่ตอบสนอง จากการที่กำหนดำบลเจ๊ะเหและโต๊ะอิหม่ามเข้าไปในกลุ่มผู้ชุมนุม จึงพบว่าผู้ชุมนุมไม่ใช่ชาวตากใบทั้งหมด นอกจากนี้แล้วยังได้ติดต่อไปยังประธานกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัดนราธิวาสแต่ประธานไม่อยู่ จึงได้ขอให้รองประธาน (นายอับดุลการิม การ์) และเลขานุการ (นายอับดุลรอซัค รอกี) ซึ่งอยู่ในจังหวัดนราธิวาสมาช่วยเจรจา

(ข) เวลาประมาณ ๐๙.๓๐ นาฬิกา นายศิวะ แสงมณี รอง ผอ.สสส.จชต. ซึ่งปฏิบัติงานที่ กอ.สสส.จชต. ค่ายสิรินธร จังหวัดปัตตานี และ ศปต. จังหวัดยะลา ทราบเรื่องจึงได้สั่งการให้จังหวัดนราธิวาส โดยปลัดจังหวัดนราธิวาส (นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล) ซึ่งเป็นชาวไทยมุสลิมและพูดภาษามลายูท้องถิ่นได้ ให้เดินทางจากจังหวัดเข้าไปเจรจากับผู้ชุมนุม และต่อมานายศิวะ แสงมณี (รอง ผอ.สสส.จชต.) จึงเดินทางโดยเฮลิคอปเตอร์พร้อมทหารบางส่วนไปยัง สภ.อ.ตากใบ

(ค) เวลาประมาณ ๑๐.๓๐ นาฬิกา นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล ปลัดจังหวัดนราธิวาส พร้อมด้วย ผบ.ร้อย อส. จังหวัดนราธิวาส และกำลัง อส. ๓ นาย เดินทางไปตั้งหน้าพบกับกลุ่มผู้ชุมนุม ประมาณ ๕๐๐ คน และได้ชี้แจงข้อเท็จจริงว่า ผู้ต้องหาไม่อยู่ที่ สภ.อ.ตากใบ แต่ถูกคุมขังตามคำสั่งศาลที่เรือนจำจังหวัดนราธิวาส ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ชุมนุมมีจำนวนมาก “ขอให้ตั้งตัวแทนมาร่วมปรึกษาหาทางออกร่วมกัน” กลุ่มผู้ชุมนุมไม่ฟังการชี้แจงแต่ให้ร้องและแสดงความเกรี้ยวกราด พร้อมยื่นกรณขอให้ทางการปล่อยตัว ชรบ. ทั้ง ๖ คน โดยไม่มีเงื่อนไข ปลัดจังหวัดนราธิวาสจึงออกมาจากจุดเผชิญหน้า และปรึกษากับนายอำเภอดากใบและทหารว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไป

(ง) เวลาประมาณ ๑๑.๐๐ นาฬิกา นายศิวะ แสงมณี (รอง ผอ.สสส.จชต.) เดินทางจากจังหวัดยะลามาถึงบริเวณชุมนุม จึงได้เชิญผู้เกี่ยวข้องฝ่ายรัฐในพื้นที่ (ประกอบด้วย พล.ต.ต.กมล โพธิ์พ ผบก.ภ.จว.นราธิวาส นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล ปลัดจังหวัดนราธิวาส นายปิยะ ภารตะศิลป์ิน นายอำเภอดากใบ ผู้นำทางทหารในพื้นที่ที่มาร่วมปฏิบัติการกับตำรวจ (ทบ. และนาวิกโยธิน)) มารื้อร่วมกันว่าจะดำเนินการเจรจาอย่างไรและกำหนดแนวทางการดำเนินการต่อสถานการณ์ขณะนั้นอย่างไร

หลังจากนั้น นายศิวะ แสงมณี ได้ชี้แจงต่อผู้ชุมนุมว่า “ขอให้ตั้งตัวแทนมา เพราะถ้าพูดกับคนมาชุมนุม เป็นจำนวนมากพูดกันไม่รู้เรื่อง” ซึ่งผู้ชุมนุมตะโกนตอบว่า “ไม่เอา ปล่อยตัวมาเดี๋ยวนี้ ไม่มีผู้แทน เราทุกคนเป็นผู้แทนประชาชนเท่ากัน” นายศิวะ แสงมณีจึงแจ้งว่า “ตอนนี้ปล่อยตัวผู้ต้องหาไม่ได้ ปล่อยเมื่อไร คนปล่อยเข้าไปอยู่ในคุกแทน ตอนนี้ผู้ต้องหาถูกดำเนินคดีอยู่ในเรือนจำ เป็นไปตามคำสั่งศาลที่อนุญาตให้ฝากขังวิธีการเดียวที่จะช่วยได้คือ ประกันตัว ซึ่งทางราชการจะอำนวยความสะดวกให้” แต่ผู้ชุมนุมตะโกนว่า “ไม่เอา ต้องปล่อยเดี๋ยวนี้ ไม่เอา” ระหว่างนั้นขอให้นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล ปลัดจังหวัด นราธิวาสชี้แจงผ่านเครื่องขยายเสียงจากบริเวณหน้า สภ.อ.ตากใบ โดยใช้ภาษามลายูท้องถิ่นแปลเป็นไทยได้ว่า

“(๑) ขณะนี้ผู้ต้องหาทั้ง ๖ คน ไม่ได้ถูกควบคุมตัวที่ห้องขังโรงพัก แต่ถูกควบคุมตัวอยู่ที่เรือนจำ จังหวัดนราธิวาส ตามคำสั่งศาล จึงเป็นเรื่องของกระบวนการยุติธรรม การจะปล่อยตัวต้องไปยื่นคำร้องขอประกันตัว ซึ่งเป็นอำนาจของศาลในการพิจารณาให้ประกันตัว

(๒) ญาติผู้ต้องหาทั้ง ๖ คน สามารถไปยื่นขอประกันตัวได้แม้จะเป็นวันหยุด โดยทางราชการจะประสานกับศาลให้

(๓) ปลัดจังหวัดรับจะประสานในการยื่นประกันตัวให้ด้วย”^{๓๑}

ผู้ชุมนุมไม่รับฟังคำชี้แจง แม้จะเป็นการพูดภาษามลายูท้องถิ่น แต่กลับแสดงความก้าวร้าว ชูตะคอกโห่ฮา ไม่ยอมรับฟังการชี้แจง โดยยืนยันว่าตำรวจต้องปล่อยตัว ๖ ผู้ต้องหาโดยไม่มีเงื่อนไขเท่านั้น

(จ) เวลาประมาณ ๑๑.๒๐ นาฬิกา พล.ท.พิศาล วัฒนวงษ์คีรี แม่ทัพภาคที่ ๔ และพล.ต.ท.มานอช ไกรวงศ์ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๙ ได้เดินทางมาถึง สภ.อ. ตากใบ โดย มทก. ๑ ได้เข้าไปในกลุ่มผู้ชุมนุมและชี้แจงขอให้สลายการชุมนุม โดยพยายามชี้แจงกับผู้ชุมนุมแต่ผู้ชุมนุมยังคงตะโกนขอให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ

(ฉ) เวลาประมาณ ๑๑.๓๐ นาฬิกาถึงเวลาประมาณ ๑๑.๔๕ นาฬิกา รอง ผอ.สส.จชต. (นายศิวะ แสงมณี) มทก. ๔ ผบช.ภ. ๙ ปลัดจังหวัดนราธิวาส และนายอำเภอตากใบ ร่วมกันหารือเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้ข้อสรุปว่า

(๑) ให้นายอำเภอตากใบติดต่อกำนันและผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่เพื่อยื่นขอประกันตัว ชรบ. ทั้ง ๖ คน และต่อมา นายอำเภอตากใบและปลัดอำเภอตากใบ (นายไพบูลย์ และได้ออกไปติดต่อกับกำนันและผู้ใหญ่บ้าน

^{๓๑} รายงานของ กอ.สสจ.จชต. กราบเรียนนายกรัฐมนตรี

(๒) ระหว่างนั้นทั้งฝ่ายตำรวจ ทหาร และพลเรือนได้ช่วยกันชี้แจงต่อกลุ่มผู้ชุมนุม โดยเฉพาะปลัดจังหวัดนครราชสีมาได้ชี้แจงเป็นภาษามลายูถิ่น แต่กลุ่มผู้ชุมนุมส่วนหนึ่งไม่รับฟัง และให้ฮาแสดงอารมณ์เกรี้ยวกราด ยืนกรานให้ปล่อยตัว ชรบ. ทั้ง ๖ คน

(ข) เวลาประมาณ ๑๑.๔๕ นาฬิกา ผู้ร่วมชุมนุมจำนวนหนึ่งพยายามบุกเข้าทำลายทรัพย์สินในบริเวณ สภ.อ.ตากใบ ฝ่ายเจ้าหน้าที่จึงได้ใช้อาวุธปืนยิงขึ้นฟ้าชุดหนึ่งเพื่อชู่และกดดันให้ผู้ชุมนุมถอยออกจากบริเวณ

๒.๒ การประชุมของผู้บริหารระดับสูงในพื้นที่เพื่อวางแผนสลายการชุมนุม

ผู้บริหารระดับสูงในพื้นที่ได้ร่วมประชุมพิจารณาหารือเพื่อวางแผนสลายการชุมนุม ๒ ครั้ง

ครั้งที่หนึ่ง เมื่อเวลาประมาณ ๑๑.๕๐ นาฬิกา กองกำลังรักษาความสงบทุกฝ่ายได้ร่วมหารือวางแผนยุติการชุมนุมหากจำเป็น โดยจะใช้มาตรการตามขั้นตอนปฏิบัติ คือใช้น้ำฉีดเข้าใส่ผู้ชุมนุม การใช้แก๊สน้ำตา การใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมเมื่อเห็นว่ามิเหตุจำเป็นถึงที่สุด

ผู้บริหารระดับสูงที่ร่วมประชุม คือ รอง ผอ.สสส.จชต. (นายศิระ แสงมณี) ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (พล.ต.ท.วงกต มณีรินทร์) มทก. ๔ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา (นายวิชม ทองสงค์) ผบ.ช.ภ. ๙ และผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ ๕ (พล.ต.เฉลิมชัย วิรุฬห์เพชร)

ครั้งที่สอง เมื่อเวลาประมาณ ๑๓.๐๐ นาฬิกา มทก. ๔ เรียกหน่วยกำลังในพื้นที่เพื่อวางแผนและเตรียมการสลายการชุมนุม โดยให้หน่วยที่เกี่ยวข้องจัดรถเพื่อเคลื่อนย้ายผู้ชุมนุม รวมทั้งขั้นตอนการเข้าสลายการชุมนุม ในการนี้ มทก.๔ ได้สั่งให้พล.ต.เฉลิมชัย วิรุฬห์เพชร (ผบ.พล.ร.๕) เป็นผู้ควบคุมกำลังเข้าสลายการชุมนุม โดย มทก. ๔ ได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการอิสระว่าตนได้สั่งให้เปิดทางด้านปีกขวา (เมื่อหันหลังให้ สภ.อ.ตากใบ) เพื่อให้ผู้ชุมนุมออกไป

ในการประชุม ได้มีการหารือกันว่าผู้ใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจการสลายการชุมนุม ซึ่งพล.ต.ท.มานิช ไกรวงศ์ (ผบ.ช.ภ.๙) ได้เสนอว่าอำนาจการสลายการชุมนุมการก่อความไม่สงบตามกฎหมายเป็นอำนาจของแม่ทัพหรือผู้ว่าราชการจังหวัด

ผู้บริหารระดับสูงที่ร่วมประชุม คือ รอง ผอ.สสส.จชต. (พล.ต.ท. วงกตฯ) มทก.๔ ผบ.ช.ภ. ๙ ผบ.พล.ร. ๕ และผู้บังคับการหน่วยนาวิกโยธิน

๒.๓ การเจรจาของเจ้าหน้าที่กับผู้ชุมนุมภายหลังการวางแผนการสลายการชุมนุม

เมื่อเวลาประมาณ ๑๓.๐๕ นาฬิกา นายอำเภอตากใบได้มอบให้ปลัดอำเภอตากใบ และรอง ผกก.สภ.อ.ตากใบ (พ.ต.ท.ภักดี ปรีชาชน) นำสำนวนการสอบสวนพร้อมกับกำนันและผู้ใหญ่บ้านเดินทางไปศาลจังหวัดนครราชสีมาเพื่อขอยื่นประกันตัวโดยใช้ตำแหน่งหน้าที่เป็นหลักประกัน ระหว่างการ

ยื่นขอประกันตัว ผู้เจรจาซึ่งมีนายศิระ แสงมณี และคณะตกลงให้เชิญผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่และญาติของ ชรบ. ทั้ง ๖ คน มาร่วมเจรจากับกลุ่มผู้ชุมนุมเกี่ยวกับการขอประกันตัว

ปลัดจังหวัดนครราชสีมาโทรศัพท์ประสานงานกับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ซึ่งประกอบด้วย

- (๑) นายอับดุลการ์ิม การี รองประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนครราชสีมา
- (๒) นายยะปา วจนเลิศกุล รองประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนครราชสีมา
- (๓) นายอับดุลรอซัค รอกี เลขานุการกรรมการอิสลามจังหวัดนครราชสีมา และ

กรรมการอีก ๑ ท่าน

- (๔) นายกเทศมนตรีตำบลตากใบ และ
- (๕) อดีตสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี (นายซาเฮะ บุกอรี)

เพื่อให้มาร่วมเจรจากับผู้ชุมนุม และในระหว่างนั้นเจ้าหน้าที่ได้พยายามชี้แจง

และเจรจากับผู้ชุมนุมตลอดเวลา

เมื่อเวลาประมาณ ๑๓.๓๐ นาฬิกา นายซาเฮะ บุกอรี อดีตสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้มาเจรจากับผู้ชุมนุมเป็นภาษามลายูท้องถิ่น เพื่อขอให้เลิกการชุมนุม แต่ผู้ชุมนุมไม่รับฟังกลับโห่ร้อง และเรียกร้องให้ปล่อยตัว ชรบ. ทั้ง ๖ คน เช่นเดิม ทั้งนี้ ผู้นำทางศาสนาได้บอกว่า “ผู้นำชุมนุมหัวใจไม่ใช่คนในพื้นที่อำเภอตากใบ”

คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนครราชสีมาได้ปรึกษาหารือกับคณะแก้ไขปัญหาการชุมนุม โดยนำบิดามารดาและญาติพี่น้องของผู้ต้องหาทั้ง ๖ คน มาร่วมเจรจากับตัวแทนกลุ่มผู้ชุมนุมและประชาสัมพันธ์ผ่านเครื่องขยายเสียงขอให้สลายการชุมนุม เนื่องจากญาติจะไปประกันตัวผู้ต้องหาเอง

บิดาของผู้ต้องหาคนหนึ่ง (ไม่ทราบนาม) ขึ้นเป็นตัวแทนของกลุ่มญาติผู้ต้องหา กล่าวร้องขอต่อผู้ชุมนุมว่า “ขณะนี้ทางราชการได้ช่วยเหลือนำกำนันและผู้ใหญ่บ้านไปยื่นประกันตัวผู้ต้องหาแล้ว ขอขอบคุณที่ผู้ชุมนุมมาร่วมชุมนุมเรียกร้องให้ปล่อยตัวบุตรชายของตน ซึ่งถูกคุมขังตามคำสั่งศาลอยู่ รองปลัดกระทรวงฯ ศิระฯ ก็ได้รับรองว่าจะพาไปประกันตัวแล้ว ขอให้กลับบ้านกันได้” แต่ผู้ชุมนุมร้องตะโกนสวนกลับว่า “ไม่เอา ต้องปล่อยทันที”

มารดาของผู้ต้องหาคนหนึ่ง (ไม่ทราบนาม) ขึ้นเป็นตัวแทนของกลุ่มญาติผู้ต้องหา กล่าวร้องขอต่อผู้ชุมนุมว่า “ขอขอบคุณที่มาร่วมเรียกร้องให้ปล่อยตัวบุตรชายของตน แต่ขณะนี้ รองปลัดศิระฯ รับว่า จะพาไปพบที่เรือนจำและพาไปประกันตัวแล้วขอให้แยกย้ายกันกลับบ้านได้” แต่ผู้ชุมนุมก็ไม่ยอมยุติ ยังคงโห่ร้อง ตะโกนลักษณะก้าวร้าว ยืนกรานให้ “ปล่อยตัว” กลุ่มผู้ชุมนุมใช้วิธีโห่ตะโกนให้ตำรวจปล่อยตัวผู้ต้องหาอยู่ตลอดเวลา ไม่ฟังคำชี้แจงทำให้การเจรจาไม่เป็นผล โดยกลุ่มผู้ชุมนุมยืนกรานที่จะชุมนุมต่อไปรวมทั้งมีการขู่ยู่เจ้าหน้าที่ทุกรูปแบบ ทั้งขว้างปาก้อนหินและสิ่งของใส่เจ้าหน้าที่

เวลาประมาณ ๑๔.๐๐ นาฬิกา เจ้าหน้าที่รับคำสั่งเตรียมสลายการชุมนุม และผู้นำทางศาสนาในพื้นที่ขึ้นพูดชี้แจง แต่พูดได้เพียงการทักทายสวัสดิ์ “อัสสลามุอะลัยกุม” ครั้งเดียวก็ยุติ เพราะผู้ชุมนุมโห่ร้องและตะโกนไล่

กลุ่มผู้ชุมนุมส่วนหนึ่งที่หน้า สภ.อ.ตากใบ ยังคงโห่ฮาและขว้างปาสิ่งของใส่กลุ่มเจ้าหน้าที่ ต่อมาผู้นำทางศาสนาได้แจ้งกับคณะเจรจาว่า “ผู้ชุมนุมไม่ฟังแล้ว และไม่เคารพนับถือ ไม่มีประโยชน์ที่จะพูดกับคนเหล่านี้ เพราะมุสลิมนั้นโดยทั่วไปจะนับถือผู้อาวุโสที่เป็นผู้นำทางศาสนา”

เวลาประมาณ ๑๔.๓๐ นาฬิกา ปลัดจังหวัดนราธิวาสได้ใช้เครื่องขยายเสียงชี้แจงเป็นภาษามลายูท้องถิ่น ในนามของทางราชการว่า “ขณะนี้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กำลังยื่นขอประกันตัว แต่ตรงกับวันหยุดจึงอาจช้าบ้าง และนายศิวะ แสงมณี ก็จะนำญาติผู้ถูกจับกุมไปพบกับ ชรบ. ทั้ง ๖ คน ที่เรือนจำจังหวัดนราธิวาส จำเป็นต้องใช้เวลา ขอให้ฟังและใจเย็นตามหลักการมุสลิม เดือนนี้เป็นเดือนถือศีลอด ขอให้ผู้มาชุมนุมอย่าใช้ความรุนแรง” ซึ่งผู้ชุมนุมโห่ฮาไม่ยอมฟังและตะโกนให้ผู้นำศาสนาถอดหมวกกาปิเยาะห์ออก

เวลาประมาณ ๑๕.๔๕ นาฬิกา พล.ต.ท.มาโนช ไกรวงศ์ ขอให้ปลัดจังหวัดนราธิวาส ชี้แจงเป็นภาษามลายูท้องถิ่นเป็นครั้งที่ ๓ โดยย้ำในเรื่องการยึดแนวทางสันติ แต่ก็ถูกโห่ไล่และผู้ชุมนุมด้านหน้าพยายามฝ่าแนวกันหน้า สภ.อ.ตากใบเข้ามาในตัวอาคาร ปลัดจังหวัดนราธิวาสจึงพยายามชี้แจงตลอดเวลา ขอให้ผู้ชุมนุมที่ไม่เกี่ยวข้องกลับออกไป เพราะผู้ชุมนุมมีจำนวนมากอาจมีอันตรายเกิดขึ้น และ มทก. ๔ ขอให้ นายศิวะ แสงมณี นำญาติผู้ต้องหาไปเยี่ยมผู้ต้องหาที่เรือนจำจังหวัดนราธิวาส

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ได้ประกาศผ่านเครื่องขยายเสียง ให้ผู้ชุมนุมแยกย้ายกลับไป มิฉะนั้นเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องสลายการชุมนุม

๒.๔ ผลการเจรจาของเจ้าหน้าที่ให้ผู้ชุมนุมสลายการชุมนุม

ความพยายามของเจ้าหน้าที่ในการขอให้ผู้ชุมนุมแยกย้ายกลับไป ไม่ประสบความสำเร็จ จากคำชี้แจงของผู้ถูกควบคุมในภายหลัง ปรากฏว่าบางส่วนของผู้ชุมนุมไม่สามารถจะเดินทางออกจากที่ชุมนุมได้ เนื่องจากถูกกีดขวางไม่ให้ออกโดยแกนนำผู้ชุมนุมและการปิดล้อมของเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ ผู้ถูกควบคุมหลายคนไม่ได้ยินการชี้แจงของเจ้าหน้าที่ ผู้นำทางศาสนาและญาติของ ชรบ. ที่ร้องขอให้ผู้ชุมนุมแยกย้ายกันกลับไปซึ่งพูดผ่านเครื่องขยายเสียง เนื่องจากเมื่อบุคคลดังกล่าวขึ้นพูด จะมีแกนนำการชุมนุมเป็นผู้นำโห่ฮาเพื่อกลบเสียงของเครื่องขยายเสียง

ส่วนที่ ๓

การสลายการชุมนุมที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ

๑. การวางแผนสลายการชุมนุม^{๓๒}

ปรากฏตามคำชี้แจงของ มทก. ๔ และรายงานของ กอ.สสส.จชต. กราบเรียน นายกรัฐมนตรีว่า มีการประชุมหารือวางแผนสลายการชุมนุม ๒ ครั้ง ครั้งแรกเมื่อเวลา ๑๑.๐๐ นาฬิกา ของวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๗ และครั้งที่ ๒ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา ของวันเดียวกัน

ในการประชุมหารือวางแผนสลายการชุมนุมครั้งที่ ๒ นี้ ผู้ร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (พล.ต.ท.วงศ มณีรินทร์) รอง ผอ.สสส.จชต.(นายศิวัช แสงมณี) มทก. ๔ ผบ.ช.ภ. ๙ ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส ผบ.พล.ร.๕ ผู้บังคับการหน่วยทหารพรานที่ ๔๕ และ ตำรวจตระเวนชายแดน และที่ประชุมได้ข้อสรุปว่าจะขอเวลาถึง ๑๗.๐๐ นาฬิกา โดยขอร้องให้กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบยุติและส่งตัวแทนกรณีไม่สามารถประกันตัวผู้ต้องหา ๖ คนได้ ส่วนกรณีมีเหตุจลาจล หากจำเป็นต้องสลายการชุมนุมต้องใช้อำนาจ มทก. ๔ พร้อมกับได้มีแผนเตรียมการใช้กำลังร่วมกัน โดยให้ ผบ.พล.ร. ๕ เป็นผู้ควบคุม ตามหลักสากลในการใช้กำลังซึ่งถือว่ากองพลทหารราบเป็นหน่วยทางยุทธวิธีสูงสุด โดย มทก. ๔ จะเป็นหน่วยบังคับบัญชาทางยุทธศาสตร์และกำหนดนโยบาย ซึ่งการดำเนินการในรายละเอียดเป็นเรื่องของหน่วยทางยุทธวิธี และในการปฏิบัติการร่วมกำหนดให้หน่วยปฏิบัติการพิเศษ(นปพ.) อยู่ข้างหน้านาวิกโยธินอยู่ด้านหลัง ทหารจากกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์และทหารพรานอยู่ด้านหลัง โดยมีทหารพรานสมทบนาวิกโยธินบางส่วน และตำรวจตระเวนชายแดนอยู่ด้านหลัง กำลังของเจ้าหน้าที่โดยรวมมีประมาณ ๑,๐๐๐ คน^{๓๓}

๒. เหตุของการสลายการชุมนุมและผู้สั่งให้สลายการชุมนุม

ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นว่า ความพยายามเจรจาของเจ้าหน้าที่เพื่อสลายการชุมนุม โดยสันติวิธีไม่ประสบปัญหาความสำเร็จ ประกอบกับเมื่อเวลาประมาณ ๑๕.๐๐ นาฬิกา สถานการณ์เริ่มตึงเครียด กลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงโห่ร้องไม่ยอมเจรจา ใช้สิ่งของต่าง ๆ ขว้างปาใส่เจ้าหน้าที่และพยายามใช้กำลังเข้ามา

^{๓๒} โปรดดูข้อ ๒.๒ การประชุมของผู้บริหารระดับสูงในพื้นที่เพื่อการวางแผนการสลายการชุมนุมของส่วนที่สอง

^{๓๓} จากคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่

ภายใน สภ.อ.ตากใบ ชุดปราบจลาจล(หน่วยปฏิบัติการพิเศษ) เข้าผลักดันฝูงชน แต่สถานการณ์รุนแรงมากขึ้น ฝูงชนใช้กำลังโถมเข้าหาเจ้าหน้าที่ มทก. ๔ จึงมีคำสั่งให้สลายผู้มาชุมนุม

๓. วิธีการสลายการชุมนุม

ในเวลาประมาณ ๑๕.๑๐ นาฬิกา มีผู้ชุมนุมบางส่วนพยายามทำลายรั้วกีดขวางเพื่อเข้ามาใน สภ.อ.ตากใบ มทก. ๔ จึงได้มีคำสั่งให้สลายการชุมนุม โดยการใช้น้ำจากรถดับเพลิงของเทศบาล ตำบลตากใบ ๒ คัน ฉีดน้ำเข้าใส่ฝูงชนพร้อมกำลังเจ้าหน้าที่ผลักดันให้ออกห่างจาก สภ.อ.ตากใบ มีการใช้แก๊สน้ำตา ขณะเดียวกันมีเสียงปืนดังขึ้นมาจากทางด้านผู้ชุมนุม ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจบาดเจ็บสาหัสหนึ่งราย เจ้าหน้าที่จึงยิงปืนขึ้นฟ้าหลายนัด ใช้เวลาประมาณ ๓๐ นาที ฝ่ายเจ้าหน้าที่สามารถควบคุมสถานการณ์ไว้ได้

ปรากฏจากแถบบันทึกภาพวิดีโอของผู้สื่อข่าว อ.ส.ม.ท. ว่ามีทหารคนหนึ่งมิได้ยิงปืนขึ้นฟ้าแต่เป็นการยิงปืนในแนวระนาบ

นายทหารหลายนายได้ชี้แจงว่าการยิงปืนในแนวระนาบเป็นวิธีการทางทหารที่จะไม่ให้ผู้ชุมนุมซึ่งหมอบลงแล้วลุกขึ้นมาอีก

๔. ผลของการสลายการชุมนุม

ในการสลายการชุมนุม เจ้าหน้าที่ได้สกัดเส้นทางไว้ทั้งหมด ฝูงชนจึงถูกควบคุมไว้หน้า สภ.อ.ตากใบ และอีกเป็นจำนวนมากที่พยายามหนีออกไปทางฝั่งน้ำที่อยู่หน้า สภ.อ.ตากใบ จึงถูกควบคุมตัวไว้ที่ริมตลิ่ง

การสลายการชุมนุมทำให้ฝ่ายผู้ชุมนุมเสียชีวิต ๗ ศพ (๕ ศพถูกกระสุนปืนที่บริเวณศรีษะ) เจ้าหน้าที่ได้รับบาดเจ็บ ๑๔ นาย (๑ นายถูกกระสุนปืน) ผู้ชุมนุมถูกควบคุมตัว ๑,๓๗๐ ราย^{๓๔} (๑,๒๙๒ คน จากบัญชีรายชื่อผู้ถูกควบคุม และ ๗๘ คน จากบัญชีรายชื่อผู้ตายที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร)

๕. การควบคุมตัวผู้ชุมนุม

จากแถบบันทึกภาพวิดีโอของผู้สื่อข่าว อ.ส.ม.ท. จะมีการแยกผู้ถูกควบคุมหญิงและเด็กออกจากผู้ถูกควบคุมชาย ผู้ถูกควบคุมชายจะถูกสั่งให้นอนคว่ำหน้ากับพื้น ถอดเสื้อออกและตีตัวไปกับพื้น

^{๓๔} รายงานของ กอ.สสส.ชจค. กราบเรียนนายกรัฐมนตรีว่า มีผู้ถูกควบคุม ๑,๒๙๘ คน

มีผู้ถูกควบคุมรายหนึ่งไม่ได้เข้าร่วมชุมนุม แต่เป็นผู้ที่ผ่านเข้าไปในพื้นที่ ทหารจึงสกัดจับไว้ โดยจับเฉพาะคนไปทยุสลิมี แต่ไม่จับไทยพุทธ(คำชี้แจงของผู้ควบคุมรายหนึ่ง)

เพื่อไปรวมกัน หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ได้อาเสื้อของผู้ถูกควบคุมหรือเชือกมัดมือผู้ถูกควบคุม โดยให้ผู้ถูกควบคุมเอามือทั้งสองจับกันไว้ด้านหลังแล้วจึงผูกมัด มีผู้ถูกควบคุมจำนวนหนึ่งถูกพันธนาการโดยหลังจากได้ผูกมัดมือด้านหลังแล้ว เจ้าหน้าที่ได้นำเชือกยาวพอประมาณมาร้อยผู้ถูกควบคุมเป็นชุด ๆ ชุดละประมาณ ๑๐ คน และมีการทำร้ายร่างกายผู้ถูกควบคุมบางรายโดยการตีหรือตีด้วยพานท้ายปืน

ส่วนที่ ๔

การลำเลียงผู้ถูกควบคุมขึ้นรถบรรทุก ณ สถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ

๑. เหตุผลของการควบคุมตัวผู้ชุมนุมทั้งหมด

ก่อนการสลายการชุมนุม เจ้าหน้าที่ประสงค์จะควบคุมตัวเฉพาะบุคคลที่เป็นแกนนำในการชุมนุมเท่านั้น^{๓๕} แต่เมื่อได้สลายการชุมนุมและได้มีคำสั่งให้ผู้ถูกควบคุมทั้งหมดถอดเสื้อออก ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่อาจทราบได้ว่าผู้ถูกควบคุมคนใดเป็นแกนนำในการชุมนุม มทก. ๔ จึงมีคำสั่งให้ควบคุมผู้ชุมนุมทั้งหมดไปก่อนและไปคัดเลือกออกในภายหลัง

๒. เหตุผลของการใช้ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี เป็นสถานที่ที่ใช้ควบคุมตัวผู้ถูกควบคุม

มทก. ๔ ชี้แจงว่า ด้วยผู้ถูกควบคุมมีจำนวนมาก สถานที่ที่จะใช้ควบคุมตัวผู้ถูกควบคุมที่เพียงพอไม่มีในจังหวัดนราธิวาส ประกอบกับสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จประทับอยู่ที่พระตำหนักทักษิณราชินีนาถ จังหวัดนราธิวาส ดังนั้น เพื่อความเหมาะสมจึงได้ใช้ค่ายอิงคยุทธบริหารอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งอยู่ห่างจากจังหวัดนราธิวาสประมาณ ๑๕๐ กิโลเมตร เป็นที่ควบคุมตัว

๓. รถที่ใช้ในการขนส่งผู้ถูกควบคุม

๓.๑ รถที่ใช้ในการลำเลียง

จากคำชี้แจงของ พ.ท. เฉลิมชัย สิทธิพล (ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารพรานที่ ๔๕) ว่า เมื่อสลายการชุมนุมเสร็จแล้ว มทก. ๔ ได้สั่งให้นำรถบรรทุกของทหารพราน ๔ คัน ซึ่งบรรทุกทหารพรานมายัง สภ.อ.ตากใบก่อนการสลายการชุมนุม และจอดอยู่หลัง สภ.อ.ตากใบมาใช้บรรทุกผู้ถูกควบคุมและเมื่อ มทก. ๔ เห็นว่าจำนวนรถไม่พอจึงได้ขอรถเพิ่มเติม

^{๓๕} คำชี้แจงของ มทก. ๔

๓.๒ จำนวนรถที่ใช้เคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุม

จำนวนรถที่ใช้เคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมยังไม่ชัดเจน เนื่องจากปรากฏจากรายงานของ กอ.สสส.จชต. กราบเรียนนายกรัชมณฑรีว่า มีรถทหาร ๒๖ คัน (ขบวนแรก ๔ คัน ขบวนที่สอง ๒๒ คัน) และจากคำชี้แจงของ มทก. ๔ ว่ามีรถของทหารทั้งหมด ๒๕ คัน โดยเป็นของทหารพราน ๔ คัน หน่วยนาวิกโยธิน ๓ คัน และกองอำนวยการร่วมถวายความปลอดภัยทักษิณ ๑๘ คัน แต่จากเอกสารซึ่งฝ่ายทหารจัดส่งมาปรากฏว่า มีรถทหาร ๒๘ คัน

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจชี้แจงด้วยว่ามีรถของตำรวจรวมอยู่ด้วย ๓ คัน

๓.๓ ลักษณะของรถ^{๓๖}

รถของหน่วยทหารนั้นเป็นรถบรรทุก (สำหรับรถของตำรวจไม่มีข้อเท็จจริง) มีช่องกระจกด้านหลังพลขับ สามารถมองผ่านไปยังด้านหลังได้

- พื้นที่ที่ใช้บรรทุกผู้ถูกควบคุม

จากตัวอย่างรถบรรทุก ๒ คัน ซึ่งหน่วยทหารนำมาให้คณะกรรมการอิสระตรวจสอบมีพื้นที่ดังนี้

ทะเบียนงจักร ๑๓๑๖๔

สูง (วัดจากฝาท้ายเมื่อปิดถึงพื้นดิน) ๑.๘๒ เมตร

สูง (วัดจากพื้นกระบะถึงพื้นดิน) ๑.๓๒ เมตร

กระบะยาว ๔.๗๕ เมตร

กระบะกว้าง ๒.๓๐ เมตร

รวมพื้นที่ = ๑๐.๘๒ ตารางเมตร

ทะเบียนงจักร ๑๙๓๓๘

สูง (วัดจากฝาท้ายเมื่อปิดถึงพื้นดิน) ๑.๘๒ เมตร

สูง (วัดจากพื้นกระบะถึงพื้นดิน) ๑.๓๒ เมตร

กระบะยาว ๕.๑๕ เมตร

กระบะกว้าง ๒.๓๒ เมตร

รวมพื้นที่ = ๑๑.๘๔ ตารางเมตร

^{๓๖} โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๑๖

- หลังคาและการถ่ายเทอากาศ

รถตัวอย่างทั้ง ๒ คัน มีหลังคาเป็นผ้าใบ ด้านข้างมีโครงเหล็กสำหรับผ้าใบเมื่อคลี่ลง จากคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ทหารที่ขึ้นไปอยู่ในกระบะรถเพื่อควบคุมผู้ถูกควบคุมว่า ผ้าใบไม่ได้คลี่ลงมา มีอากาศถ่ายเทเพียงพอ

๓.๔ หน่วยงานเจ้าของรถ

ปรากฏจากเอกสารซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารจัดส่งมาว่า เป็นรถบรรทุกของทหาร ๒๘ คัน โดยเป็นของหน่วย กอร.ถปภ.ทักษิณ ๒๑ คัน หน่วยนาวิกโยธิน ๔ คัน และหน่วยทหารพราน ๓ คัน และปรากฏจากคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ตำรวจว่ามีรถตำรวจอีก ๓ คัน^{๓๗}

๔. การลำเลียงผู้ถูกควบคุมขึ้นรถ และเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชาหรือผู้รับผิดชอบในการลำเลียง

๔.๑ เจ้าหน้าที่ที่ลำเลียงผู้ถูกควบคุมขึ้นรถ

ปรากฏจากแถบบันทึกภาพวิดีโอและคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ทหารและผู้ถูกควบคุมว่าเจ้าหน้าที่ที่ลำเลียงผู้ถูกควบคุมขึ้นรถคือทหารพราน (ผูกผ้าพันคอสีฟ้า) ตำรวจตระเวนชายแดนและทหารจากหน่วยนาวิกโยธิน

๔.๒ วิธีการนำผู้ถูกควบคุมขึ้นรถ

ด้วยรถบรรทุกมีความสูงประมาณ ๑.๓๒ เมตร เมื่อวัดจากพื้นกระบะถึงพื้นดิน รถบรรทุกบางคันมีบันได ผู้ถูกควบคุมซึ่งถูกมัดมือไพล่หลังก็จะขึ้นรถโดยบันไดโดยมีเจ้าหน้าที่ประกองขึ้นไป สำหรับรถบรรทุกที่ไม่มีบันได ผู้ถูกควบคุมซึ่งถูกมัดมือไพล่หลังไม่สามารถขึ้นรถบรรทุกได้เอง เจ้าหน้าที่ผู้ลำเลียงก็จะนำแผ่นกระดานหรือบันไดมาพาดระหว่างกระบะและพื้นดินให้ผู้ถูกควบคุมเดินขึ้นไป

ปรากฏข้อเท็จจริงจากคณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่ว่ามีเจ้าหน้าที่พุงขึ้นไปก็มี หรือยกขึ้นไปก็มี หรือบางคนขึ้นไปเอง

๔.๓ ท่าของผู้ถูกควบคุมบนรถบรรทุก

จากคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ลำเลียงผู้ถูกควบคุมขึ้นรถว่า เมื่อผู้ถูกควบคุมขึ้นอยู่บนกระบะแล้ว ก็สั่งให้ผู้ถูกควบคุมยืน

จากภาพถ่ายของหนังสือพิมพ์มติชน^{๓๘} ฉบับที่ ๙๗๒๘ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ ผู้ถูกควบคุมนอนคว่ำหน้าบนกระบะทำรถบรรทุกทหารและนอนซ้อนกันมากกว่าสองชั้น ผู้สื่อข่าวซึ่งได้ถ่ายภาพดัง

^{๓๗} จำนวนรถไม่ชัดเจน โปรดดูข้อ ๑.๒ ข้างต้น

^{๓๘} ผู้ถ่ายใช้เลนส์ซูมโดยอยู่ห่างจากกระบะทำรถบรรทุกประมาณ ๖ ถึง ๙ เมตร โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๑๘

กล่าวได้ชี้แจงว่า เมื่อผู้ถูกควบคุมขึ้นไปบนรถกระบะแล้ว ผู้ถูกควบคุมก็ได้นอนคว่ำหน้าหรือไม่ก็นั่งลง แต่ตนไม่ได้ยินว่าเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการลำเลียงมีคำสั่งว่าอย่างไร และเมื่อ พล.ต.ท. มาโนช ไกรวงศ์ มาเห็นก็ได้สั่งว่า “ให้เออลง นอนอย่างนี้ไปไม่ได้ ให้นำไป” และขณะเดียวกัน มทก. ๔ ก็เดินมา และสั่งให้เอาคนลงด้วย แต่ผู้สื่อข่าวผู้หนึ่งต้องไปฟังการแถลงข่าวของ มทก. ๔ จึงไม่เห็นว่ามีผู้ได้รับคำสั่งปฏิบัติ ตามคำสั่งหรือไม่

ข้อเท็จจริงจากคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่ว่าจากการสอบถามผู้ถูกควบคุมในภายหลังได้ชี้แจงว่า ตนได้ถูกบังคับให้นอนหมอบคว่ำอยู่บนรถ ในลักษณะของการซ้อนทับกันทุกคัน ยกเว้นแต่รถคันแรกไม่มีการซ้อนทับกัน

๔.๔ จำนวนผู้ถูกควบคุมบนรถบรรทุกต่อหนึ่งคัน

จำนวนผู้ถูกควบคุมโดยรวมคือ ๑,๓๗๐ คน (๑,๒๙๒ คน + ๗๘ คน) สำหรับจำนวนผู้ถูกควบคุมบนรถบรรทุกต่อหนึ่งคันไม่ชัดเจน คือ

จากภาพถ่ายจากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับที่ ๙๗๒๘ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ เห็นได้ว่า ผู้ถูกควบคุมอยู่ในรถบรรทุกหนึ่งคันเป็นจำนวนมากและนอนทับซ้อนกันอยู่เกินกว่าจะไปได้จน พล.ต.ท. มาโนช ไกรวงศ์ มาพบและสั่งให้นำผู้ถูกควบคุมลงมาและได้สั่งให้จัดให้หนึ่งไป จากการสอบถามผู้สื่อข่าวผู้ถ่ายภาพดังกล่าว ได้มีการดำเนินการตามคำสั่งหรือไม่ ผู้สื่อข่าวได้ชี้แจงว่า เนื่องจาก มทก. ๔ จะแถลงข่าวตนจึงไม่ได้อยู่ดู

จากคำชี้แจงของ มทก. ๔ ว่า ผู้ก่อความไม่สงบซึ่งถูกควบคุมไว้ที่ สภ.อ.ตากใบ มีประมาณ ๑,๒๐๐ คน และมีรถบรรทุกของทหาร ๒๕ คัน เมื่อเฉลี่ยแล้วรถบรรทุกทหารบรรทุกผู้ถูกควบคุมไปคันละ ๕๐ คน

จากคำชี้แจงในรายงานของ กอ.สสส.จชต. ซึ่งกราบเรียนนายกรัฐมนตรีนว่า มีรถบรรทุกทหารทั้งหมด ๒๖ คัน โดย ๔ คันแรกเป็นของหน่วยทหารพราน บรรทุกผู้ถูกควบคุมไปคันละประมาณ ๓๐ ถึง ๓๕ คน และ ๒๒ คันที่เหลือบรรทุกผู้ถูกควบคุมไปคันละ ๕๐ คนบ้าง ๗๐ คนบ้าง และ ๙๐ คนบ้าง ๖ (รถบรรทุกลำดับที่ ๒๑ บรรทุก ๙๐ คน พบผู้เสียชีวิตที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร ๒๓ ราย)^{๓๕}

จากคำชี้แจงของทหาร ณ ค่ายอิงคยุทธบริหารพบว่า รถขบวนแรก (๘ คัน) บรรทุกไม่แออัด แต่ในขบวนที่สอง รถบรรทุกคันที่พบผู้เสียชีวิตประมาณ ๒๐ คน บรรทุกผู้ถูกควบคุมมาประมาณ ๗๐ คน (โปรดดูหัวข้อ ๑.๒ จำนวนผู้ถูกควบคุมในรถบรรทุกแต่ละคัน ในส่วนที่ ๗)

๔.๕ เวลาแล้วเสร็จของการลำเลียงผู้ถูกควบคุมขึ้นรถบรรทุก

ปรากฏจากข้อเท็จจริงว่า รถบรรทุกที่ใช้ในการลำเลียงผู้ถูกควบคุม เมื่อสลาย

^{๓๕} รอง ผอ.สสส.จชต. (นาย ██████████) ชี้แจงว่า กอ.สสส.จชต. ได้สอบถามพลจัตมาบรรทุกคันดังกล่าว

การชุมนุมเสร็จแล้ว (ประมาณ ๑๕.๔๐ นาฬิกา) มีเพียง ๔ คัน เป็นรถของหน่วยทหารพรานที่ใช้บรรทุกทหารพรานมายัง สภ.อ.ตากใบ การลำเลียงผู้ถูกควบคุมขึ้นรถบรรทุกทหารพราน ๔ คันนี้ แล้วเสร็จประมาณ ๑๖.๐๐ นาฬิกา

สำหรับเวลาแล้วเสร็จของการลำเลียงผู้ถูกควบคุมขึ้นรถบรรทุกทหารที่ มทก. ๔ ขอมมาเพิ่ม^{๔๐} ไม่ชัดเจน แต่ข้อมูลจากรายงานของอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่ว่าการลำเลียงผู้ถูกควบคุมขึ้นรถบรรทุกทำในช่วงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา ถึง ๑๙.๐๐ นาฬิกา

๔.๖ เจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนรถบรรทุกผู้ถูกควบคุม

ปรากฏจากคำชี้แจงว่า ในรถบรรทุกแต่ละคันจะมีเจ้าหน้าที่ทหารซึ่งอยู่ในกระบวนเพื่อควบคุมผู้ถูกควบคุมคันละ ๔ – ๕ นาย สำหรับหน่วยงานต้นสังกัดของทหารเหล่านั้นส่วนใหญ่คือกองพันทหารพรานที่ ๔๕

๔.๗ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้รับผิดชอบในพื้นที่ ณ เวลาที่มีการลำเลียงผู้ถูกควบคุมขึ้นรถ

ปรากฏจากคำชี้แจงว่า ผู้บริหารระดับสูง ณ เวลานั้น ประกอบด้วย

(ก) จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกอบด้วย ผู้ช่วย ผบ.ตร. (พล.ต.ท. วงกต มณีรินทร์) ผบช.ภ. ๙ (พล.ต.ท. มาโนช ไกรวงศ์) ผบก.ภ.จว.นราธิวาส ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ

(ข) จากกระทรวงกลาโหม ประกอบด้วย มทก. ๔ (พล.ท. พิศาล วัฒนวงศ์ศิริ) ผบ.พล.ร.๕ (พล.ต. เฉลิมชัย วิรุพห์เพชร) ผู้บังคับการหน่วยเฉพาะกิจที่ ๓ นาวิกโยธิน (น.อ. ไกรขวัญ ไกรฤกษ์) ผู้บังคับการหน่วยทหารพรานที่ ๔๕ (พ.ท. เฉลิมชัย สิทธิवाल)

สำหรับ มทก. ๔ นั้นได้ชี้แจงว่าตนได้ออกจาก สภ.อ.ตากใบ เมื่อเวลาประมาณ ๑๙.๐๐ นาฬิกา เพื่อไปพบนายกรัฐมนตรีที่จังหวัดปัตตานี

(ค) พล.ต. เฉลิมชัย วิรุพห์เพชร ชี้แจงว่าตนออกจาก สภ.อ.ตากใบเพื่อไปพบนายกรัฐมนตรีเวลาประมาณ ๑๙.๓๐ นาฬิกา

^{๔๐} จำนวนไม่ชัดเจน โปรดดูในข้อ ๓.๒ จำนวนรถที่ใช้เคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุม

ส่วนที่ ๕

การเคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมจากสถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ
ไปยังค่ายอิงคยุทธบริหาร อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ระยะทางจาก สภ.อ. ตากใบ จังหวัดนราธิวาส ไปยังค่ายอิงคยุทธบริหาร อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ประมาณ ๑๕๐ กิโลเมตร โดยรถยนต์ซึ่งวิ่งด้วยความเร็ว ๕๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง จะใช้เวลาประมาณสามชั่วโมง

๑. เวลาเริ่มเคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมและเวลาถึงค่ายอิงคยุทธบริหาร

ปรากฏจากข้อเท็จจริงซึ่งกล่าวมาแล้วข้างต้นว่า รถบรรทุกผู้ถูกควบคุมมี ๒ ขบวน ขบวนแรก จากคำชี้แจงในรายงานของ กอ.สสส.จชต. กราบเรียนนายกรัฐมนตรีว่า ขบวนแรกเริ่มออกเดินทางจาก สภ.อ. ตากใบ เวลา ๑๖.๑๕ นาฬิกา และถึงค่ายอิงคยุทธบริหารเวลา ๑๙.๓๐ นาฬิกา

ขบวนที่สอง จากคำชี้แจงฉบับเดียวกัน ขบวนที่สองเริ่มออกเดินทางเวลาประมาณ ๑๙.๐๐ นาฬิกา และถึงค่ายอิงคยุทธบริหารเวลาประมาณ ๒๒.๐๐ นาฬิกา แต่จากคำชี้แจงของพลขับ [REDACTED] ซึ่งในรถพบผู้เสียชีวิต ๒๓ คน ว่า รถบรรทุกของตนมาถึง สภ.อ.ตากใบ เวลาประมาณ ๑๖.๐๐ นาฬิกา และเริ่มเดินทางออกจาก สภ.อ. ตากใบเวลาประมาณ ๑๙.๐๐ นาฬิกา และถึงค่ายอิงคยุทธบริหารประมาณเวลา ๒๒.๐๐ นาฬิกา และจากคำชี้แจงของพลขับรถบรรทุกทหาร [REDACTED] ซึ่งขับรถบรรทุกที่พบผู้เสียชีวิต ๒๑ คน ชี้แจงว่าได้ออกเดินทางโดยอยู่หลังรถบรรทุกคันของ [REDACTED] และถึงค่ายอิงคยุทธบริหารในเวลาเดียวกัน

เนื่องจากเจ้าหน้าที่ได้รับรายงานว่าจะมีการชิงตัวผู้ถูกควบคุมระหว่างการเคลื่อนย้าย จึงจัดให้มีรถนำขบวนและรถคุ้มกันไป

คณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่ได้สอบถามผู้ถูกควบคุมในภายหลังซึ่งชี้แจงว่า รถบรรทุกคันแรกออกจาก สภ.อ.ตากใบเวลา ๑๕.๔๐ นาฬิกา และถึงค่ายอิงคยุทธบริหารเวลาประมาณ ๑๙.๔๐ นาฬิกา รถบรรทุกบางคันออกเวลาประมาณ ๑๘.๐๐ นาฬิกา ถึงค่ายอิงคยุทธบริหารเวลาประมาณ ๒๑.๐๐ นาฬิกา บางคันออกเวลา ๒๑.๐๐ นาฬิกา ถึงค่ายอิงคยุทธบริหารเวลา ๐๒.๐๐ นาฬิกา

๒. การกระทำของเจ้าหน้าที่ควบคุมซึ่งอยู่ในกระบะรถบรรทุก

คณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่ได้สอบถามผู้ถูกควบคุมในภายหลังซึ่งชี้แจงว่า ในระหว่างการเดินทาง เมื่อผู้ถูกควบคุมส่งเสียงหรือร้องขอความช่วยเหลือก็จะถูกทำร้ายร่างกายด้วยการตีด้วยพานท้ายปืนหรือไม้กระบอง หรือถูกเตะหรือเหยียบ แต่มีรถบรรทุกคันหนึ่งผู้ถูกควบคุมได้รับการดูแลอย่างดีจากทหารที่ควบคุม

3. การหยุดรถระหว่างการเคลื่อนย้าย

พลขับรถบรรทุกทหารได้ชี้แจงว่า ในระหว่างทางได้มีการหยุดขบวน เนื่องจากมีการวางระเบิด จะต้องเคลียร์พื้นที่ และได้มีการจอดรับผู้ถูกควบคุมขึ้นรถบรรทุกเพิ่มเติมที่สามแยกตากใบ

ส่วนที่ ๖

การลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจากรถบรรทุก ณ ค่ายอิงคยุทธบริหาร

๑. การเตรียมการที่ค่ายอิงคยุทธบริหารเพื่อรองรับผู้ถูกควบคุม

มทก. ๔ ชี้แจงว่า ตนได้ส่งการไปยัง พล.ต.สินชัย นุตสถิตย์ (รองแม่ทัพภาคที่ ๔) ส่วนหน้าให้จัดเตรียมอาหารฮาลาล ที่พัก พัดลมและเตรียมโรงพยาบาลไว้รองรับ โดยคาดว่าจะขบวนรถจะไปถึงเวลา ๑๙.๐๐ นาฬิกา

จากรายงานของ กอ.สสส.จชต. กราบเรียนนายกรัฐมนตรีนว่า

“ในชั้นแรก ค่ายอิงคยุทธบริหารได้รับการประสานว่ามีผู้ถูกจับกุมประมาณ ๒๐๐ ถึง ๓๐๐ คน จึงได้มีการเตรียมการดังนี้

- จัดเตรียมสถานที่ที่ควบคุม โดยเคลื่อนย้ายนักโทษทหารในเรือนจำที่มีอยู่เดิมไปรวมในห้องขังเล็กและทำความสะอาดห้องควบคุมใหญ่ ในขั้นต้นสามารถรองรับผู้ถูกควบคุมได้ประมาณ ๒๐๐ ถึง ๓๐๐ คน ตามความจำเป็น

- เตรียมอาหารเย็นเป็นกรณีเร่งด่วนให้ประมาณ ๓๐๐ คน ประกอบด้วย ข้าวและอาหารกระป๋องฮาลาล พร้อมน้ำดื่ม

- จัดเตรียมชุดแพทย์และพยาบาลเพื่อให้การรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บในเบื้องต้นและจัดเตรียมรถพยาบาลและเครื่องช่วยหายใจเพื่อส่งผู้บาดเจ็บและผู้ป่วยที่จำเป็นต้องส่งเข้ารักษาพยาบาลต่อ ณ โรงพยาบาล

- จัดเตรียมสถานที่เพื่อดำเนินการตรวจปีศาจเพื่อหาสารเสพติดและการจัดทำประวัติเบื้องต้นและการพิมพ์ลายนิ้วมือ

- จัดเตรียมพื้นที่จอดรถทั้งรถนำขบวน รถขนส่ง และรถธุรการ ซึ่งคาดว่าจะมีประมาณ ๒๐ ถึง ๒๕ คัน

- จัดระวังป้องกันพื้นที่จอดรถทั้งในเรือนจำและนอกเรือนจำภายในค่ายอิงคยุทธบริหาร และแบ่งมอบหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน

ในขั้นต่อมา ค่ายอิงคยุทธบริหารได้รับรายงานเพิ่มเติมว่า จำนวนผู้ถูกควบคุมเพิ่มจากเดิมอีกประมาณ ๑,๐๐๐ คน จึงได้เตรียมการดังนี้

- จัดกางเต็นท์ในสนามหญ้าใต้เรือนจำภายในเขตกำแพงเรือนจำเพิ่มพื้นที่ประมาณ ๑๕ เต็นท์ พร้อมทั้งวางลวดหนามหีบเพลงเป็นเครื่องกีดขวาง

- เพิ่มเติมอาหารและน้ำดื่ม สำหรับจำนวนที่ได้รับการประสานเพิ่มเติม

- จัดเตรียมพื้นที่จอดรถและเจ้าหน้าที่จราจรเพิ่มเติม

- เพิ่มเติมกำลังในส่วนการ รปภ. ทุกพื้นที่ภายในและรอบ ๆ ค่ายอิงคยุทธบริหาร

๒. การดำเนินการเมื่อขบวนรถบรรทุกผู้ถูกควบคุมมาถึง

๒.๑ การนำรถบรรทุกผู้ถูกควบคุมตัวไปในเรือนจำจังหวัดทหารบกปัตตานีในค่ายอิงคยุทธบริหาร

๒.๑.๑ เวลาแล้วเสร็จของการลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจากรถบรรทุกขบวนแรก

เมื่อรถบรรทุกผู้ถูกควบคุมขบวนแรก ๔ คันมาถึงเวลาประมาณ ๑๙.๓๐ นาฬิกา ณ ค่ายอิงคยุทธบริหาร (รายงานของ กอ.สสส.จชต. กราบเรียนนายกรัฐมนตรีนว่า ขบวนแรกมาถึงเวลาประมาณ ๑๙.๐๐ นาฬิกา) รถบรรทุกต้องวิ่งเข้าไปที่เรือนจำจังหวัดทหารบกซึ่งอยู่ในค่ายอิงคยุทธบริหาร ซึ่งอยู่ห่างจากประตูค่ายประมาณ ๗๐๐ เมตร และเมื่อใกล้ถึงเรือนจำจังหวัดทหารบกทางจะเลี้ยวลงเหลือกว้างประมาณ ๓.๐๐ เมตร รถบรรทุกทุกคันเข้าออกได้ที่ละคัน เมื่อรถบรรทุกไปถึงหน้าเรือนจำจังหวัดทหารบกแล้วรถบรรทุกต้องถอยหลังเอาท้ายจ่อไว้ประตูเรือนจำ และทยอยเอาผู้ถูกควบคุมลงทีละคนในระหว่างนั้นรถบรรทุกผู้ถูกควบคุม ๓ คันที่เหลือต้องจอดรอให้คันแรกเอาคนลงหมดและวิ่งกลับออกมาก่อน รถคันถัดมาจึงเข้าไปลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงต่อไปได้ การที่รถบรรทุกผู้ถูกควบคุมไม่สามารถเข้าไปพร้อม ๆ กันได้ มีผลทำให้การลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจากรถแล้วเสร็จเวลาประมาณ ๒๐.๓๐ นาฬิกา

๒.๑.๒ เวลาแล้วเสร็จของการลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจากรถขบวนที่สอง

เมื่อรถบรรทุกผู้ถูกควบคุมขบวนที่สอง ๒๒ คัน (บางข้อมูลแจ้งว่า ๒๑ คัน บางข้อมูลก็แจ้งว่า ๒๔ คัน) มาถึงเวลาประมาณ ๒๒.๐๐ นาฬิกา (แต่จากรายงานของ กอ.สสส.จชต.กราบเรียนนายกรัฐมนตรีนว่า ถึงเวลา ๒๑.๓๐ นาฬิกา) รถบรรทุกต้องจอดเรียงกันจากหน้าเรือจนจำไปตามแนวถนนและต้องทยอยกันเข้าไปนำผู้ถูกควบคุมลงที่ละคันดังเช่นขบวนแรก ทำให้การลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงแล้วเสร็จเวลาประมาณ ๐๑.๐๐ นาฬิกา ของวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ (จากรายงานของ กอ.สสส.จชต. กราบเรียนนายกรัฐมนตรีน)

๒.๒ วิธีการลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจากรถบรรทุก

ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกควบคุมเดินลงมาจากบันไดของรถและสำหรับรถไม่มีบันไดก็ได้นำบันไดหรือไม้มาพาดให้ผู้ถูกควบคุมเดินลง

๒.๓ ทำของผู้ถูกควบคุมบนรถบรรทุกเมื่อมาถึงค่ายอิงคยุทธบริหาร (หนึ่ง นอนคว่ำ นอนหงาย หรือยืน)

คณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่ได้สอบถามผู้ถูกควบคุม ๙๒ ราย เกือบทุกรายต่างชี้แจงว่า เมื่อขึ้นรถบรรทุกที่ สภ.อ. ตากใบ เจ้าหน้าที่ได้สั่งให้ตนนอนคว่ำหน้าและนอนซ้อนกัน และเมื่อถึงค่ายอิงคยุทธบริหารก็ยังอยู่ในท่าเดิม แต่มีอยู่รายหนึ่ง เมื่อขึ้นรถบรรทุกแล้วได้นั่งไป เมื่อถึงค่ายอิงคยุทธบริหารก็ยังนั่งอยู่

ทหารที่ควบคุมผู้ถูกควบคุมซึ่งอยู่ในกระบะรถบรรทุกชี้แจงว่า ผู้ถูกควบคุมยืนมาตลอด พลขับรถบรรทุกผู้ถูกควบคุมชี้แจงว่า ตนไม่เห็นอะไร และเมื่อมาถึงค่ายอิงคยุทธบริหารระหว่างรอนำรถเข้าเทียบเรือจนจำตนก็ได้ลงจากรถมาพูดคุยกับเพื่อนทหารจึงไม่เห็นอะไร

พ.ท.วัชร สุธวงส์ ซึ่งอยู่ในบริเวณลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงพบว่า ในรถบรรทุกซึ่งมีผู้เสียชีวิตประมาณ ๒๐ คน บรรทุกคนมาประมาณ ๗๐ คน นอนคว่ำเอามือไปหลัง

พ.อ.นพพันธ์ ชั้นประดับ พบว่าในรถคันแรกของขบวนแรก ผู้ถูกควบคุมนอนคว่ำมาแต่ไม่มีการนอนทับซ้อน ในรถคันนี้มีผู้เสียชีวิต ๑ คน แต่จากการถูกตีด้วยของแข็ง

ร.ท.นพ.จรัสศักดิ์ อินทสอน รักษาการผู้อำนวยการโรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหารชี้แจงว่า เนื่องจากตนอยู่อยู่กับการดูแลผู้ถูกควบคุมซึ่งป่วยเจ็บและประกอบกับเป็นเวลามีตนจึงไม่เห็นอะไร

๒.๔ ผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจากรถบรรทุก
ณ ค่ายอิงคยุทธบริหาร

๒.๔.๑ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้รับผิดชอบ มีดังนี้

- พล.ต.สินชัย นุตสถิตย์ รองแม่ทัพภาคที่ ๔ ซึ่งได้รับคำสั่งจาก มทภ. ๔ ให้จัด
เตรียมสถานที่ อาหาร และโรงพยาบาลที่ค่ายอิงคยุทธบริหารไว้รองรับผู้ถูกควบคุม

- พล.ต.องค์กร ทองประสม รองแม่ทัพภาคที่ ๔ ซึ่งรับผิดชอบสายงานส่งกำลัง
บำรุง ตามคำสั่งกองทัพบภาคที่ ๔ ส่วนหน้า และหน่วยเฉพาะกิจทักษิณ ที่ ๓๒๔/๒๕๔๗ เรื่อง แบ่งมอบ
การปฏิบัติงาน ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๗

๒.๔.๒ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

- พ.อ.นพพันธ์ ชั้นประดับ (กองทัพบกส่งมาช่วยราชการในตำแหน่งประสานงานกับ
กองทัพบภาคที่ ๔) อยู่ในบริเวณที่ลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจนถึงเวลาประมาณ ๒๑.๓๐ นาฬิกา
ในช่วงเวลาดังกล่าวได้พบผู้เสียชีวิต ๑ คน ในรถบรรทุกคันแรก

- พ.ท.วัชระ สุขวงศ์ ซึ่งอยู่บริเวณที่ลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจากเริ่มต้นจนจบ

- ร.ท.นพ.จิรศักดิ์ อินทสอน ซึ่งรักษาพยาบาลผู้ถูกควบคุม

นอกจากนี้ยังมีแพทย์และพยาบาลจากโรงพยาบาลอื่นมาให้ความช่วยเหลือด้วย

ส่วนที่ ๗

การพบผู้ถูกควบคุมเสียชีวิตในรถบรรทุก การรายงานการเสียชีวิต และการดูแลผู้ถูกควบคุม

1. การพบการเสียชีวิต

1.1 ยอดรวมผู้เสียชีวิต

ยอดรวมผู้เสียชีวิต ซึ่งพบบนรถบรรทุกเมื่อมาถึงค่ายอิงคยุทธบริหาร คือ ๗๘ คน (รายงาน
ของ กอ.สสส.จชต. กราบเรียนนายกรัฐมนตรีและคำชี้แจงของ มทภ. ๔)

จากรายงานของเจ้าหน้าที่ทหารปรากฏว่าในรถบรรทุกแต่ละคันมีจำนวนผู้เสียชีวิต ดังนี้

รถทะเบียนงจักร ๑๙๓๓๘	เสียชีวิต	๒๑	คน
รถทะเบียนงจักร ๑๙๒๓๒	เสียชีวิต	๕	คน
รถทะเบียนงจักร ๑๙๒๖๓	เสียชีวิต	๖	คน

รถทะเบียนนงจักร ๑๓๑๖๔	เสียชีวิต	๒๓	คน
รถทะเบียน สมอ๔๔๒๖๘ (นย.๕๓๑)	เสียชีวิต	๕	คน
รถทะเบียน สมอ๔๖๐๘๗ (นย.๕๒๕๖)	เสียชีวิต	๑	คน
รถทะเบียน สมอ๔๔๒๖๗(นย.๕๓๐)	เสียชีวิต	๖	คน

(นอกจากนี้ยังมีผู้เสียชีวิตบนรถคันอื่นที่ยังไม่สามารถระบุทะเบียนรถได้อีก ๑๑ ราย)

คณะกรรมการอิสระพยายามแสวงหาว่ารถบรรทุกแต่ละคันที่พบผู้เสียชีวิตเป็นรถบรรทุกคันที่เท่าไรเพื่อจะได้ทราบถึงระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง แต่ก็ไม่ได้ข้อเท็จจริงนี้

1.2 จำนวนผู้ถูกควบคุมในรถบรรทุกแต่ละคัน

คณะกรรมการอิสระไม่ได้ข้อมูลจำนวนผู้ถูกควบคุมในรถบรรทุกแต่ละคัน แต่จากคำชี้แจงของ

- พ.อ. นพพันธ์ ชั้นประดับ ซึ่งอยู่ในบริเวณการลำเลียงคนลงจนถึงเวลาประมาณ ๒๑.๓๐ นาฬิกา พบว่า รถบรรทุกขบวนแรกบรรทุกคนมาไม่แออัด มีคนตาย ๑ คน ลักษณะของบาดแผลถูกตีโดยของแข็ง

- พ.ท.วัชระ สุขสมวงศ์ ชี้แจงว่า รถบรรทุกคันหนึ่งบรรทุกคนมาประมาณ ๗๐ คน มีผู้เสียชีวิตประมาณ ๒๐ คน

- รายงานของ กอ.สสจ.จขต. กราบเรียนนายกรัฐมนตรีว่า รถบรรทุกบรรทุกคนคันละ ๕๐ คนบ้าง ๗๐ คนบ้าง หรือ ๙๐ คนบ้าง (รถลำดับที่ ๒๑ บรรทุก ๙๐ คน มีผู้เสียชีวิต ๒๓ คน)^{๔๑}

- รายงานของคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่รายงานว่า รถบรรทุกบรรทุกคนคันละ ๖๐ คนบ้าง หรือ ๗๐ ถึง ๘๐ คนบ้าง

๑.๓ บุคคลซึ่งพบผู้เสียชีวิต

เมื่อทหารซึ่งเป็นผู้ลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจากรถบรรทุกพบว่า มีผู้ถูกควบคุมนอนคว่ำหน้าอยู่กับพื้นกระบะก็ได้เข้าไปเขย่าวัว แต่ผู้ถูกควบคุมไม่เคลื่อนไหวส่วนใด ๆ ของร่างกายจึงขอให้ ร.ท.นพ.จิรศักดิ์ ๙ ซึ่งในขณะนั้นกำลังรักษาผู้ช่วยขึ้นไปดู และได้ตรวจชีพจรและม่านตาก็พบว่าผู้ถูกควบคุมนั้นได้เสียชีวิตแล้ว

๑.๔ เวลาของการเสียชีวิต

ไม่ปรากฏเวลาที่ชัดเจนของการเสียชีวิต แต่ปรากฏจากคำชี้แจงว่า เป็นการเสียชีวิตในช่วงเวลาของการเคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมจาก สภ.อ.ตากไปมายังเรือนจำจังหวัดทหารบกปัตตานีค่ายอิงคยุทธบริหาร

^{๔๑} โปรดดูข้อ ๔.๔ จำนวนผู้ถูกควบคุมบนรถบรรทุก ของส่วนที่ ๔

๑.๕ เวลาที่พบผู้เสียชีวิต

พ.อ.นพนันท์ ชั้นประดับ ชี้แจงว่า พบผู้เสียชีวิตรายแรกในคันแรกของรถบรรทุกขบวนแรก ต่อมาเวลาประมาณ ๒๓.๐๐ นาฬิกา ก็มีการพูดกันว่ามีคนตายเพิ่มอีก ๒๐ คน และเมื่อเวลาประมาณ ๐๑.๐๐ นาฬิกา ถึง ๐๒.๐๐ นาฬิกา ก็มีการพูดกันว่ามีคนตายประมาณ ๗๐ คน

๑.๖ การดำเนินการกับรถบรรทุกผู้ถูกควบคุมคนอื่น ๆ เมื่อคันหน้าเริ่มพบว่ามี การเสียชีวิต

คณะกรรมการอิสระได้สอบถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องว่า เมื่อรถบรรทุกคันหน้าพบการเสียชีวิตแล้ว ทำไมจึงไม่รีบให้ผู้ถูกควบคุมในรถบรรทุกคันถัดมาลงมาที่พื้นซึ่งอยู่ในค่ายอิงคยุทธบริหารเช่นกัน ก็ได้รับคำชี้แจงว่าแม้จะอยู่ในค่ายทหารการให้ผู้ถูกควบคุมลงมาจำนวนมากนั้นจะไม่ปลอดภัย ดังนั้น รถบรรทุกคันอื่น ๆ จึงต้องทยอยเข้าไปลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงในเรือจ้ำเช่นกัน

๑.๗ การดำเนินการกับศพผู้เสียชีวิต

เมื่อได้ลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจากรถบรรทุกหมดแล้ว หากรถบรรทุกคันใดพบผู้เสียชีวิต รถบรรทุกคันนั้นก็จะนำศพไปไว้ในอาคารตรวจและเก็บศพซึ่งอยู่ภายในค่ายอิงคยุทธบริหาร

๒. การรายงานเมื่อพบการเสียชีวิต

๒.๑ การรายงานภายในค่ายอิงคยุทธบริหาร

ภายในค่ายอิงคยุทธบริหารมีการรายงานด้วยวาจาเป็นระยะว่ามีการเสียชีวิต ซึ่ง พ.อ.นพนันท์ ชั้นประดับ ซึ่งได้ออกจากบริเวณเรือจ้ำทหารเมื่อเวลา ๒๑.๓๐ นาฬิกา เพื่อกลับไปที่พักซึ่งอยู่ภายในค่ายอิงคยุทธบริหาร ได้ยินการพูดคุยเมื่อเวลา ๒๓.๐๐ นาฬิกา ว่า มีคนตายเพิ่มอีก (เพิ่มจากหนึ่งศพแรก) ๒๐ คน และประมาณเวลา ๐๑.๐๐ นาฬิกา ถึง ๐๒.๐๐ นาฬิกา ของวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ ก็มีการพูดกันว่ามีคนตายประมาณ ๗๐ คน

๒.๒ การรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาระดับสูง

ผู้บังคับบัญชาระดับสูงได้รับรายงานการเสียชีวิต ดังนี้

- รอง ผอ.สสส.จชต. (นายศิวะ แสงมณี) ได้รับรายงานประมาณ ๑๐.๐๐ นาฬิกา ของวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ ว่ามีผู้เสียชีวิต ๗๘ คน

- มทภ.๔ ชี้แจงว่า ตนได้รับรายงานเมื่อเวลา ๐๗.๔๕ นาฬิกา ของวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ ว่ามีผู้เสียชีวิต ๗๘ คน โดยที่ตนได้ออกจาก สภ.อ. ตากใบ เวลา ๑๙.๐๐ นาฬิกา เพื่อไปพบนายกรัฐมนตรีที่โรงแรมรอยัลปรีนซ์เซส จังหวัดนราธิวาส และเมื่อส่งนายกรัฐมนตรีกลับแล้ว ตนได้รับทราบข่าวสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีมีรับสั่งให้ตนเข้าเฝ้า ตนจึงไปเข้าเฝ้า และได้กลับออกมาจากพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ เวลาประมาณ ๐๔.๐๐ นาฬิกา ของวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ ในช่วงเวลาดังกล่าวตนไม่ได้รับรายงานใด ๆ เนื่องจากไม่มีใครสามารถติดต่อตนได้

ในวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ หลังจากที่ตนได้รับรายงานการเสียชีวิตแล้ว ตนต้องไปกับองคมนตรี (นายพลากร สุวรรณรัฐ) ซึ่งเดินทางไปแจกอินทผาลัมแทนสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งเดิมมีรับสั่งจะเสด็จด้วยพระองค์เอง และจากนั้นต้องไปเตรียมดูแลเรื่องความปลอดภัยในพื้นที่ที่สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถจะเสด็จไปทอดพระเนตรการฝึกยิงปืน

ในวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๗ ตนได้ไปที่ค่ายอิงคยุทธบริหารเพื่อชี้แจงรายงานต่อคณะกรรมการวิสามัญของวุฒิสภา ซึ่งลงมาตรวจหาข้อเท็จจริงในพื้นที่

๒.๓ คำชี้แจงของรองสมุหราชองครักษ์ (พล.อ. วิเศษ คงอุทัยกุล)

คณะกรรมการอิสระได้รับการชี้แจงจากรองสมุหราชองครักษ์ว่า มทก.๔ ได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ตอนเวลาประมาณ ๐๐.๓๐ นาฬิกา และในการเข้าเฝ้าครั้งนี้ มีบุคคลเข้าเฝ้าดังนี้ คือ พล.อ. วิเศษ คงอุทัยกุล พล.ท. ธนศักดิ์ ปฏิมาปกรณ์ นายพลากร สุวรรณรัฐ หม่อมหลวงอนุพร เกษมสันต์ และพล.ท. พิศาล วัฒนวงษ์คีรี และคณะผู้เข้าเฝ้าได้ทูลลากลับออกมาเวลาประมาณ ๐๑.๓๐ นาฬิกา ซึ่งมีการพูดกันแล้วว่ามีคนตายประมาณ ๗๐ คน ในระหว่างเข้าเฝ้า ฯ นั้น รองราชสมุหองครักษ์ยืนยันว่าหากมีเรื่องด่วนสามารถใช้โทรศัพท์ติดต่อกันได้

๓. การดูแลและการทำประวัติผู้ถูกควบคุม

๓.๑ การให้อาหารและน้ำ

ผู้ถูกควบคุมซึ่งลงจากรถบรรทุกทั้งสองขบวนต่างได้รับอาหาร (ฮาลาล) และน้ำ ซึ่งค่ายอิงคยุทธบริหารได้จัดเตรียมไว้ โดยผู้ถูกควบคุมซึ่งลงจากรถขบวนแรกได้รับอาหารและน้ำ เวลาประมาณ ๒๐.๓๐ นาฬิกา ผู้ถูกควบคุมในรถขบวนที่สองได้รับอาหารและน้ำทยอยกันเป็นชุด ๆ และแล้วเสร็จเวลาประมาณ ๐๓.๓๐ นาฬิกา ของวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗

๓.๒ การรักษาพยาบาล

ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมบาดเจ็บเล็กน้อยก็ได้รับการรักษาพยาบาล ณ เรือนจำจังหวัดทหารบกปัตตานี หากมีอาการป่วยหนักก็จะถูกส่งตัวไปโรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร ซึ่งอยู่ในบริเวณค่ายอิงคยุทธบริหารในกรณีที่เห็นว่าอาการป่วยรุนแรงซึ่งโรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหารไม่สามารถดูแลรักษาได้ โรงพยาบาลอิงคยุทธบริหารก็จัดส่งต่อไปยังโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ โรงพยาบาลตากใบ จังหวัดนราธิวาส โรงพยาบาลสุโหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส โรงพยาบาลปัตตานี และโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๓.๓ ทรัพย์สินของผู้ถูกควบคุม

คณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่ได้สอบถามผู้ถูกควบคุมในภายหลัง ซึ่งได้ชี้แจงว่าที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร เจ้าหน้าที่ได้ยึดบัตรประจำตัวประชาชน และทรัพย์สินอื่น อาทิเช่น กระเป๋าตังค์ นาฬิกา และโทรศัพท์มือถือไว้

๓.๔ การทำประวัติและการลำเลียงผู้ถูกควบคุมไปยังสถานที่อื่น

ผู้ถูกควบคุมได้ถูกสอบถามและทำประวัติทุกคน ในคืนของวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๗ ไม่มีการลำเลียงผู้ถูกควบคุมไปยังสถานที่อื่น เว้นแต่กรณีเป็นผู้บาดเจ็บที่จะต้องส่งต่อไปยังโรงพยาบาลอื่น

ส่วนที่ ๘

ผลการชันสูตรพลิกศพผู้เสียชีวิต (๗ ศพ เนื่องจากการสลายการชุมนุม ณ สถานที่ตำรวจภูธรอำเภอตากใบ และ ๗๘ ศพ ที่พบที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร) และการตรวจสารเสพติดผู้ถูกควบคุม

๑. การชันสูตรพลิกศพ

การชันสูตรพลิกศพผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ความไม่สงบที่ สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๘๕ คน คณะกรรมการอิสระได้ใช้ข้อมูลดังต่อไปนี้ประกอบการพิจารณา

- ผลการชันสูตรพลิกศพผู้เสียชีวิตของพนักงานสอบสวน สภ.อ.ตากใบ และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม^{๕๒}

- รายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานด้านการแพทย์และพยาบาล^{๕๓}

- รายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริง^{๕๔}

รวมทั้งได้รับฟังคำชี้แจงของแพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ รองผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ในฐานะแพทย์ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ^{๕๕} และคำชี้แจงของ รท.นพ.จิรศักดิ์ อินทสอน รักษาการผู้อำนวยการโรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร^{๕๖} ในฐานะแพทย์ซึ่งอยู่ที่เกิดเหตุที่พบผู้ถูกควบคุมเสียชีวิตที่บริเวณหน้าเรือนจำทหาร ค่ายอิงคยุทธบริหาร โดยมีผลของการชันสูตรพลิกศพผู้เสียชีวิตดังนี้

^{๕๒} โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๘

^{๕๓} โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๒๗

^{๕๔} โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๒๘

^{๕๕} บันทึกคำชี้แจงต่อคณะกรรมการอิสระ ฯ ของแพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ รองผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

^{๕๖} บันทึกคำชี้แจงต่อคณะกรรมการอิสระ ฯ ของ รท.นพ.จิรศักดิ์ อินทสอน รักษาการผู้อำนวยการโรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร

๑.๑ ผลการชันสูตรพลิกศพ ๘๕ ศพ ของพนักงานสอบสวน สภ.อ.ตาก
 ไบ ของพนักงานสอบสวน สภ.อ.หนองจิก และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

๑.๑.๑ ผลการชันสูตรพลิกศพผู้ชุมนุมที่เสียชีวิต จำนวน ๗ คน
 ที่ สภ.อ.ตาก ไบ จังหวัดนราธิวาส ของพนักงานสอบสวน สภ.อ.ตาก ไบ

ในการชันสูตรพลิกศพผู้ชุมนุมที่เสียชีวิตที่ สภ.อ.ตาก ไบ
 จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๗ คน โดยเป็นการเสียชีวิตที่ สภ.อ.ตาก ไบ จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๖ คน
 และเสียชีวิตที่โรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ ๑ คน โดยแพทย์ และเจ้าพนักงาน ประกอบด้วย
 เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง (ปลัดอำเภอตาก ไบ และปลัดอำเภอเมืองนราธิวาส) และ
 พนักงานอัยการ ได้ร่วมกันชันสูตรพลิกศพหลังการพบว่ามีผู้ชุมนุมเสียชีวิตหลังจากการสลายการชุมนุม
 เวลาประมาณ ๑๖.๐๐ นาฬิกา ถึง ๑๗.๐๐ นาฬิกา ของวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ และได้รายงานถึง
 สาเหตุการเสียชีวิตของผู้ชุมนุมทั้ง ๗ คน ว่าเสียชีวิตด้วยบาดแผลถูกกระสุนปืน

๑.๑.๒ ผลการชันสูตรพลิกศพผู้ถูกควบคุมที่เสียชีวิต จำนวน
 ๗๘ คน ที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี ของพนักงานสอบสวนของ สภ.อ.หนองจิกและของ
 สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

ก. การชันสูตรพลิกศพผู้ถูกควบคุมที่เสียชีวิตระหว่างการ
 เคลื่อนย้ายจาก สภ.อ.ตาก ไบ จังหวัดนราธิวาส มายังเรือนจำจังหวัดทหารบกปัตตานี ค่ายอิงคยุทธ
 บริหาร จำนวน ๗๘ คน ทำโดยคณะแพทย์จากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม แพทย์จาก
 โรงพยาบาลปัตตานี และเจ้าพนักงานประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และ
 พนักงานอัยการ บริเวณห้องเก็บศพของโรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร เวลาประมาณ ๐๙.๐๐
 นาฬิกา ถึง ๑๗.๐๐ นาฬิกา ของวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ และได้รายงานผลการชันสูตรศพ (โดยไม่ได้
 ทำการผ่าศพพิสูจน์) จำแนกตามสาเหตุการเสียชีวิต ดังนี้

(๑) สาเหตุการเสียชีวิต เกิดจากการขาดอากาศหายใจ และ
 การถูกกดทับบริเวณหน้าอก ๓๓ คน

(๒) สาเหตุการเสียชีวิต จากการขาดอากาศหายใจ จากการกด
 ทับที่บริเวณหน้าอก และบาดแผลมีรอยกระแทกด้วยของแข็งไม่มีคมที่ส่วนอื่นของร่างกายด้วยแต่ไม่
 รุนแรง ๔ คน

(๓) สาเหตุการเสียชีวิต จากการขาดอากาศหายใจจากการกด
 ทับที่บริเวณหน้าอก และมีภาวะชกจากการเสียดสมดุขของสารในเลือด บางรายมีบาดแผลรอยกระแทก
 ด้วยของแข็งไม่มีคมที่ส่วนอื่นของร่างกายด้วย ๑๐ คน

(๔) สาเหตุการเสียชีวิตจากการขาดอากาศหายใจ ๓๑ คน

ข. นอกจากนี้ แพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ ได้ให้ถ้อยคำต่อ คณะกรรมการอิสระว่า

- สภาพศพไม่มีสิ่งใดบ่งบอกว่าการขาดอากาศหายใจเกิดจากการรัดคอหรือสวมถุงพลาสติก เพราะสภาพศพส่วนใหญ่มีเลือดออกใต้ตาขาวและใบหน้าซีม
- การถือศีลอดก็ไม่ใช่สาเหตุของการเสียชีวิต แต่เป็นเรื่องความสมบูรณ์ของผู้ถูกควบคุม
- แรงกดดันในแนวขนานกับพื้นดินไม่เพียงพอ^{๔๗}ที่จะทำให้เกิดการตายของผู้ถูกควบคุมซึ่งตายจากการถูกกดทับ

๑.๒ สรุปความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการเสียชีวิตของผู้ชุมนุม ๘๕ คน ของคณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานด้านการแพทย์และพยาบาล^{๔๘}

๑.๒.๑ กรณีผู้มาชุมนุมซึ่งเสียชีวิต จำนวน ๗ คน ที่ สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส

คณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานด้านการแพทย์และพยาบาล มีความเห็นว่า กลุ่มผู้มาชุมนุมที่เสียชีวิตในที่เกิดเหตุที่ สภ.อ.ตากใบ จำนวน ๗ คน โดยมีหนึ่งรายได้บาดเจ็บสาหัสและไปเสียชีวิตที่โรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์นั้น เห็นได้ชัดเจนว่า เสียชีวิตเพราะถูกกระสุนปืนซึ่งยิงมาจากกระยะไกล

๑.๒.๒ กรณีผู้ถูกควบคุมซึ่งเสียชีวิต จำนวน ๗๘ คน ที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี

ในการพิจารณาสาเหตุการเสียชีวิตในกรณีผู้ถูกควบคุมที่เสียชีวิต จำนวน ๗๘ คน ที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี คณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานด้านการแพทย์และพยาบาล ได้พิจารณาจากหลักฐานการตรวจรักษาผู้บาดเจ็บและผู้เจ็บป่วย โดยพบว่าแทบทุกรายแพทย์วินิจฉัยว่าเป็นบาดเจ็บเกิดจากการถูกกระทบ (Crush injuries) มีอาการหนักที่ต้องรักษาด้วยการผ่าตัดด่วน ๔ คน เพราะมีอาการกล้ามเนื้อและอวัยวะอักเสบจากการขาดเลือด (Compartment Syndrome) สรุปความเห็นของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญได้ว่าสาเหตุเริ่มต้นจาก การที่ชาวไทยมุสลิมซึ่งกำลังถือศีลอดได้อดอาหารและน้ำเกินกว่า ๑๒ ชั่วโมง ในขณะที่อากาศร้อนและมีกิจกรรมรุนแรงของการชุมนุม การสลายการชุมนุม ตลอดจนขบวนการขนย้ายผู้ถูกควบคุมไปโดยรถยนต์ ซึ่งบางคนแออัดยัดเยียด อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาเกิน ๓ ชั่วโมง ทำให้เกิดภาวะของ Rhabdomyolysis คือกล้ามเนื้อถูกทำลาย มีการเคลื่อนย้ายและเสียสมดุลของสารในเลือดและในเซลล์ของเม็ดเลือดกับเซลล์ของกล้ามเนื้ออย่างรุนแรง ทำให้

^{๔๗} เพราะน้ำหนักของการกดทับจะน้อยกว่าแรงกดตามแรงโน้มถ่วง

^{๔๘} โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๒๗

กล้ามเนื้อที่ทำหน้าที่หายใจหมดกำลังที่จะทำหน้าที่ จึงขาดอากาศหายใจ และเมื่อรุนแรงมาก ๆ ก็ถึงตายได้ ดังนั้น จึงสันนิษฐานได้ว่าการเสียชีวิตของผู้ถูกควบคุมส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุนี้ (โดยสันนิษฐานจากผู้บาดเจ็บ)

นอกจากนี้ จากหลักฐานการชันสูตรพลิกศพของผู้ถูกควบคุมที่เสียชีวิตในรถยนต์ขณะทำการเคลื่อนย้ายจากที่เกิดเหตุ ณ สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส ไปยังค่ายอิงคยุทธบริหาร อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปรากฏว่า สาเหตุการตายส่วนใหญ่ เป็นเรื่องการขาดอากาศหายใจ การถูกกดทับหน้าอกและกล้ามเนื้อการหายใจ มีหลักฐานของอาการช็อก การเสียสมดุลของสารในเลือด ซึ่งเป็นอาการของโรครุนแรงจนถึงแก่ความตาย จำนวน ๗๘ คน คณะอนุกรรมการ ฯ จึงสรุปมติและสันนิษฐานว่า ผู้เสียชีวิตทั้ง ๗๘ คน เสียชีวิตด้วยสาเหตุกลุ่มเดียวกันคือ อาจจากการเกิดภาวะ Rhabdomyolysis (กล้ามเนื้อถูกทำลาย) ไม่สามารถหายใจได้ตามปกติ ในขณะที่อยู่ในสภาพขาดอาหารขาดน้ำ และอากาศที่ร้อนอบอ้าวเป็นเวลานาน ทำให้มีอาการหนักมากจนถึงเสียชีวิตในที่สุด

๒. ผลการตรวจสารเสพติด

จากรายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานด้านแพทย์และพยาบาล ได้รายงานข้อมูลเกี่ยวกับผลการตรวจวิเคราะห์สารเสพติดในปัสสาวะของกลุ่มผู้ถูกควบคุมตัวที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร กลุ่มผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้ป่วยจากเหตุการณ์ ที่ สภ.อ.ตากใบ และกลุ่มผู้ถูกควบคุมที่เสียชีวิตที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร ดังนี้

๒.๑ กลุ่มผู้ถูกควบคุมที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร ได้ตรวจวิเคราะห์หาสารเสพติดในปัสสาวะของผู้ถูกควบคุม จำนวน ๑,๐๙๓ ตัวอย่าง โดยพบสารเสพติด จำนวน ๑๓ ตัวอย่าง แยกเป็นสารเสพติดประเภทต่าง ๆ ดังนี้

๒.๑.๑ สาร Methamphetamine จำนวน ๘ ตัวอย่าง

๒.๑.๒ สาร Ephedrine (วัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๒) จำนวน ๑ ตัวอย่าง

๒.๑.๓ สาร Benzo (วัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๔) จำนวน ๑ ตัวอย่าง

๒.๑.๔ สาร THC (กัญชา) จำนวน ๒ ตัวอย่าง

๒.๒ กลุ่มผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้ป่วยจากเหตุการณ์ที่ สภ.อ.ตากใบ ได้ตรวจวิเคราะห์หาสารเสพติดในปัสสาวะของผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้ป่วยซึ่งพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลปัตตานี จำนวน ๑๓ ตัวอย่าง โดยพบสารเสพติดประเภท Morphine จำนวน ๑ ตัวอย่าง

๒.๓ กลุ่มผู้ถูกควบคุมที่เสียชีวิตที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร ได้ตรวจวิเคราะห์หาสารเสพติด โดยเก็บตัวอย่างจากผู้เสียชีวิต จำนวน ๔๐ ตัวอย่าง จากผู้เสียชีวิต ๗๘ คน แต่มีข้อจำกัดคือเก็บตัวอย่างได้ในปริมาณน้อย โดยพบสารเสพติด จำนวน ๒ ตัวอย่าง แยกเป็นสารเสพติดประเภท Ephedrine (วัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๒) ในปัสสาวะจำนวน ๑ ตัวอย่าง และสารเสพติดประเภท Morphine ในปัสสาวะ จำนวน ๑ ตัวอย่าง

ส่วนที่ ๘

การดำเนินการกับผู้ถูกควบคุมตัว

เมื่อผู้ชุมนุมถูกควบคุมตัวมายังค่ายอิงคยุทธบริหารแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการสอบสวน ตรวจหาสารเสพติด และจัดทำประวัติของผู้ชุมนุมทุกราย

๑. การดำเนินคดีกับแกนนำในการชุมนุม

จากผลของการสอบสวน มีผู้ถูกควบคุม จำนวน ๕๘ คน ที่มีหลักฐานชี้ว่า เป็นกลุ่มแกนนำและมีส่วนร่วมวางแผนเพื่อก่อให้เกิดการชุมนุม รวมทั้งก่อความไม่สงบในเหตุการณ์ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้ตั้งข้อหาเพื่อดำเนินคดีกับผู้ถูกควบคุมในกลุ่มข้างต้น รวม ๖ ข้อดังนี้

- (๑) ร่วมกันข่มขืนใจเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติการอันมิชอบด้วยหน้าที่ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด
- (๒) ร่วมกันต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานโดยใช้กำลังประทุษร้าย
- (๓) ร่วมกันทำให้เสียทรัพย์ ซึ่งมีไว้เพื่อสาธารณะประโยชน์
- (๔) มั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป โดยใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในเมืองโดยมีอาวุธ
- (๕) ร่วมกันมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่นายทะเบียนไม่สามารถออกใบอนุญาตให้ได้ไว้ในครอบครองโดยผิดกฎหมาย

(๖) เมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้ผู้มีอาวุธให้เลิกการมีอาวุธ แต่ผู้มีอาวุธไม่ยอมเลิก^{๔๔}

ในขณะนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ระหว่างการจัดทำและสรุปสำนวนการสอบสวน เพื่อเสนอให้พนักงานอัยการพิจารณาฟ้องร้องดำเนินคดีตามขั้นตอนทางกฎหมายต่อไป

๒. การดำเนินการกับผู้ถูกควบคุมที่เหลือ

สำหรับผู้ถูกควบคุมที่เหลือ ซึ่งจากผลของการสอบสวนพบว่า ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการก่อเหตุความไม่สงบ โดยถูกชักชวนมาด้วยเหตุต่าง ๆ เช่น ถูกชักชวนให้ไปซื้อของที่ตลาดอำเภอตากใบ หรือถูกชักชวนให้ไปร่วมการละหมาดฮายัตที่ สภ.อ.ตากใบ รวมถึงผู้ที่เข้ามาร่วมดูเหตุการณ์และถูกควบคุมตัวไปด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจได้จัดทำประวัติไว้ และปล่อยตัวไปโดยไม่ได้มีการตั้งข้อหาเพื่อดำเนินคดี ทั้งนี้ ทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ของค่ายอิงคยุทธบริหารได้อำนวยความสะดวกในการจัดยานพาหนะไปส่งผู้ถูกควบคุมตามอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดนราธิวาสโดยเรียบร้อย

^{๔๔} ข้อมูลจากรายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริง ไปรคดูภาคผนวกหมายเลข ๒๔

ส่วนที่ ๑๐

การเยียวยา : การดำเนินการกับผู้บาดเจ็บ ผู้ตาย และทรัพย์สินของผู้ถูกควบคุม

มาตรการการเยียวยาของภาครัฐในขั้นต้น

ภาครัฐได้ให้ความช่วยเหลือในการรักษาพยาบาลและเยียวยาผู้ถูกควบคุมที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์และผู้ถูกควบคุมที่ได้รับบาดเจ็บระหว่างการเคลื่อนย้าย และให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวและญาติของผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์สลายการชุมนุมและผู้ถูกควบคุมเสียชีวิตในระหว่างการเคลื่อนย้าย ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกควบคุมซึ่งได้รับบาดเจ็บ

จากสรุปรายงานทางการแพทย์ในเรื่องการเจ็บป่วยและบาดเจ็บของผู้เข้าร่วมในเหตุการณ์ ได้มีการให้ความช่วยเหลือ และรับผู้ถูกควบคุมที่ได้รับบาดเจ็บเข้ารับการรักษาพยาบาลของรัฐ ดังนี้

1.1 ผู้ถูกควบคุมที่ได้รับบาดเจ็บซึ่งได้รับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน ๓๓ คน โดยมีอาการบาดเจ็บที่สำคัญ คือ Compartment Syndrome ได้รับการผ่าตัดฉุกเฉิน ๔ คน นอกจากนี้พบว่ามีอาการไตวาย จำนวน ๑๔ คน โดยไม่มีผู้เสียชีวิตเลย

1.2 โรงพยาบาลของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์รับไว้ ๕ คน ไม่มีผู้เสียชีวิต

1.3 ผู้ถูกควบคุมที่ได้รับบาดเจ็บซึ่งได้รับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร จำนวน ๓๕ คน โดยได้รับบาดเจ็บจากบาดแผลกระสุนปืน ๑๑ คน และได้รับบาดเจ็บจากสาเหตุ Crush injuries จำนวน ๒๔ คน

1.4 สำหรับผู้ถูกควบคุมส่วนหนึ่ง ซึ่งถูกลำเลียงและเคลื่อนย้ายมาที่ค่ายอิงคยุทธบริหารและได้รับบาดเจ็บไม่สาหัส ก็ได้รับการดูแลและปฐมพยาบาลจากแพทย์และพยาบาลของโรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร ณ สถานพยาบาลชั่วคราว ณ เรือนจำจังหวัดทหารบกปัตตานี

โดยขณะนี้ มีผู้ถูกควบคุมซึ่งยังต้องรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จำนวน ๑ คน โดยคาดว่าจะต้องใช้ระยะเวลาพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลอีกประมาณ ๒ สัปดาห์ (ข้อมูล ณ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗)^{๕๐}

อย่างไรก็ดี ผู้ถูกควบคุมที่ได้รับบาดเจ็บยังมีความต้องการให้รัฐเข้ามาช่วยดูแลค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล การให้ความช่วยเหลือด้านการครองชีพ และการให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวของผู้บาดเจ็บที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้บาดเจ็บส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะผู้สูงอายุมีอาการเจ็บป่วยทางจิต มีอาการหวาดผวา นอนไม่หลับ จึงควรได้รับการดูแลทางด้านจิตใจด้วย^{๕๑}

^{๕๐} ข้อมูลจากรายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานด้านการแพทย์และพยาบาล

^{๕๑} ข้อมูลจากคณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่

2. การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกควบคุมซึ่งเสียชีวิต

ในกรณีผู้ถูกควบคุมเสียชีวิตในระหว่างการเคลื่อนย้ายจาก สภ.อ. ตากไปไปยังค่าย
อิงคยุทธบริหารจำนวน ๗๘ คน

2.1 การอำนวยความสะดวกในการจัดการศพ

เมื่อได้มีการชันสูตรพลิกศพตามขั้นตอนของกฎหมายแล้ว ทางเจ้าหน้าที่ของค่ายอิงคยุทธบริหารได้อำนวยความสะดวกในการจัดการศพโดยจัดทำรายชื่อผู้ถูกควบคุมผู้เสียชีวิต พร้อมทั้งภาพถ่ายติดไว้บริเวณหน้าค่ายอิงคยุทธบริหาร เพื่อให้ญาติผู้เสียชีวิตได้ทราบ นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดส่งข้อมูลรายชื่อของผู้เสียชีวิตและผู้ถูกควบคุมไปยังที่ว่าการอำเภอต่างๆ ในจังหวัดนราธิวาส เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ญาติผู้เสียชีวิตและผู้ถูกควบคุม ไม่ให้ต้องเดินทางมารอที่หน้าค่ายอิงคยุทธบริหาร รวมทั้งได้มีการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุท้องถิ่นด้วย

๒.๒ การรับศพผู้เสียชีวิตไปประกอบพิธีทางศาสนา^{๕๒}

ในการรับศพผู้เสียชีวิตนั้น เจ้าหน้าที่ของค่ายอิงคยุทธบริหารได้อำนวยความสะดวกให้ญาติผู้เสียชีวิตมารับศพ บริเวณห้องเก็บศพ ของโรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร โดยญาติของผู้เสียชีวิตได้ทยอยมารับศพตั้งแต่วันที่ ๒๖ ถึงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๗ เพื่อนำไปประกอบพิธีทางศาสนา สำหรับในส่วนของศพที่ไม่มีญาติ จำนวน ๒๒ คน เจ้าหน้าที่ได้ติดต่อให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาส มารับเพื่อไปประกอบพิธีทางศาสนาในวันพฤหัสบดีที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ ซึ่งคณะกรรมการอิสลามฯ ได้เดินทางมารับศพและนำไปประกอบพิธีทางศาสนาอิสลามโดยเรียบร้อย

๒.๓ การให้เงินช่วยเหลือในการจัดการศพ^{๕๒}

ทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ของค่ายอิงคยุทธบริหาร โดยกองทัพบกภาคที่ ๔ ได้มีการจ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อเป็นค่าจัดการศพแก่ครอบครัวและญาติของผู้ถูกควบคุมเสียชีวิต รวมทั้งสิ้น ๗๘๐,๐๐๐ บาท (รายละ ๑๐,๐๐๐ บาท) โดยในกรณีของผู้เสียชีวิตที่ไม่มีญาติมารับศพเพื่อไปประกอบพิธีทางศาสนา คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาสได้เป็นผู้รับเงินช่วยเหลือแทนเพื่อนำไปจัดการศพตามพิธีทางศาสนาอิสลาม

ในกรณีผู้เข้าร่วมการชุมนุมซึ่งเสียชีวิต ณ ที่เกิดเหตุ สภ.อ. ตากไป จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๗ ราย ฝ่ายเจ้าหน้าที่ได้ให้เงินช่วยเหลือเพื่อเป็นค่าจัดการศพแก่ญาติ และครอบครัวของผู้เสียชีวิต รวมทั้งสิ้น ๗๐,๐๐๐ บาท (รายละ ๑๐,๐๐๐ บาท)

นอกจากนี้ทางการได้ให้เงินช่วยเหลือเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในเรื่องการศึกษาของเด็กซึ่งเป็นบุตรของผู้เสียชีวิต เป็นจำนวนเงิน ๓๘๔,๐๐๐ บาท (รายละ ๖,๐๐๐ บาท) และทางจังหวัดนราธิวาสยังได้จ่ายเงินช่วยเหลือแก่ผู้เสียชีวิตทุกราย เป็นจำนวน ๘๕,๐๐๐ บาท (รายละ ๑,๐๐๐ บาท) รวมเป็นเงินช่วยเหลือทั้งสิ้น ๔๖๙,๐๐๐ บาท

^{๕๒} โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๒๐

๓. การติดตามทรัพย์สินของผู้ถูกควบคุมตัว

จากข้อมูลที่ได้รับจากผู้ถูกควบคุม พบว่า ในช่วงที่ได้มีการสลายการชุมนุม และอยู่ระหว่างการควบคุมตัวเพื่อลำเลียงและเคลื่อนย้ายไปสอบสวนที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจได้ยึดเอาทรัพย์สิน ได้แก่ นาฬิกา โทรศัพท์มือถือ กระเป๋าตังค์ บัตรประจำตัวประชาชน บัตรประกันสุขภาพและทรัพย์สินอื่น ๆ ไป^{๕๓} โดยจากการตรวจสอบรายการทรัพย์สินที่เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจยึดได้จากผู้ถูกควบคุม พบว่ามีบัญชีรายการทรัพย์สินจำนวน ๘๘๒ รายการ ประกอบด้วยรถยนต์ ๗๓ คัน รถจักรยานยนต์ ๑๙๘ คัน^{๕๔} และกระเป๋าตังค์พร้อมเอกสารจำนวน ๖๑๑ ราย^{๕๕}

โดยหลังจากเหตุการณ์ ผู้ถูกควบคุมได้รับคืนทรัพย์สินไปแล้ว ได้แก่ รถยนต์ได้คืนให้เจ้าของทั้งหมด ๗๓ ราย รถจักรยานยนต์ได้คืนให้เจ้าของไปแล้ว ๑๙๔ คัน และกระเป๋าตังค์พร้อมเอกสารได้ส่งคืนเจ้าของไปแล้ว ๕๑๑ ราย สำหรับในส่วนของโทรศัพท์มือถือซึ่งฝ่ายเจ้าหน้าที่ได้รวบรวมได้ประมาณ ๕๐๐ เครื่อง แต่ไม่ได้มีการจัดทำบัญชีเอาไว้ และได้ส่งคืนให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อรับคืนโดยการพิสูจน์สภาพเครื่องและเลขหมายโทรศัพท์เพื่อยืนยันการเป็นเจ้าของทั้งหมดแล้ว

อย่างไรก็ดี ผู้ถูกควบคุมยืนยันว่าที่ผู้ถูกควบคุมบางส่วนยังไม่ได้รับทรัพย์สินที่สูญหายคืน และได้ไปติดต่อที่อำเภอและสถานีตำรวจแล้ว ก็ยังไม่ได้คืน ดังนั้น ผู้ถูกควบคุมจึงต้องการให้ทางการช่วยติดตามเพื่อนำทรัพย์สินที่ถูกเจ้าหน้าที่ยึดไปคืน โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือ^{๕๖}

นอกจากนี้ คณะกรรมการอิสระยังได้รับข้อมูลเพิ่มเติมในการลงไปตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ว่า ผู้ถูกควบคุมส่วนหนึ่งยังไม่ทราบว่าจะไปติดต่อเพื่อขอรับคืนทรัพย์สินได้จากหน่วยงานใด และประชาชนส่วนหนึ่งที่บัตรประจำตัวหรือทรัพย์สินสูญหายในเหตุการณ์ไม่กล้าไปติดต่อกับทางราชการ เพราะเกรงว่าจะมีความผิดในการเข้าไปร่วมชุมนุมด้วย

นอกจากการเยียวยาของภาครัฐที่กล่าวแล้ว ผู้ถูกควบคุมยังต้องการให้รัฐเข้ามาช่วยดูแลในการดำเนินคดีของผู้ถูกควบคุมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตั้งข้อหาไปแล้ว ให้เป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม และขอให้รัฐช่วยเหลือบุคคลดังกล่าวในการดำเนินคดีตามสิทธิที่พึงมีด้วย นอกจากนี้ยังได้ขอความเป็นธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากรู้สึกหวาดกลัวตำรวจและทหาร โดยเฉพาะในเวลากลางคืน^{๕๗}

^{๕๓} ข้อมูลจากรายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงของคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่

^{๕๔} โปรดดูเอกสารภาคผนวกหมายเลข ๑๔

^{๕๕} ข้อมูลจากรายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริง

^{๕๖} ข้อมูลจากรายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริง

^{๕๗} ข้อมูลจากรายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในพื้นที่

ภาคที่สาม

ข้อพิจารณาของคณะกรรมการอิสระ

โดยที่คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๓๕/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แต่งตั้งคณะกรรมการอิสระสอบข้อเท็จจริงกรณีมีผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ได้กำหนดให้คณะกรรมการอิสระมีอำนาจและหน้าที่ในการสอบข้อเท็จจริงถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ได้ ความว่า การใช้อำนาจรัฐเข้าควบคุมสถานการณ์และความสงบเรียบร้อย การสลายการชุมนุม การต่อต้านขัดขืนการใช้อำนาจรัฐ การควบคุมตัวผู้ชุมนุมและการเคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุม ตลอดจนเหตุแห่ง การบาดเจ็บและเสียชีวิตมีสาเหตุเกิดขึ้นได้อย่างไร มีเหตุการณ์ประการใด กระทำไปโดยถูกต้องตาม กฎหมาย ระเบียบ หลักวิชาหรือมาตรฐานในการควบคุมหรือเคลื่อนย้ายบุคคลในสถานการณ์เช่นนั้น หรือไม่ ประการใด หากไม่เป็นไปตามนั้น มีผู้สมควรต้องรับผิดชอบประการใดหรือไม่ และมีมาตรการ ป้องกันตลอดจนช่วยเหลือหรือแก้ไขเยียวยาเพื่อบรรเทาความเสียหายแก่ครอบครัวผู้เสียชีวิตอย่างไร

ในการดำเนินการตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว คณะกรรมการอิสระ จึงมีมติกำหนดประเด็นเพื่อพิจารณาดังนี้ คือ

๑. การชุมนุมที่ สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ มีการ จัดตั้งหรือไม่
๒. ผู้ชุมนุมพกพาอาวุธมาด้วยหรือไม่
๓. มาตรการที่เจ้าหน้าที่ใช้ก่อนการสลายการชุมนุมที่ สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส เป็นไปตามมาตรฐานและเหมาะสมหรือไม่
๔. เหตุผลในการสลายและวิธีการสลายการชุมนุมที่ สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส เหมาะสมหรือไม่
๕. การควบคุมตัวผู้ชุมนุมทั้งหมดเหมาะสมและกระทำได้ตามกฎหมายหรือไม่
๖. การเลือกใช้ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี เพื่อควบคุมตัวผู้ถูกควบคุม เหมาะสมหรือไม่
๗. การเคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมจาก สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส ไปยังค่ายอิงคยุทธ บริหาร จังหวัดปัตตานี มีมาตรฐานหรือไม่
๘. การใช้เวลาในการเคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมจาก สภ.อ.ตากใบ จนกระทั่งนำผู้ถูก ควบคุมลงจากรถบรรทุก ณ ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี เหมาะสมหรือไม่
๙. การดูแลผู้ถูกควบคุม ณ ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี เป็นไปอย่างเหมาะสม หรือไม่

๑๐. มีผู้สูญหายจากเหตุการณ์ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ หรือไม่

๑๑. ผู้รับผิดชอบการสลายการชุมนุมที่ สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส การขณย้ายผู้ถูกควบคุมตัวจาก สภ.อ.ตากใบไปที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร และการดำเนินการที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี

ประเด็นที่ ๑. การชุมนุมที่ สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ มีการจัดตั้งหรือไม่

ปรากฏข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า^{๕๘} การมาชุมนุมที่ สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาสในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ มีด้วยกันหลายสาเหตุ แต่มีอยู่ ๒ สาเหตุที่มีการแจ้งหรือนัดหมายกันล่วงหน้า คือ การชุมนุมเรียกร้องให้ปล่อยตัว ชรบ. ทั้ง ๖ คน และการมาละหมาดฮายัต (การขอพรต่อพระผู้เป็นเจ้า) ให้แก่ ชรบ. ทั้ง ๖ คน ประกอบกับก่อนวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ มีเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงเจ้าหน้าที่สองครั้ง ครั้งหนึ่งที่อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี ครั้งที่สอง ชาวบ้านอำเภอสุโหงปาดี ไม่พอใจทหาร โดยกล่าวหาว่าทหารยิงปืนถูกขาหญิงไทยมุสลิมคนหนึ่ง แต่เมื่อแพทย์ตรวจแล้วพบว่ามีรอยถลอกเล็กน้อยและไม่ใช่เกิดจากรอยกระสุนปืน แต่การชุมนุมประท้วงดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการถอนทหารออกจากฐานปฏิบัติการดังกล่าว

คณะกรรมการอิสระได้พิจารณาข้อเท็จจริงข้างต้นแล้วเห็นว่า การชุมนุมประท้วงที่หน้าสภ.อ.ตากใบ ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาข้อมูลเชิงพฤติกรรมของผู้ชุมนุมบางส่วนในขณะเกิดเหตุหรือหลังเกิดเหตุเป็นการกระทำที่มีการวางแผนมาก่อนโดยคนกลุ่มหนึ่ง มีการจัดตั้งคล้ายกับการชุมนุมคัดค้านเจ้าหน้าที่ก่อนหน้านั้นสองครั้งที่อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี และที่อำเภอสุโหงปาดี จังหวัดนราธิวาส โดยเคลื่อนไหวตามสถานการณ์ มีความมุ่งหมายที่กำหนดไว้แน่นอน การเรียกร้องให้ปล่อยตัว ชรบ. ๖ คนเป็นเพียงข้อกล่าวอ้างเท่านั้น

แกนนำผู้ชุมนุมดูเหมือนจงใจให้การชุมนุมเกิดขึ้นช่วงเดือนถือศีลอดของชาวไทยมุสลิม จงใจให้เกิดการยึดเยื่อ น่าจะมีเบื้องหลังมากกว่าการชุมนุมเรียกร้องตามปกติ มีการวางแผนย้ายผู้เจ้าหน้าที่

ในขณะที่กลุ่มคนมาชุมนุมประท้วง เจ้าหน้าที่ระบู้ได้เฉพาะแกนนำกลุ่มหนึ่งประมาณ ๓๐ คนที่อยู่ด้านหน้าเท่านั้น ผู้ชุมนุมที่เหลือไม่สามารถแยกแยะได้ว่าผู้ใดบ้างที่มาร่วมชุมนุมเพราะคำชักชวนหรือได้รับแจ้งให้มาละหมาดฮายัตให้ ชรบ. หรือมาให้กำลังใจ ชรบ. หรือเป็นประเภทที่มาด้วยความ

^{๕๘} สาเหตุของการที่ผู้คนมาชุมนุมกันที่ สภ.อ.ตากใบ คือ ๑. เรียกร้องให้ปล่อยตัว ชรบ. ทั้ง ๖ คน

๒. ได้รับแจ้งให้มาละหมาดฮายัต ๑. ผ่านอำเภอตากใบเพื่อไปค้าขายหรือรับจ้างแรงงานในประเทศมาเลเซีย

หรือกลับจากการค้าขาย หรือรับจ้างแรงงานจากประเทศมาเลเซีย ฯลฯ โปรดดูในข้อ ๑ เหตุของการมาชุมนุม ของส่วนที่ ๑

อยากรู้ อยากเห็น มาทราบชัดเจนเมื่อมีการควบคุมตัวและมีการซักถามในภายหลัง ซึ่งส่วนใหญ่ มาเพราะอยากรู้ อยากเห็นหรือถูกชักชวนให้มาร่วมละหมาดฮายัต หรือมาให้กำลังใจ ชรบ. ทั้ง ๖ คน

ประเด็นที่ ๒. ผู้ชุมนุมพกพาอาวุธมาด้วยหรือไม่

ปรากฏข้อเท็จจริงจากภาครัฐและกลุ่มผู้ชุมนุมซึ่งได้สอบถามในภายหลังสรุปได้ดังนี้^{๕๕}

ภาครัฐ ทั้งรายงานของ กอ.สสจ.ชต. ที่กราบเรียนนายกรัฐมนตรีนครและคำชี้แจงของ มทก. ๔ (พล.ท. พิศาล วัฒนวงศ์ศิริ) สรุปได้ว่า ในกลุ่มชุมนุมมีการพกพาอาวุธมาด้วย

ภาคประชาชน สำหรับกรณีที่ทางการได้ตรวจพบอาวุธสงคราม ระเบิด มีดดาบในแม่น้ำ หลังสลายการชุมนุมในวันรุ่งขึ้น (วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗) นั้น ผู้ถูกควบคุมซึ่งให้ข้อมูลในภายหลังทุกคนยืนยันว่า ในที่ชุมนุมไม่ได้พบเห็นว่า มีผู้ใดพกพาอาวุธเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุ และในการเดินทางผ่านด่านหรือจุดสกัดต่าง ๆ จะถูกตรวจค้นจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารอย่างละเอียด ผู้ให้ข้อมูลบางคนให้ปากคำว่าจะระหว่างสลายการชุมนุม ถ้ามีอาวุธคงมีการใช้อาวุธตอบโต้เจ้าหน้าที่อย่างแน่นอนและการสูญเสียของฝ่ายเจ้าหน้าที่คงมีมากกว่านี้

คณะกรรมการอิสระได้พิจารณาข้อเท็จจริงข้างต้นแล้ว เห็นว่าการที่ภาครัฐรายงานว่าผู้เข้าชุมนุมบางส่วนชุกซ่อนอาวุธมาด้วยนั้น โดยเฉพาะอาวุธสงครามและกระสุนจำนวนมากที่เจ้าหน้าที่ยึดได้หลังจากสลายการชุมนุมในวันนั้น และจากการที่มอาวุธได้จากแม่น้ำต้องมีหลักฐานมาอ้างมากกว่านี้จึงจะทำให้เชื่อได้ อย่างไรก็ดี รอยกระสุนปืนที่โรงพัก ต้นไม้หรือที่พักในสวนสาธารณะมีทิศทางมาจากกลุ่มผู้ชุมนุม และเจ้าหน้าที่ตำรวจรายหนึ่งได้รับบาดเจ็บจากกระสุนที่มีทิศทางมาจากกลุ่มผู้ชุมนุม ก็แสดงว่ากลุ่มผู้ชุมนุมมีอาวุธ ซึ่งคงมีจำนวนไม่มากและไม่กี่คนเท่านั้น เพราะถ้าแกนนำผู้ชุมนุมมีอาวุธมากจริงและใช้อาวุธยิงเจ้าหน้าที่แบบต่อสู้อัน เจ้าหน้าที่คงตายและบาดเจ็บอีกหลายคน

ประเด็นที่ ๓. มาตรการที่เจ้าหน้าที่ใช้ก่อนการสลายการชุมนุมที่ สภ.ตาดกใบ จังหวัดนครราชสีมา เหมาะสมหรือไม่

ปรากฏข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า^{๖๐} ในช่วงเช้าของวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ เจ้าหน้าที่ได้ตั้งด่านสกัดผู้เดินทางไม่ให้ไปยัง สภ.ตาดกใบ แต่ไม่สามารถสกัดกันไว้ได้

ข้อเท็จจริงปรากฏต่อไปด้วยว่า เจ้าหน้าที่ระดับสูงคือ รอง ผอ.สสจ.ชต. (นายศิวะ แสงมณี)มทก. ๔ ปลัดจังหวัดนครราชสีมา และผู้นำศาสนาอิสลาม และบิดาของ ชรบ. ซึ่งต้องคดีคนหนึ่งและมารดาของ ชรบ. ซึ่งต้องคดีอีกคนหนึ่ง ได้พยายามเจรจาด้วยภาษาไทยและภาษามลายูท้องถิ่นหลายครั้งเพื่อขอให้กลุ่มผู้ชุมนุมแยกย้ายกลับไป รวมทั้งได้พูดผ่านเครื่องขยายเสียงว่าให้ผู้ชุมนุมแยกย้ายกลับไป

^{๕๕} โปรดดูรายละเอียดในข้อ ๓.๒ อาวุธของผู้ชุมนุม ในส่วนที่ ๑

^{๖๐} โปรดดูข้อ ๒ การเตรียมการและการเจรจากับผู้ชุมนุมในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ ก่อนการสลายการชุมนุม ในส่วนที่ ๑

มีฉะนั้นเจ้าหน้าที่จำต้องสลายการชุมนุม แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ

คณะกรรมการอิสระได้พิจารณาข้อเท็จจริงข้างต้นแล้วเห็นว่า มาตรการที่เจ้าหน้าที่ใช้ไม่
จะเป็นการสกัดกั้นผู้เดินทางไม่ให้เข้าไปยัง สภ.อ.ตากใบ หรือการเจรจา ๕ ถึง ๖ ครั้ง ซึ่งดำเนินการ
โดยเจ้าหน้าที่ ผู้นำทางศาสนา และบิดามารดาของ ชรบ. ๖ คน ที่ถูกจับกุมนั้น เป็นไปอย่างเหมาะสม
แล้ว อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการอิสระมีข้อสังเกตว่า หากการสกัดกั้นมิให้ผู้เดินทางเข้าไปยัง สภ.อ.
ตากใบประสบความสำเร็จ ผู้ชุมนุมอาจจะมีย่านน้อยกว่านี้

นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงจากการสอบถามผู้ชุมนุมในภายหลัง ปรากฏว่า การพูดผ่าน
เครื่องขยายเสียงเพื่อให้ผู้ชุมนุมแยกย้ายกันกลับไปนั้น ผู้ชุมนุมบางส่วนไม่ได้ยินเพราะมีแกนนำในการ
ชุมนุมพยายามโห่ร้องส่งเสียงดังอยู่เสมอ คณะกรรมการอิสระจึงมีข้อสังเกตว่า ในการใช้เครื่องขยาย
เสียงเพื่อเจรจากับผู้ชุมนุมนั้นควรคำนึงถึงกำลังของเครื่องขยายเสียงกับการโห่ร้องส่งเสียงดังของแกน
นำในการชุมนุมเพื่อกลบเสียงจากเครื่องขยายเสียงและทิศทางที่ลมพัดด้วย^{๖๑}

ประเด็นที่ ๔. เหตุผลในการสลายและวิธีการสลายการชุมนุมที่ สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส เหมาะสมหรือไม่

ปรากฏข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า^{๖๒} ในการวางแผนสลายการชุมนุม ที่ประชุมของผู้บริหาร
ระดับสูงในพื้นที่ได้ข้อสรุปว่า จะเจรจาต่อรองให้กลุ่มผู้ชุมนุมแยกย้ายกันกลับไปและหากเวลา ๑๗.๐๐
นาฬิกา กลุ่มผู้ชุมนุมยังไม่แยกย้ายกันกลับไปและเกิดเหตุจลาจลขึ้น มทก. ๔ ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจตาม
ประกาศกฎอัยการศึกจะเป็นผู้ใช้อำนาจสั่งสลายการชุมนุม โดยให้ ผบ.พล.ร. ๕ (พล.ต.เฉลิมชัย วิรุพท์
เพชร) เป็นผู้ควบคุมตามหลักสากลในการใช้กำลัง ซึ่งถือว่ากองพลทหารราบเป็นหน่วยทางยุทธวิธีสูงสุด
และเมื่อเวลาประมาณ ๑๕.๐๐ นาฬิกา การเจรจาเพื่อขอให้ผู้ชุมนุมแยกย้ายกันกลับไปยังไม่ประสบ
ความสำเร็จสถานการณ์เริ่มตึงเครียด กลุ่มผู้ชุมนุมใช้สิ่งของต่าง ๆ ก้อนอิฐ เศษไม้ ขว้างปาใส่เจ้าหน้าที่
และพยายามใช้กำลังเข้ามาภายใน สภ.อ.ตากใบ ชุดปราบจลาจลจากหน่วยปฏิบัติการพิเศษ (นปพ.)
กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาส เข้าผลักดันฝูงชน แต่สถานการณ์รุนแรงมากขึ้น ฝูงชนใช้
กำลังโหมเข้าหาเจ้าหน้าที่ มทก. ๔ จึงมีคำสั่งให้สลายการชุมนุม โดยการใช้น้ำจากรถดับเพลิงของ
เทศบาลตำบลตากใบฉีดน้ำเข้าใส่ฝูงชน ใช้แก๊สน้ำตา และขณะเดียวกันมีเสียงปืนดังขึ้นมาจากทางด้านผู้
ชุมนุม ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจบาดเจ็บสาหัสหนึ่งนาย เจ้าหน้าที่จึงยิงปืนขึ้นฟ้าหลายชุด และใช้เวลาใน
การสลายการชุมนุมประมาณ ๓๐ นาที จึงสามารถควบคุมสถานการณ์ไว้ได้

^{๖๑} เนื่องจากที่ สภ.อ.ตากใบ ลมพัดจากด้านผู้ชุมนุมมายังด้าน สภ.อ.ตากใบที่ตั้งของเครื่องขยายเสียง

^{๖๒} โปรดดูส่วนที่ ๓ การสลายการชุมนุมที่ สภ.อ.ตากใบ

การสลายการชุมนุมทำให้ฝ่ายผู้ชุมนุมเสียชีวิต ๗ ศพ (๕ ศพถูกกระสุนปืนที่บริเวณ ศีรษะ) เจ้าหน้าที่ได้รับบาดเจ็บ ๑๔ นาย (๑ นายถูกกระสุนปืน) ผู้ชุมนุมถูกควบคุมตัว ๑,๓๗๐ คน

คณะกรรมการอิสระได้พิจารณาข้อเท็จจริงข้างต้นแล้วเห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่มีเหตุอันสมควรที่เชื่อได้ว่าหากปล่อยให้เกิดเหตุการณียืดเยื้อออกไป ก็จะทำให้เหตุการณ์ลุกลามบานปลายจนมีอาจควบคุมได้และอาจเกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อสถานที่ราชการและเจ้าหน้าที่ เนื่องจากกลุ่มผู้ชุมนุมมีจำนวนมากและบางส่วนก็มีการวางแผนล่วงหน้า พร้อมทั้งมีไม้ ก้อนหินและอาจมีอาวุธอื่น ๆ ซุกซ่อนอยู่ ประกอบกับภาวะความกดดันอย่างรุนแรงต่อเจ้าหน้าที่ที่ต่อเนื่องมายาวนาน การตัดสินใจใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมจึงถือได้ว่าเป็นไปตามเหตุผลและความจำเป็นของสถานการณ์

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงวิธีการสลายการชุมนุมที่ใช้กำลังติดอาวุธใช้กระสุนจริง โดยเฉพาะใช้กำลังทหารเกณฑ์และทหารพรานซึ่งมีวุฒิภาวะไม่สูงพอเข้าร่วมในการเข้าสลายการชุมนุม นั้นคณะกรรมการอิสระเห็นว่า เป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามแบบแผนและวิธีปฏิบัติที่ใช้กันตามหลักสากล อย่างไรก็ตาม การใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการสลายการชุมนุมตลอดจนใช้อาวุธและกระสุนจริงเป็นความจำเป็นตามสถานการณ์ ดังนั้น เมื่อมีการเสียชีวิตและการบาดเจ็บเกิดขึ้นทั้งฝ่ายผู้ชุมนุมและฝ่ายเจ้าหน้าที่ จึงควรเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมที่จะต้องดำเนินการพิสูจน์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายต่อไป

สำหรับกรณีที่มีข่าวว่า มีการจ่อยิงศีรษะผู้เข้าร่วมชุมนุมนั้น ผลจากการชันสูตรพลิกศพ ไม่ปรากฏว่ามีการใช้อาวุธปืนจ่อยิงผู้ร่วมชุมนุมแต่อย่างใด

ประเด็นที่ ๕. การควบคุมตัวผู้ชุมนุมทั้งหมดเหมาะสมและกระทำได้ตามกฎหมายหรือไม่

ปรากฏข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า^{๖๓} ก่อนการสลายการชุมนุม เจ้าหน้าที่ประสงค์จะควบคุมตัวเฉพาะบุคคลที่เป็นแกนนำในการชุมนุมเท่านั้น แต่เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป จึงตัดสินใจควบคุมตัวผู้ชุมนุมทั้งหมด และเมื่อมีคำสั่งให้ผู้ถูกควบคุมทั้งหมดถอดเสื้อออก จึงทำให้เจ้าหน้าที่ไม่อาจทราบได้ว่าผู้ถูกควบคุมคนใดเป็นแกนนำในการชุมนุม

คณะกรรมการอิสระได้พิจารณาข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า ในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่ต้องการควบคุมเฉพาะกลุ่มแกนนำประมาณ ๓๐ ถึง ๔๐ คน เท่านั้น จึงเตรียมใช้รถบรรทุกที่ขนส่งทหารพรานจำนวน ๔ คัน เพื่อขนส่งผู้ถูกควบคุมตัว แต่เมื่อมีการควบคุมตัวผู้ร่วมชุมนุมจำนวนมากขึ้น เพราะไม่สามารถจำแนกแกนนำจากผู้ร่วมชุมนุมได้ จำเป็นต้องปรับแผนเอาตัวผู้ชุมนุมทั้งหมดไว้ก่อนแล้วค่อยคัดออกในภายหลัง เป็นเหตุให้เกิดความบกพร่องในการเตรียมการและการปฏิบัติหลายประการ

^{๖๓} โปรดดูข้อ ๑ เหตุผลของการควบคุมตัวผู้ชุมนุมทั้งหมด ของส่วนที่ ๔

สำหรับการกักตัวผู้ชุมนุมนั้น มทภ. ๔ มีอำนาจกักตัวผู้ชุมนุมไว้ได้ไม่เกิน ๗ วัน ตาม มาตรา ๑๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พุทธศักราช ๒๕๕๗

ประเด็นที่ ๖ การเลือกใช้ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี เพื่อควบคุมตัวผู้ถูกควบคุมเหมาะสมหรือไม่

คณะกรรมการอิสระพิจารณาข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า การเลือกใช้ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี เพื่อควบคุมตัวผู้ถูกควบคุมเป็นการเลือกที่เหมาะสมแล้ว เพราะมีผู้ถูกควบคุมจำนวนมากสถานที่ที่จะใช้ควบคุมตัวในจังหวัดนราธิวาสมีไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม จึงตัดสินใจใช้ค่ายอิงคยุทธบริหาร อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เนื่องจากมีเรือนจำทหารที่จะใช้ควบคุมตัวผู้ชุมนุมได้และมีโรงพยาบาลทหารที่จะรักษาพยาบาลผู้ถูกควบคุมตัวที่ป่วยและบาดเจ็บได้

ประเด็นที่ ๗ การเคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมจาก สภอ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส ไปยังค่ายอิงคยุทธบริหารจังหวัดปัตตานี มีมาตรฐานหรือไม่

ปรากฏข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า จำนวนรถบรรทุกที่ใช้ขนส่งเคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมจำนวน ๑,๓๗๐ คน มีไม่เพียงพอ จึงได้สั่งให้นำรถบรรทุกทั้งของทหารและตำรวจมาเพิ่ม

คณะกรรมการอิสระพิจารณาข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้วเห็นว่า การเคลื่อนย้ายผู้ชุมนุมจากตากใบไปค่ายอิงคยุทธบริหาร ก่อนข้างจะเป็นไปด้วยความสับสนและฉุกฉุนภายใต้สถานการณ์ขณะนั้น เมื่อความเสียหายอย่างร้ายแรงเกิดขึ้นเพราะมีคนตายมาก จึงต้องทบทวนหาข้อบกพร่องในทุกชั้นตอน

การเตรียมรถในช่วงเวลาฉุกฉุน แม้จำนวนรถจะแตกต่างกันไปบ้าง แต่ถ้าเชื่อตามเอกสารที่ทหารจัดส่งมาให้ คือมีรถของตำรวจ ทหาร และนาวิกโยธิน รวม ๒๘ คัน และจำนวนผู้ถูกควบคุมซึ่งขณะนั้นยังไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน เพียงมาทราบทีหลังว่ากว่า ๑,๓๐๐ คน คิดเฉลี่ยคันละกว่า ๕๐ คน ซึ่งเป็นจำนวนที่บรรทุกได้ แต่เมื่อรถคันแรกๆ บรรทุกไม่ถึง ๕๐ คน คันหลังต้องบรรทุกมากกว่า ๕๐ คน โดยแน่แท้ เพราะเจ้าหน้าที่ต้องพยายามบรรทุกให้หมด อีกทั้งต้องมารับคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ถูกสกัดและควบคุมตัวไว้ที่สามแยกตากใบก็ต้องพยายามบรรทุกคนขึ้นไปให้หมด ผลจึงปรากฏว่ามีผู้เสียชีวิตจำนวนมากอยู่ในรถบรรทุกคันหลังๆ^{๖๔}

^{๖๔} โปรดดูส่วนที่ ๔ การลำเลียงผู้ถูกควบคุมขึ้นรถบรรทุก ณ สถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ ส่วนที่ ๕ การเคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมจากสถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบไปยังค่ายอิงคยุทธบริหาร และส่วนที่ ๘ ผลการชันสูตรพลิกศพผู้เสียชีวิตและการตรวจสอบสารเสพติดผู้ถูกควบคุม

ท่าของผู้ถูกควบคุมบนรถบรรทุก

สำหรับวิธีการเคลื่อนย้ายนั้น ผู้ถูกควบคุมส่วนใหญ่อ้างว่าถูกบังคับให้นอนคว่ำหน้าทับซ้อนกันหลายชั้น บางคนพูดถึง ๓-๕ ชั้น ในขณะที่ทางเจ้าหน้าที่อ้างว่าให้นั่งไปและยืนไป มีรถคันหนึ่งในสี่คันแรกที่มีการนอนทับซ้อนกัน และต้องมาขนลงหลังจากที่ ผบช.ภ.๙ และมทภ.๔ มาพบและสั่งให้เอาลง ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์มติชนซึ่งถ่ายภาพรถบรรทุกผู้ควบคุมคันหนึ่งซึ่งนอนทับซ้อนกันหลายชั้นได้ชี้แจงว่าได้ยืน ผบช.ภ. ๙ และ มทภ.๔ สั่งให้เจ้าหน้าที่เอาคนลงมา แต่ไม่ได้ได้อยู่ดูที่มีการปฏิบัติตามคำสั่งหรือไม่

คณะกรรมการอิสระจึงเห็นว่า น่าจะฟังได้ว่ามีการเอาผู้ชุมนุมนอนทับซ้อนกันจริงในรถบรรทุกคันแรกของขบวนแรกจนผู้บังคับบัญชาไม่เห็น จึงสั่งให้เอาคนลงมาและจัดขึ้นไปใหม่ ซึ่งต่อมาไม่น่าจะมีการสั่งให้เอาคนนอนทับซ้อนกันหลายชั้นเช่นนั้นอีก

อย่างไรก็ดี คงปฏิเสธไม่ได้ว่าไม่มีการทับซ้อนในรถคันหลังๆ เพราะจากรายงานของคณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานด้านการแพทย์และพยาบาลซึ่งพิจารณาผลชันสูตรพลิกศพ และจากการสอบถามแพทย์ผู้รักษาผู้บาดเจ็บและการเยี่ยมผู้บาดเจ็บแล้วสรุปได้ว่า การเสียชีวิตส่วนใหญ่ของผู้ถูกควบคุมอยู่ในสภาวะอ่อนแอ ช่วยตัวเองไม่ได้เต็มที่ ขาดอาหารและน้ำ ประกอบกับได้รับอากาศหายใจน้อย เนื่องจากกล้ามเนื้อที่ใช้ในการหายใจอ่อนแรงลงและจากการกดทับซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้ง “ แนวนอน แนวตั้ง และแนวเฉียง” เพราะการบรรทุกที่แน่นเกินไป หลายรายตายจากสาเหตุจากการถูกกดทับที่หน้าอก หลายรายมีภาวะเสียชีวิตของสารในเลือด มีภาวะการทำลายกล้ามเนื้อเกิดขึ้น (Rhabdomyolysis) และอาจมีอาการไตวายชนิดเฉียบพลัน (Acute renal failure) ซึ่งเป็นสาเหตุของการตายทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น การทับกันคงมีจริง แต่ทับแบบไหน แนวนอน แนวตั้ง หรือแนวเฉียง ซึ่งทุกแนวทำให้เกิด Compression Syndrome ทำให้กล้ามเนื้อขาดเลือดไปเลี้ยงได้ทั้งหมด ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ถึงแก่ความตายได้หากเกิดขึ้นเป็นเวลานาน

เหตุผลอีกประการหนึ่งคือรถบรรทุกคันหลังเสียเวลาการลำเลียงคนลงนานกว่าคันแรกๆ ประกอบกับการอัดทับและความอ่อนเพลียจากการอดอาหารและน้ำ เสียแรงตลอดทั้งวัน ความต้านทานของร่างกายจึงน้อยลง

นอกจากนี้ ผลการชันสูตรพลิกศพยืนยันว่าผู้เสียชีวิตทั้ง ๗๘ คน ไม่มีผู้ใดเสียชีวิตมาจากสาเหตุคอกหัก และไม่มีร่องรอยของการรัดคอหรือการครอบถุงพลาสติก

คณะกรรมการเห็นว่า สิ่งที่เกิดขึ้นต้องถือว่าผู้บังคับบัญชาที่เกี่ยวข้องขาดการใช้วิจารณญาณเป็นอย่างมาก ละเลยไม่ดูแลการลำเลียงและเคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมให้แล้วเสร็จ แต่ปล่อยให้เจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารระดับชั้นผู้น้อยที่มีข้อจำกัดด้านประสบการณ์ และมุ่งแต่เพียงปฏิบัติภารกิจให้ลุล่วงไปเท่านั้นโดยไม่คำนึงถึงปัจจัยอื่นประกอบ เนื่องจากเจ้าหน้าที่เหล่านี้ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนจึงไม่อาจคาดได้ว่า จะเกิดการตายเช่นนี้

ประเด็นที่ ๘ การใช้เวลาในการเคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมจาก สภ.ตากใบ จนกระทั่งนำผู้ถูกควบคุมลงจากรถบรรทุก ณ ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี เหมาะสมหรือไม่

ปรากฏข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า^{๖๕} รถบรรทุกผู้ถูกควบคุมขบวนที่สอง (จำนวน ๒๒ คัน หรือ ๒๔ คัน) ซึ่งพบผู้เสียชีวิต ๗๗ รายใช้เวลาเดินทางจาก สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส ไปยังค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี ประมาณ ๕ ชั่วโมง โดยมีการหยุดระหว่างทางเนื่องจากการวางเรือใบหรือการเปลี่ยนเวรหรือรับผู้ถูกควบคุมเพิ่มขึ้น และใช้เวลาลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจากรถบรรทุกอีกนานจนแล้วเสร็จคันสุดท้ายเมื่อเวลาประมาณ ๐๑.๐๐ นาฬิกาของวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ เนื่องจากสภาพถนนหน้าเรือนจำทหารบกในค่ายอิงคยุทธบริหารมีขนาดเล็ก รถบรรทุกไม่สามารถเข้าไปพร้อม ๆ กันได้หลายคัน

คณะกรรมการอิสระได้พิจารณาข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า เนื่องจากระยะเวลาการเดินทางจาก สภ.อ. ตากใบ ไปยังค่ายอิงคยุทธบริหารซึ่งห่างประมาณ ๑๕๐ กิโลเมตร มีการหยุดระหว่างทางและขบวนรถเป็นขบวนที่ยาว ๒๒ คัน หรือ ๒๔ คัน การเดินทางเป็นไปอย่างล่าช้า เพราะเป็นเวลากลางคืนมีฝนตกหนัก มีการวางสิ่งกีดขวาง ประกอบกับมีข่าวว่าจะมีการชิงตัวผู้ถูกควบคุมตัว ทำให้การเดินทางไม่สามารถเคลื่อนที่ได้เร็วเท่าที่ควร ระยะเวลาที่ใช้มายังค่ายอิงคยุทธบริหาร ๕ ชั่วโมง จึงเป็นระยะเวลาเหมาะสมภายใต้วิสัยและพฤติการณ์ในสถานการณ์ดังกล่าวแล้ว

สำหรับระยะเวลาที่ใช้ในการลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจากรถบรรทุก ณ เรือนจำทหารบกในค่ายอิงคยุทธบริหารนั้น คณะกรรมการอิสระเห็นว่า ด้วยสภาพถนนหน้าเรือนจำทหารบกแคบรถบรรทุกไม่สามารถเข้าไปพร้อม ๆ กัน หรือสวนกันได้ทำให้การลำเลียงคนลงเป็นไปอย่างล่าช้าระยะเวลาที่ใช้ในการลำเลียงคนลงจากรถบรรทุกจึงเหมาะสมตามเหตุการณ์และสภาพของสถานที่แล้ว

อย่างไรก็ตาม แม้การใช้เวลาในการลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจากรถบรรทุก ณ เรือนจำทหารบกจะเป็นไปอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ก็ตาม คณะกรรมการอิสระเห็นว่า เมื่อมีการพบผู้เสียชีวิตในรถบรรทุกแล้ว เจ้าหน้าที่ที่ควบคุมดูแลการลำเลียงมิได้สั่งให้ดำเนินการใดกับรถบรรทุกที่จอดรออยู่หรือแจ้งให้ผู้ควบคุมรถของรถบรรทุกคันอื่น ๆ ทราบ เพื่อดำเนินการใด ๆ เช่น ให้นำผู้ถูกควบคุมลงพื้นด่วนเพื่อบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น การละเลยไม่คำนึงถึงการบรรเทาความเสียหายดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งที่ไม่น่าจะเกิดขึ้น และเป็นการกระทำที่ไม่รับผิดชอบ

^{๖๕} โปรดดูส่วนที่ ๕ การเคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมจากสถานีตำรวจอ่าวตากใบไปยังค่ายอิงคยุทธบริหาร ส่วนที่ ๖ การลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจากรถบรรทุก ณ ค่ายอิงคยุทธบริหาร และส่วนที่ ๗ การพบผู้ถูกควบคุมเสียชีวิตในรถบรรทุก การรายงานการเสียชีวิตและการดูแลผู้ถูกควบคุม

ประเด็นที่ ๙ การดูแลผู้ถูกควบคุม ณ ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี เป็นไปอย่างเหมาะสมหรือไม่

ผู้ถูกควบคุมตัวและเจ้าหน้าที่ต่างให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าการดูแลผู้ถูกควบคุมที่ บริเวณเรือนจำจังหวัดทหารบก ที่โรงพยาบาล ณ ค่ายอิงคยุทธบริหาร เป็นไปอย่างดี ซึ่งยังรวมถึง การช่วยเหลือของแพทย์และเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลแห่งอื่นๆ ทั้งของจังหวัดปัตตานี และจังหวัด ช้างเคียง ซึ่งได้รับผู้ป่วยจากโรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหารไปรักษาพยาบาลต่อ คณะกรรมการอิสระ จึงเห็นว่าผู้ถูกควบคุมและผู้เจ็บป่วยได้รับการดูแลอย่างดีมีประสิทธิภาพและเหมาะสมแล้ว

ประเด็นที่ ๑๐ มีผู้สูญหายจากเหตุการณ์ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ หรือไม่

ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ณ ขณะนี้มีบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนราธิวาส จังหวัด ปัตตานี และจังหวัดยะลา ได้หายไปจำนวน ๗ คน โดยมีการแจ้งเรื่องราวไว้ต่อคณะกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัดนราธิวาสแล้ว

คณะกรรมการอิสระ เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะหน่วยงานพื้นที่ ต้องเร่งสืบหา ข้อเท็จจริงเป็นการด่วน และประสานไปยังทายาทของผู้สูญหาย พร้อมทั้งจัดการเยียวยา บำรุงขวัญใน เบื้องต้น เพื่อให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่มิได้นิ่งนอนใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเจ้าหน้าที่มีความห่วงใยใน ความเป็นอยู่และทุกข์สุขของประชาชนโดยทั่วถึงเป็นอย่างดียิ่งตลอดมา

ประเด็นที่ ๑๑ ผู้รับผิดชอบในการสลายการชุมนุมที่ สภ.อ.ตากใบ จังหวัด นราธิวาส การขนย้ายผู้ถูกควบคุมตัวจาก สภ.อ.ตากใบ ไปยังค่ายอิงคยุทธบริหาร และการ ดำเนินการที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี

ในการพิจารณาว่าผู้ใดควรรับผิดชอบในเหตุการณ์นี้ คณะกรรมการอิสระ เห็นว่าเมื่อ มทก.๔ ได้ออกประกาศเมื่อวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ.๒๕๔๗ เรื่อง การใช้กฎอัยการศึกในเขตอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส มทก.๔ จึงมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนในสถานที่เกี่ยวกับการยุทธ การระงับ ปราบปราม หรือการรักษาความสงบเรียบร้อย และเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนต้องปฏิบัติตามความต้องการ ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร (มาตรา ๖^{๖๖} แห่งพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พุทธศักราช ๒๔๕๗) ข้อเท็จจริงปรากฏต่อมาว่า ในการวางแผนการสลายการชุมนุมที่ สภ.อ.ตากใบมท.๔ ได้สั่งให้พล.ร. ๕ (พล.ต.เฉลิมชัย วิรุฬห์เพชร) เป็นผู้ควบคุมกำลังและเป็นหน่วยภาคยุทธวิธีในการดำเนินการ

^{๖๖} มาตรา ๖ ในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึกให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนในที่เกี่ยวข้องกับการยุทธการระงับปราบปราม หรือการรักษาความสงบเรียบร้อย และเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนต้องปฏิบัติตามความต้องการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

ในรายละเอียด โดยกองทัพภาคที่ ๔ จะเป็นหน่วยบังคับบัญชาทางยุทธศาสตร์และกำหนดนโยบาย ผบ.พล.ร.๕ (พล.ต.เฉลิมชัย วิรุพห์เพชร) จึงเป็นผู้มีอำนาจในการดำเนินการสลายการชุมนุมและดำเนินการในรายละเอียด ณ สภ.อ.ตากใบ

ส่วนค่ายอิงคยุทธบริหาร อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มิได้ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก แต่ได้มีคำสั่งกองทัพภาคที่ ๔ ส่วนหน้าและหน่วยเฉพาะกิจทักษิณที่ ๓๒๔/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ กำหนดแบ่งมอบการปฏิบัติงาน ดังนี้

- พล.ต.ขวัญชาติ กล้าหาญ รอง มทภ.๔ รับผิดชอบงานและงบประมาณในสายงานกำลังพลและสายงานกิจการพลเรือน

- พล.ต. สิ้นชัย นุตสถิตย์ รอง มทภ.๔ รับผิดชอบสายงานการข่าวและสายงานยุทธการ

- พล.ต.องค์กร ทองประสม รอง มทภ.๔ รับผิดชอบงานและงบประมาณในสายงานส่งกำลังบำรุงและสายงานปลัดบัญชา

อย่างไรก็ตาม ในหลักของการบริหารเมื่อมีการมอบหมายภารกิจไปยังผู้บังคับบัญชาแล้ว ก็ไม่ได้หมายความว่า ผู้มอบหมายจะไม่ต้องรับผิดชอบใดๆ ผู้มอบหมายยังต้องรับผิดชอบติดตามควบคุม สอดส่อง หรือสอบถามกับผู้รับมอบหมายว่าการปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายเป็นที่เรียบร้อยหรือมีปัญหาประการใด กรณีการมอบหมายภารกิจของ มทภ.๔ ไปยัง และ ผบ.พล.ร.๕ (พล.ต.เฉลิมชัย วิรุพห์เพชร) และ รอง มทภ.๔ ทั้ง ๓ คน ก็อยู่บนหลักการดังกล่าวข้างต้นเช่นกัน

๑๑.๑ ผู้รับผิดชอบในการสลายการชุมนุมใน สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส และการเคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมไปยังค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี

ปรากฏข้อเท็จจริงว่า มทภ.๔ มีอำนาจที่จะห้ามมั่วสุมประชุมกันหรือห้ามบุคคลเข้าไปในเขตท้องที่ที่เห็นว่าจำเป็นในการรักษาความสงบเรียบร้อย (มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗) ได้มอบอำนาจในทางยุทธวิธีให้แก่ ผบ.พล. ร.๕ (พล.ต.เฉลิมชัย วิรุพห์เพชร) แล้ว ทำให้ พล.ต.เฉลิมชัย วิรุพห์เพชร เป็นผู้บังคับบัญชาทางยุทธวิธีในการสลายการชุมนุม ดังนั้น คณะกรรมการอิสระจึงเห็นว่า พล.ต.เฉลิมชัย วิรุพห์เพชร เป็นผู้รับผิดชอบในการสลายการชุมนุมที่ สภ.อ. ตากใบ ที่ทำให้มีเสียชีวิต ๗ คน และบาดเจ็บอีกจำนวนหนึ่ง รวมทั้งรับผิดชอบในการควบคุมตัวผู้ชุมนุม การลำเลียงผู้ชุมนุมขึ้นรถบรรทุก และการเคลื่อนย้ายผู้ชุมนุมซึ่งถูกควบคุมตัวบนรถบรรทุกไปยังเรือนจำจังหวัดทหารบก ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี และปรากฏข้อเท็จจริงว่า พล.ต.เฉลิมชัย วิรุพห์เพชร ไม่ได้อยู่ควบคุมดูแลภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้ลุล่วง แต่ได้ออกจากพื้นที่ไปพบนายกรัฐมนตรีที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เมื่อเวลาประมาณ ๑๙.๓๐ น. โดยไม่มีเหตุผลและความจำเป็น คณะกรรมการอิสระจึงเห็นว่า พล.ต.เฉลิมชัย วิรุพห์เพชร ปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง ไม่ครบถ้วนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

๑๑.๒ ผู้รับผิดชอบที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี

ปรากฏข้อเท็จจริงว่า พล.ต.สินชัย นุตสถิตย์ รอง มทภ.๔ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงาน การข่าวและสายงานยุทธการได้รับคำสั่งจากมทภ.๔ ให้จัดเตรียมทั้งน้ำ อาหาร และพื้นที่ เพื่อรองรับผู้ ถูกควบคุมที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี ดังนั้น เมื่อการลำเลียงผู้ถูกควบคุมลงจากรถบรรทุกที่ เรือรบจังหวัดทหารบกปัตตานี ณ ค่ายอิงคยุทธบริหาร และพบว่าในรถบรรทุกมีคนตาย แต่กลับมิได้มี คำสั่งหรือดำเนินการใดๆ กับผู้ควบคุมรถบรรทุกหรือผู้ถูกควบคุมที่จอดรออยู่ เพื่อบรรเทาความเสียหาย ที่เห็นว่าจะน่าจะเกิดขึ้น จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่บกพร่องไม่ครบถ้วนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจาก ผู้บังคับบัญชา

๑๑.๓ ผู้รับผิดชอบในสถานการณ์โดยรวม

โดยที่ พล.ท.พิศาล วัฒนวงษ์คีรี มทภ.๔ เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดเมื่อประกาศกฎ อัยการศึก แม้จะได้มอบหมายให้ พล.ต.เฉลิมชัย วิรุพท์เพชร ผบ.พล.ร.๕ และ พล.ต.สินชัย นุตสถิตย์ รอง มทภ.๔ เป็นผู้รับผิดชอบตามที่กล่าว ใน ๑๑.๑ และ ๑๑.๒ แล้วก็ตาม มทภ.๔ ก็ยังคงต้อง รับผิดชอบในการติดตาม ควบคุม และสอดส่องดูแลว่าภารกิจที่ได้มอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติ ประสิทธิภาพสำเร็จหรือมีปัญหาความยุ่งยากประการใด แม้จะมีข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อเวลาประมาณ ๐๑.๓๐ นาฬิกาของวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ มทภ.๔ ก็ได้ทราบข่าวว่ามีคนตายที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร ประมาณ ๗๐ คน แล้ว แต่ก็ได้ดำเนินการอะไร จนถึงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๗ มทภ.๔ จึงเข้ามาที่ค่าย อิงคยุทธบริหารเพื่อมาตอบข้อสอบถามของคณะกรรมการวิสามัญวุฒิสภา ซึ่งเดินทางมายังค่ายอิงค ยุทธบริหารเพื่อหาข้อมูลการตายของผู้ชุมนุม ๗๘ คน คณะกรรมการอิสระจึงเห็นว่า พลโทพิศาล วัฒน วงษ์คีรี มทภ.๔ ปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง ขาดความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีหน้าที่ ติดตามดูแลภารกิจที่ได้มอบหมายให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติอย่างใกล้ชิด

๑๑.๔ บทเรียนจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้เริ่มก่อเหตุการณ์คือกลุ่มแกนนำบางคนที่ต้องการให้ สถานการณ์ยืดเยื้อ เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นฝ่ายเข้าไปดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย แต่ละคนได้ปฏิบัติหน้าที่ ของตนภายใต้ข้อจำกัดหลายประการ ซึ่งอาจนำไปสู่ข้อบกพร่องไม่มากก็น้อย อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ไม่มี เจตนาที่จะก่อให้เกิดการเสียชีวิต บาดเจ็บ อนึ่ง ในเหตุการณ์นี้มีข้อสังเกตว่าข้าราชการ ทหาร ตำรวจ และ เจ้าหน้าที่หลายท่านได้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเสียสละ กล้าหาญ จึงต้องนำเหตุการณ์นี้มาศึกษา เสนอแนะเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายเช่นนี้ขึ้นอีก และการเสียชีวิตของผู้ชุมนุมจำนวนมากระหว่างการ เคลื่อนย้ายจาก สภ.อ.ตากใบมายังค่ายอิงคยุทธบริหารนั้น เป็นสิ่งที่ไม่มีการคาดถึงและไม่มีเจตนาที่จะ ให้เกิดเหตุการณ์ที่เศร้าสลดเช่นนี้

ภาคที่สี่

ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการอิสระ

คณะกรรมการอิสระเห็นสมควรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบและมีผู้ร่วมชุมนุมเสียชีวิตที่ สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส และในกรณีที่มีผู้ถูกควบคุมตัวเสียชีวิตที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เสนอต่อรัฐบาล โดยได้แบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนแรกข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับมาตรการเพื่อแก้ไขและป้องกันเหตุการณ์ความไม่สงบที่อาจจะเกิดขึ้นอีกในอนาคตโดยใช้กรณีความไม่สงบที่ สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส เป็นกรณีศึกษา ส่วนที่ ๒ ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการเยียวยาผู้เสียชีวิต ผู้ได้รับบาดเจ็บ และผู้ถูกควบคุมตัว รวมทั้งประชาชนซึ่งได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่ สภ.อ.ตากใบ และส่วนสุดท้ายข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งระบบและแนวทางการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับมาตรการเพื่อแก้ไขและป้องกันเหตุการณ์ความไม่สงบที่อาจจะเกิดขึ้นอีกในอนาคต โดยใช้กรณีความไม่สงบที่ สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส เป็นกรณีศึกษา

๑.๑ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการข่าว

รัฐบาลควรดำเนินการด้านการข่าวในเชิงรุก ด้วยการปรับปรุงประสิทธิภาพด้านการข่าวกรองในพื้นที่ โดยเน้นข่าวกรองบุคคลและข่าวกรองเทคนิค รวมทั้งมีการประสานข่าวกรองแบบบูรณาการในประชาคมข่าวกรองของไทยและกับหน่วยข่าวกรองของมิตรประเทศ รัฐต้องสนับสนุนงบประมาณด้านการข่าวให้มากขึ้น โดยให้ กอ.สสส.จชต. เป็นเจ้าภาพ

1.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสลายการชุมนุม

๑.๒.๑ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเสียชีวิตในกรณีมีการชุมนุมประท้วงเช่นนี้

อีกให้ใช้ชุดปราบจลาจลของตำรวจที่ได้รับการฝึกอบรม และมีความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์การปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นหลัก โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องจัดหาเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน โดยรัฐบาลควรมอบหมายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติรับผิดชอบในเรื่องนี้ นอกจากนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดอบรมและพัฒนาเจ้าหน้าที่ตำรวจในทุกระดับชั้นและในทุกพื้นที่เกี่ยวกับการสลายการชุมนุมด้วยให้สามารถสนธิกำลังในการปฏิบัติการได้

๑.๒.๒ สำหรับชุดปราบจลาจลของฝ่ายทหาร จะใช้เป็นกองหนุนในกรณีที่กำลัง ตำรวจมีไม่พอเท่านั้น และห้ามติดอาวุธ โดยให้กองทัพพบกร่วมกันเป็นผู้รับผิดชอบ ทั้งนี้ กำลังทหารติดอาวุธจะเข้าดำเนินการเฉพาะกรณีที่มีการใช้อาวุธจากกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบเท่านั้น

๑.๒.๓ การเข้าสลายการชุมนุมควรเป็นทางเลือกสุดท้าย หากพิจารณาเห็นว่า ถ้าไม่กระทำจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงตามมา หากจำเป็นต้องมีการจับกุม ต้องจัดการเฉพาะกลุ่ม แกนนำเป็นสำคัญ และให้ กอ.สสส.จชต.เป็นผู้ตัดสินใจ

๑.๒.๔ การจัดการกับปัญหาการชุมนุมประท้วง ให้เป็นไปตามแผนเผชิญเหตุและ ตามขั้นตอนและมีการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสิ่งที่ไม่คาดคิด โดยให้ กอ.สสส.จชต. เป็นผู้รับผิดชอบ

1.3 ข้อเสนอแนะในการควบคุมตัวและการเคลื่อนย้ายผู้ชุมนุม

๑.๓.๑ ในการควบคุมตัวผู้ชุมนุม ควรควบคุมเฉพาะแกนนำในการชุมนุม หรือผู้ที่ต้องสงสัยเท่านั้น และในกรณีที่มีความจำเป็นต้องควบคุมตัวผู้เข้าร่วมชุมนุมจำนวนมาก ควรจัดให้มีการสอบสวนเบื้องต้น เพื่อแยกประชาชนที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องออกโดยเร็วที่สุด นอกจากนี้ ควรต้องมี มาตรการเพื่อเปิดทางให้ประชาชนผู้มาร่วมชุมนุมถอนตัวออกจากที่ชุมนุมได้

๑.๓.๒ ในการควบคุมตัวผู้ชุมนุมไม่ควรใช้วิธีการรุนแรง ซึ่งตามปกติใช้กับ ผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิดร้ายแรง โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและความเป็นอยู่ไม่น้อยกว่ามาตรฐาน ขั้นต่ำที่มนุษย์พึงได้รับ

๑.๓.๓ ในการเคลื่อนย้ายผู้ชุมนุมที่ถูกจับกุมไปยังสถานที่ควบคุม ยานพาหนะที่ใช้ ในการบรรทุกจะต้องจัดให้มีจำนวนมากเพียงพอที่จะบรรทุกผู้ถูกควบคุมตัวในจำนวนที่เหมาะสม และ ต้องมีเจ้าหน้าที่ชั้นสัญญาบัตรควบคุมขบวนนับตั้งแต่คนขึ้นจนกระทั่งถึงคนลง โดยให้สำนักงานตำรวจ แห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบ และในกรณีที่รถของทางราชการไม่เพียงพอต้องระดมรถของเอกชนมา สนับสนุนให้เพียงพอ

๑.๓.๔ หากต้องเคลื่อนย้ายผู้ชุมนุมในระยะทางที่ไกลพอสมควร เจ้าหน้าที่ควรจัด ให้ผู้ถูกควบคุมตัวทุกคนได้นั่งไป โดยจะต้องมีความพร้อมในการดูแลในเบื้องต้น

๑.๓.๕ ในกรณีที่ต้องใช้ยานพาหนะหลายคัน การเดินทางควรใช้รูปขบวนปิด คือมี รถนำหน้าและรถปิดท้ายขบวน โดยควรมีผู้อำนวยความสะดวกเพื่อตรวจความพร้อมก่อนเคลื่อนขบวน และดูแลความเรียบร้อยระหว่างเดินทางจนส่งมอบผู้ถูกควบคุมเข้าสู่จุดหมายโดยเรียบร้อย จึงจะพ้น ความรับผิดชอบ

๑.๓.๖ เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมควรจัดทำบัญชีรายชื่อและรายละเอียดจำนวนผู้ถูก ควบคุม มีการลงนามการส่งและรับมอบระหว่างเจ้าหน้าที่

๑.๓.๗ กรณีที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ถูกควบคุม ควรจัดทำบัญชีมีการ

ลงนามรับทราบทั้งฝ่ายเจ้าของทรัพย์สินและเจ้าหน้าที่ผู้ยึดหรืออายัดเป็นหลักฐาน และมีการลงนามส่ง และรับมอบทุกชั้นตอน

๑.๓.๘ ในกรณีที่เงินเป็นเหตุฉุกเฉิน และไม่อาจเตรียมการได้ ขอให้ผู้รับผิดชอบใช้ วิจารณญาณให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สวัสดิภาพและความปลอดภัยของผู้ถูกควบคุมเป็นสำคัญ

๒. ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการเยียวยาผู้เสียชีวิต ผู้ได้รับบาดเจ็บ ผู้ถูกควบคุมตัว รวมทั้ง ประชาชนซึ่งได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ สก.อ.ตากใบ

๒.๑ การเยียวยากรณีผู้เสียชีวิต

รัฐบาลควรให้การช่วยเหลือ ชดเชยค่าเสียหายแก่ครอบครัวผู้เสียชีวิตโดยอิงหลัก กฎหมายอิสลามที่ว่า ถ้ามีผู้เสียชีวิตโดยประมาทหรือเพราะความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่ และจับ ผู้กระทำไม่ได้ รัฐต้องจ่ายค่าสินไหมชดเชย ส่วนจะเป็นจำนวนเท่าใดนั้น รัฐบาลควรจัดให้มี คณะกรรมการพิจารณาจ่ายค่าชดเชยขึ้นเป็นการเฉพาะ และต้องหาทางป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิด ซ้ำซ้อนอีก โดยการจ่ายเงินชดเชย หรือเยียวยาครอบครัวผู้เสียชีวิตต้องกระทำในลักษณะที่ไม่ให้มีการ ฟ้องร้องดำเนินคดีได้ในภายหลัง หรือทำให้ประชาชนทั่วไปเห็นว่าเป็นการเอาใจผู้ก่อความไม่สงบ

๒.๒ การเยียวยากรณีผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้เจ็บป่วย

สำหรับการเยียวยาผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้เจ็บป่วยนั้น รัฐจะต้องดูแลและรักษาพยาบาล ผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้เจ็บป่วยจากเหตุการณ์ จนกว่าร่างกายจะกลับคืนสู่ปกติ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติรองรับสิทธินี้ไว้ และควรจ่ายเงินชดเชยค่าเสียหายให้แก่ครอบครัวตาม จำนวนที่คณะกรรมการพิจารณาจ่ายค่าชดเชยจะพิจารณา นอกจากนี้ ในช่วงที่ผู้บาดเจ็บยังต้องพัก รักษาตัวและไม่สามารถทำงานได้ รัฐต้องสนับสนุนและให้การชดเชยในด้านรายได้ไปก่อน เพื่อให้ สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติเพราะอาการบาดเจ็บ

นอกจากนี้ ในส่วนของเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติหน้าที่ รัฐควรต้องดูแล โดยการจ่ายเงินค่าชดเชยตามที่คณะกรรมการฯ กำหนดด้วย โดยต้องไม่น้อยกว่าที่จ่ายให้กับผู้ถูก ควบคุมตัวที่ได้รับบาดเจ็บ รวมทั้งมีการปูนบำเหน็จความชอบให้เป็นกรณีพิเศษด้วย

๒.๓ การเยียวยาผู้ถูกควบคุม และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์

๒.๓.๑ การเยียวยาในกรณีมีผู้สูญหาย

โดยที่ในขณะนี้ มีข่าวลือในพื้นที่เกี่ยวกับผู้สูญหาย และผู้เสียชีวิตในพื้นที่เป็น จำนวนมาก จนประชาชนและสังคมเกิดความสับสน โดยส่วนหนึ่งเชื่อข่าวลือที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความรู้สึก

ที่ไม่ดีต่อทางราชการ โดยเฉพาะต่อเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ และทหาร ในสถานการณ์เช่นนี้หากไม่เร่งดำเนินการแก้ไข จะเป็นเงื่อนไขของการสร้างความแตกแยกของกลุ่มผู้ไม่ประสงค์ดีในอนาคตได้ ดังนั้น จึงเห็นควรที่รัฐบาลจะต้องเร่งรัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลผู้สูญหายในพื้นที่ พร้อมหลักฐานต่างๆ เพื่อพิสูจน์ทราบในเรื่องนี้ให้มีความชัดเจนโดยเร็ว โดยทางราชการควรจะประกาศให้ผู้ที่มีสมาชิกในครอบครัวหรือญาติสูญหายในเหตุการณ์ที่ สภ.อ.ตากใบ มาแจ้งข้อมูลให้ทางราชการทราบ โดยอาจขอให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในแต่ละจังหวัดช่วยประสานข้อมูลในเรื่องนี้ โดยให้ประชาชนสามารถไปแจ้งข้อมูลไว้ที่ผู้นำศาสนาในพื้นที่ก็ได้ และในกรณีที่มีข้อมูลชัดเจนว่ามีผู้สูญหาย ทางกรมจะต้องทำการตรวจสอบและติดตามเรื่องนี้ให้ปรากฏผลโดยเร็วที่สุด

๒.๓.๒ การเยียวยากรณีทรัพย์สินสูญหาย

รัฐบาลควรสั่งการให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตรวจสอบ ส่งคืนและชดเชยทรัพย์สินของผู้ร่วมชุมชนที่ถูกเจ้าหน้าที่ตรวจยึดไว้ และสูญหายไป ซึ่งยังมีอยู่อีกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทรศัพท์มือถือ ในกรณีที่เป็นทรัพย์สินที่ต้องตรวจยึดเป็นของกลางในคดี ก็ควรดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมาย รวมทั้ง ต้องทำความเข้าใจกับสังคมส่วนรวมด้วยว่าเป็นการปฏิบัติให้เกิดความถูกต้อง ชอบธรรมตามกฎหมายเท่านั้น เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างประชาชนในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่

๒.๓.๓ การเยียวยากรณีผู้ถูกดำเนินคดี

รัฐบาลควรดูแลให้การดำเนินคดีกับผู้ถูกควบคุมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีอยู่ให้เกิดความรวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรม ตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม

๓. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการบริหารงานในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งระบบและแนวทางการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๑.๑ การจัดตั้งองค์กรบริหารราชการ ควรจัดตั้งให้มีลักษณะพลเรือนมากขึ้น โดยให้องค์กรประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานความรัก ความเข้าใจ และมุ่งให้เกิดความสงบสุขของประชาชนเป็นสำคัญซึ่งน่าจะเป็นผลดีต่อสถานการณ์

๓.๑.๒ ควรปรับแผนการบริหารราชการในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ใหม่ โดยแบ่งเป็นแผนระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว และดำเนินการคัดเลือกข้าราชการที่ดีที่สุด ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น และหลักศาสนาอิสลาม เข้าไปปฏิบัติงานโดยมีการประเมินผลงานอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งสร้างระบบการจูงใจด้วยการให้เงินค่าตอบแทนพิเศษแก่เจ้าหน้าที่เท่ากันทุกคน

และเมื่อข้าราชการคนใดผ่านการประเมินผลงานแล้ว ควรได้รับการพิจารณาในการบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นไป โดยลดเงื่อนไขคุณสมบัติในด้านเวลาการดำรงตำแหน่งให้ต่ำลง เช่น จาก ๕ ปี เหลือ ๓ ปี เป็นต้น

๓.๑.๓ การแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน เป็นประเด็นสำคัญที่สุดในการแก้ไขปัญหา เพราะการแก้ปัญหาจะต้องสร้างความเข้าใจ และความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน จึงควรใช้นโยบายการเมืองนำการทหาร และน้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ว่า “เข้าถึง เข้าใจ และพัฒนา”

๓.๑.๔ ควรนำองค์กรเครือข่ายอาสาสมัครภาคประชาชน ในระดับตำบล และหมู่บ้านทุกองค์กร มาสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และพัฒนาองค์กรที่มีอยู่ให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ โดยร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อเข้าไปช่วยจัดทำโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในหมู่บ้านของพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๑.๕ ปลุกจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในความเป็น “รัฐชาติ” ที่ประชาชนจะเกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข บนความหลากหลายทางวัฒนธรรม

๓.๒ ข้อเสนอแนะด้านการประชาสัมพันธ์ และปฏิบัติการจิตวิทยา (ปจว.)

(๑) ให้มีการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ จังหวัดชายแดนในภาคใต้ และนโยบายการศาสนาปฏิสัมพันธ์ของรัฐต่อศาสนาอิสลามเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีแก่ประชาชน สื่อมวลชน และต่างประเทศ โดยเฉพาะการสร้าง ความเข้าใจกับสื่อมวลชนให้นำเสนอข่าวทั้งสองด้าน เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

(๒) เร่งรัดให้เพิ่มรายการภาคภาษามลายูท้องถิ่นทางสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ โดยขยายช่วงเวลาการออกอากาศให้มากขึ้น โดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนผู้ชมในพื้นที่ด้วย โดยให้กรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้รับผิดชอบ

(๓) ใช้การแพทย์ และการสาธารณสุขเป็นมาตรการเชิงรุก โดยจัดชุดแพทย์เคลื่อนที่เข้าไปตรวจสุขภาพประชาชนในท้องถิ่น หากบุคลากรมีไม่พอ ต้องจัดบุคลากรจากที่อื่นมาหมุนเวียน มาช่วย โดยกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รับผิดชอบ

(๔) เร่งรัด ปรับปรุง พัฒนา จัดการศึกษาด้านศาสนาที่ถูกต้อง เพราะเยาวชนที่ถูกชักชวนไม่มีความรู้ด้านศาสนาที่แท้จริง จึงถูกชักนำและหลงเชื่อได้ง่าย รวมทั้งจัดสอนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นควบคู่ไปกับการศึกษาด้านศาสนา โดยให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบ

(๕) ให้เร่งจัดสร้างงานในพื้นที่ เพื่อให้เยาวชนได้มีงานทำ เพื่อป้องกันการถูกนำไปในทางที่ผิด โดยให้กระทรวงแรงงานเป็นผู้รับผิดชอบหลัก

๓.๓ ข้อเสนอแนะด้านระบบและแนวทางการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๓.๓.๑ ข้อเสนอแนะด้านระบบและแนวทางการบังคับใช้กฎหมาย

ควรใช้กฎหมายในการบริหารรัฐให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่นกรณีตัวอย่างอำเภอตากใบ แม้จะอยู่ในเขตพื้นที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก ก็น่าจะนำกฎหมายฝ่ายพลเรือนมาใช้ได้ เช่น การนำพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๕ มาใช้บังคับโดยฝ่ายพลเรือน (รัฐบาล) สามารถใช้อำนาจฝ่ายพลเรือนเข้าดำเนินการได้ ดังเช่นกรณีการจลาจลที่พลับพลาไชย เมื่อประมาณปี พ.ศ.๒๕๑๗ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้ใช้อำนาจตามกฎหมายฉบับนี้เข้าดำเนินการได้ผลดี ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่ดี โดยไม่จำเป็นต้องใช้กำลังทหาร เพราะอาจเกิดปัญหาทางการเมือง ทั้งภายในและต่างประเทศได้

๓.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการดำเนินการกับผู้ที่อยู่เบื้องหลังการก่อความไม่สงบ

ควรดำเนินการกับผู้ที่อยู่เบื้องหลังการก่อความไม่สงบอย่างเด็ดขาด โดยใช้มาตรการเป็นการเฉพาะ เนื่องจากการก่อความไม่สงบในลักษณะนี้ ไม่ใช่อาชญากรรมธรรมดา (Crime) แต่ได้พัฒนาเป็นปัญหาความมั่นคงแล้ว ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการเป็นการเฉพาะ แตกต่างกับอาชญากรรมธรรมดา กล่าวคือ

(1) ดำเนินคดีกับผู้ที่อยู่เบื้องหลังทุกข้อหาความผิด โดยพยายามให้มีการรวบรวมพยานหลักฐานให้รอบคอบรัดกุมด้วยการมอบหมายให้ผู้มีความรู้ และความเชี่ยวชาญด้านการสืบสวนสอบสวนรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ

(2) ลงโทษทางสังคมโดยการเปิดเผยข้อมูลการก่อความไม่สงบให้สังคมรับรู้ เพื่อให้ผู้ที่อยู่เบื้องหลังเกิดความเกรงกลัวที่จะต้องสูญเสียฐานะทางสังคม เพราะในบางครั้งผู้ที่อยู่เบื้องหลังอาจจะไม่เกรงกลัวโทษทางกฎหมายเท่ากับโทษทางสังคม

(3) จัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบในการติดตามความเคลื่อนไหวของผู้ที่อยู่เบื้องหลังการก่อความไม่สงบในลักษณะของการสอดส่อง ติดตาม ควบคุมกำกับดูแลพฤติกรรมอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ ภายในกรอบของกฎหมาย

๓.๔ การเข้าร่วมประชุมองค์กรศาสนาอิสลามระดับนานาชาติ

ควรจัดให้มีผู้แทนระดับสูงจากหน่วยงานรัฐ และองค์กรศาสนาอิสลาม มีโอกาสเข้าร่วมประชุมหรือร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมองค์กรศาสนาอิสลามระดับนานาชาติและระดับภูมิภาคเพื่อจะได้มีโอกาสชี้แจงเกี่ยวกับปัญหาและข้อเท็จจริงของประเทศไทย ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องแก่กลุ่มประเทศอิสลามโดยทั่วไป

(นายนิเชต สุนทรพิพิธ)
ประธานกรรมการ

(พลเรือตรี นายแพทย์ วิฑูร แสงสิงแก้ว)
รองประธานกรรมการ*

(นายภูมรัตน์ ทักชาติพงษ์)
กรรมการ

(พลตำรวจเอก คุรุณ ไสค์ดิพันธุ์)
กรรมการ

(นายเจริญ มะลุลิม)
กรรมการ

(นายวิระยุทธ พันธุ์เพชร)
เลขานุการ

(นายไรวัด ฉ่ำเฉลิม)
กรรมการ

(นายขวัญชัย วดวงศ์)
กรรมการ

(นายอิสมาแอ อาลี)
กรรมการ

(นายอาทิตย์ พิทักษ์คุณพล)
กรรมการ

(นายนิพนธ์ ะกะกิม)
ผู้ช่วยเลขานุการ

* จากรายงานประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ 1/2547

คณะกรรมการอิสระ
ในเหตุการณ์อำเภอศาลายา
๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๗